

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINĖS GEROVĖS IR NEGALĖS STUDIJŲ FAKULTETAS
SPECIALIOSIOS PEDAGOGIKOS KATEDRA

Specialiosios pedagogikos magistrantūros studijų programa

Renata Pauliukonienė

**MOKINIŲ, TURINČIŲ RAŠYMO SUTRIKIMĄ, UGDYMAS
TECHNOLOGIJŲ PAMOKŲ METU**

Magistro baigiamasis darbas

*Magistro darbo vadovė –
doc. dr. Asta Vaitkevičienė*

2012

Magistro darbo santrauka

Darbe atlikta teorinė analizė atskleidė, kad rašymo sutrikimą turintys mokiniai susiduria su verbalinės raiškos problemomis dėl skurdaus žodyno, garsų tarimo ir diferencijavimo trūkumo. Šias problemas galima spręsti technologijų pamokų metu, sudarant sąlygas, įgyti technologinės ir verbalinės raiškos patirties, lavinant smulkiosios motorikos įgūdžius.

Iškelta hipotezė - tikėtina, kad technologijų pamokų metu yra plėtojama mokinių, turinčių rašymo sutrikimą, kalba.

Panaudotas veiklos (veiksno) tyrimo metodas leido atskleisti technologijų pamokų poveikį mokinių, turinčių rašymo sutrikimą, kalbos plėtojimui. Panaudojus literatūros analizės rezultatus (kas veikia kalbą, kokie motoriniai įgūdžiai lavinami technologijų pamokose), organizuotos technologijų pamokos, kuriose buvo stebimos verbalinės raiškos skatinimo apraiškos. Tyrime dalyvavo 4 rašymo sutrikimą turintys 10–11 metų amžiaus mokiniai.

Empirinėje dalyje analizuoti rašymo sutrikimą turinčių mokinių verbalinės raiškos rezultatai bei atlikta turinio (content) analizė atskleidė svarbiausias tyrimo išvadas:

1. Technologijų pamokų stebėjimas atskleidė, kad dalyvių verbalinė raiška yra skatinama:
  - sudarant sąlygas išsakyti, papasakoti apie savo veiklą pamokos metu bei pagamintą gaminį;
  - stebint mokytojos bendravimą, kitų grupės narių pasakojimus, išreiškiant prisiminimus, pasidalijant patirtimi.
2. Atlikta turinio (content) analizė leido nustatyti tokius tiriamųjų verbalinės raiškos pokyčius:
  - visų tiriamųjų tekstai, lyginant pirmą ir paskutinę pamokas, padidėjo parašytų žodžių kiekiu;
  - sakinio dalių kiekis tekstuose, lyginant pirmą ir paskutinę pamokas, padidėjo, tačiau nežymiai;
  - ženkliausiai sumažėjo gramatinių klaidų, skyrybos klaidų skaičius sumažėjo perpus;
  - analizuojant stiliaus ir kalbos kultūros klaidas, pažangos nepastebėta.
3. Tyrimo hipotezė, kad technologijų pamokų metu yra plėtojama mokinių, turinčių rašymo sutrikimą, kalba – pasitvirtino iš dalies

Turinys

Magistro darbo santrauka	2
Įvadas	4
1 skyrius. MOKINIŲ, TURINČIŲ SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ, TECHNOLOGINIS UGDYMAS	8
1.1. Mokiniai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių	8
1.2. Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymas	10
1.3. Technologinis specialiųjų poreikių mokinių ugdymas.....	12
2 skyrius. SMULKIOSIOS MOTORIKOS ĮTAKA MOKINIŲ, TURINČIŲ RAŠYMO SUTRIKIMŲ, UGDYMU.	14
2.1. Rašymo sutrikimai	14
2.2. Smulkiosios motorikos lavinimo įtaka rašymo sutrikimų turinčių mokinių kalbai	15
3 skyrius. RAŠYMO SUTRIKIMĄ TURINČIŲ MOKINIŲ UGDYMAS TECHNOLOGIJŲ PAMOKŲ METU	18
3.1. Tyrimo dalyviai.....	18
3.2. Tyrimo metodologija.....	18
3.3. Tyrėjos ugdomojo poveikio verbalinei raiškai analizė.....	22
3.4. Tiriamųjų rašytinių tekstų analizė	25
3.5. Tiriamųjų pasakojimų analizė.....	27
3.6. Tiriamųjų verbalinės raiškos rezultatų apibendrinimas	29
Išvados	36
Literatūra	37
Summary	40

Įvadas

„Visi vaikai turi gauti kiek įmanoma geresnę gyvenimo pradžią ir turėti priėjimą į kokybišką ugdymą...“ (JT generalinė Asamblėja, 2002).

Vaikai – mūsų ateitis. Kokioje visuomenėje gyvensime ir kokią civilizaciją kursime, priklauso nuo mūsų profesinių sugebėjimų mokyti, lavinti, auklėti.

Tyrimo praktinis aktualumas. Lietuvoje atkūrus Nepriklausomybę įvyko esminiai pokyčiai neįgaliųjų socialinės integracijos ir ugdymo srityse. Buvo priimti nauji įstatymai – LR Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas (2005), JT Vaiko teisių konvencija (1995), LR Švietimo įstatymai (1991 ir 2003). Šie įstatymai apibrėžė ne tik suaugusiųjų neįgaliųjų, bet ir SUP turinčių vaikų bei jaunuolių teisę būti ugdomiems institucijoje, esančioje arčiausiai jų gyvenamosios vietos bei gauti specialiąją, psichologinę, medicininę pagalbą, reikiamas specialiąsias mokymo priemones bei kompensacinę techniką; jų mokymosi bei darbo vietos turi būti pritaikytos individualiems poreikiams.

Per paskutinįjį dešimtmetį stebimas mokinių, turinčių SUP, ir besimokančių bendrojo lavinimo mokyklose skaičiaus padidėjimas. Jei 2000–2001 bei 2001–2002 m.m. jų skaičius neviršijo 7%, tai 2009–2010 bei 2010–2011 m.m. jau perkopė 10%. Didžiausią SUP turinčių mokinių dalį sudaro kalbos ir komunikacijos sutrikimai. Net apie 15% pradinukų turi rašymo sutrikimų.

Apie smulkiosios motorikos lavinimo poveikį vaiko kalbiniam gebėjimams žinojo jau mūsų tėvai ir seneliai. Mokslininkai fiziologai teigia, kad šiuolaikiškesnė smulkiosios motorikos metodika daro didžiulę įtaką mažylio kalbai, loginiam mąstymui, dėmesiui, atminčiai ir intelektui.

Mokslinis tyrimo aktualumas. Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių technologinį (darbinį) ugdymą specialiojoje mokykloje nagrinėjo L. Kaukėnaitė (1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1988, 1989, 1991, 1992, 1993, 1998), A. Juodraitis (2002, 2007, 2008), J. Ruškus (1997, 2000, 2001, 2002, 2004), I. Baranauskienė (1997, 2003, 2004, 2008), E. Elijošius (2001, 2008), D. Alifanovienė (2001, 2005, 2007), V. Karvelis (2001) ir A. Galkienė (2005). L. Kaukėnaitė pasiūlė naują eksperimentinę technologijų (darbų) programą. Lygiagrečiai su programa mokytojams buvo rengiami bei publikuojami paskaitų konspektai (1991, 1993, 1998) ir straipsniai (1995, 1996, 1998, 1999). Lietuvoje XXI a. tik keli mokslininkai analizavo moksleivių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, technologinį (darbinį) ugdymą, ikiprofesinį ar profesinį rengimą. Adaptacijos teorinius pagrindus pateikė A. Juodraitis (1999, 2001), socialinių, buitinių gebėjimų svarbą analizavo D. Alifanovienė (2001), technologinio (darbinio)

ugdymo būklę tyrinėjo L.Kaukėnaitė (2001), pedagogų nuostatų svarbą išryškino J. Ruškus (2000, 2001, 2002), neįgalumą turinčių mokinių verslumo ugdymą nagrinėjo A. Galkienė ir V. Gevorgianienė (2008), neįgaliųjų profesinę reabilitaciją I. Baranauskienė ir V. Juodraitis (2008).

Mokslinės literatūros analizė atskleidė, kad tik keli mokslininkai tyrinėjo technologinį (darbinį) ugdymą bendro lavinimo mokyklose. Jų darbuose buvo nagrinėti SUP turinčių mokinių adaptacijos, verslumo, ikiprofesinio, profesinio rengimo, profesinės reabilitacijos klausimai, analizuoti buitiniai gebėjimai bei pedagoginės nuostatos. O technologijų pamokų, kurių metu lavinama stambioji ir smulkioji motorika, erdvinis ir loginis mąstymas bei laiko suvokimas poveikį mokiniams, turintiems rašymo sutrikimą, netyrinėjo. Todėl kyla klausimai:

1. Ar technologijų pamokos gali daryti poveikį rašymo sutrikimą turintiems mokiniams?
2. Kas ir kaip technologinių pamokų metu labiausiai lavina rašymo sutrikimą turinčius mokinius?

Tyrimo objektas – mokinių, turinčių rašymo sutrikimą, kalbos plėtojimas technologijų pamokose.

Tyrimo hipotezė – tikėtina, kad sudarius specialias sąlygas technologijų pamokų metu yra plėtojama mokinių, turinčių rašymo sutrikimą, kalba.

Tyrimo tikslas – atskleisti technologijų pamokų poveikį mokinių, turinčių rašymo sutrikimą, kalbos plėtojimui.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizavus mokslinės literatūros šaltinius, identifikuoti rašymo sutrikimą turinčių mokinių kalbos ypatybes, verbalinės raiškos problemas ir numatyti jų sprendimo galimybes technologijų pamokose.
2. Stebint technologijų pamokas, atskleisti veiksnių, darančių poveikį mokinių, turinčių rašymo sutrikimą, kalbos plėtojimui realizavimą technologijų pamokose.
3. Remiantis turinio (content) analizės duomenimis, įvertinti mokinių, turinčių rašymo sutrikimą, verbalinės raiškos pokytį.

Pagrindinės sąvokos

Akustinė disgrafija – rašymo sutrikimas dėl garsų diferencijavimo trūkumų. (A. Garšvienė, R. Ivoškuvienė, 1993).

Darbinis mokymas – techninio darbo mokymo procesas mokykloje, mokymo kombinatuose, gamyklose, mokyklų mokomuosiuose bandymų sklypuose ir kitur. Darbinis mokymas siejamas su įvairiais bendrojo lavinimo dalykais: fizika, matematika, chemija, biologija, raižyba. Jo tikslas – ugdyti asmenybę, galinčią naudotis pagrindiniais darbo įrankiais ir

mašinomis, apdoroti įvairias medžiagas, kurti materialines vertybes, dirbti įvairų praktinį darbą, kad vėliau būtų lengviau įgyti specializuoto darbo mokėjimus bei įgūdžius. Šiuolaikinėje bendrojo lavinimo mokykloje specializuotas darbinis mokymas įgyja pirminio profesinio mokymo pobūdį. (L. Jovaiša, 2007).

Disgrafija – dalinis specifinis rašymo sutrikimas dėl akustinių, optinių, erdvinių ir motorinių procesų pažeidimo. (A. Garšvienė, R. Ivoškuvienė, 1993).

Intelektas – žmogaus sugebėjimas mąstyti, protas, protingumas. (Terminų žodynas).

Kalba – pagrindinė bendravimo priemonė, kuri, kaip sistema, egzistuoja nepriklausomai nuo mūsų. (A. Garšvienė, R. Ivoškuvienė, 1993).

Kalbėjimas – viena iš svarbiausių psichinės veiklos funkcijų. (A. Garšvienė, R. Ivoškuvienė, 1993).

Kalbos ir komunikacijos sutrikimas pasireiškia verbaliniu negebėjimu priimti, perduoti bei suprasti sąvokas arba verbalinių, neverbalinių bei grafinių simbolių sistemos sutrikimas. (D. P. Hallahan, J. H. Kauffman, 2003).

Motorika – viso kūno ar jo dalių judesiai. (Z. Birotienė, 2008).

Negalė – dėl sutrikimo kylantys trūkumai, sunkumai žmogaus bendrųjų gebėjimų srityje (A. Bagdonas, 1995).

Rašymo sutrikimas – kalbinės veiklos procesas, kuriame dalyvauja kalbinės klausos, kalbinės motorikos, regėjimo funkcinės sistemos ir smulkioji rankų motorika. (A. Garšvienė, R. Ivoškuvienė, 1993).

Smulkioji motorika – judesiai, kuriuos atliekant dalyvauja smulkieji kūno raumenys. Tai pirštų, riešo koordinuoti akių, rankos judesiai, akių judesiai. (S. J. Amundson, M. Weil, 2001, S. Ališauskienė ir kt., 2003).

Specialusis ugdymas – specialiųjų poreikių asmenų mokymas, lavinimas bei vertybinių nuostatų formavimas, pripažįstant šių asmenų gebėjimus ir galias. (LR Specialiojo ugdymo įstatymas 1998).

Specialieji ugdymosi poreikiai – pagalbos ir paslaugų ugdymo procese reikmė, atsirandanti dėl išskirtinių asmens gabumų, igimtų ar įgytų sutrikimų, nepalankių aplinkos veiksnių. (LR Švietimo įstatymas, 2011).

Specialiųjų poreikių mokinys – mokinys, kurio galimybės mokytis ir dalyvauti visuomenės gyvenime yra ribotos dėl igimtų ar įgytų sutrikimų. (LR Švietimo įstatymas, 2003).

Sutrikimas – patologijos sukeltas žmogaus organo ar jo funkcijos nukrypimas nuo diagnostinės statistinės normos. (A. Bagdonas, 1995).

Technologinis ugdymas – sudėtinė holistinio ugdymo dalis, leidžianti moksleiviams tapti technologiškai raštingiems, gebančiais nuolat plėtoti technologinius gebėjimus. (Technologinio ugdymo koncepcija).

Turinio (content) analizė – tekstų, piešinių, nuotraukų, dokumentų turinio tyrimas (G.Merkys, 1995).

I skyrius. MOKINIŲ, TURINČIŲ SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ, TECHNOLOGINIS UGDYMAS

1.1. Mokiniai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių

Kiekvienas žmogus – tai galimybė. Pasaulyje neraskime visai panašių išvaizda, juo labiau charakteriu, mąstymu, gabumais, žmonių. Ir į klasę susirenka labai skirtingi vaikai. Pirmiausia jie skiriasi fizine branda bei psichiniu ir emociniu išsivystymu. Vaikai, turintys žymių mokymosi negalių, anksti atkreipia aplinkinių dėmesį. Jeigu sutrikimai nėra labai akivaizdūs, iki mokymosi pradžios tėvai net neįtaria, kad vaikas gali jų turėti. Vaikų mokymosi negalės pastebimos greitai, nes jiems sunku išmokti vieną ar kitą dalyką.

Lietuvos respublikos Švietimo įstatyme (2003) specialiųjų poreikių asmenimis vadinami vaikai, kurių galimybės mokytis ir dalyvauti visuomenės gyvenime yra ribotos dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų. „Specialiojo ugdymo sistemos metmenyse“ specialieji poreikiai apibrėžiami kaip „savybė, santykių kompleksas, negalė, sutrikimas, bendrųjų ir specialiųjų sugebėjimų nepakankamumas ar labai geras išsivystymas. Visa tai, kuo vaikas išsiskiria iš savo bendraamžių daugumos, priimta vadinti ypatingumu. Ypatingumas, nesvarbu, kokia forma jis pasireiškė (luošumo, negalės, invalidumo, gabumų ar kt.), visuomet sukelia konfliktų tarp vaiko galimybių ir standartinių ikimokyklinio ar mokyklinio ugdymo reikalavimų“ (A. Bagdonas, 1994). Specialieji ugdymo(si) poreikiai atsiranda tada, kai ugdymo ir ugdymosi reikalavimai neatitinka kiekvieno mokinio galimybių.

Specialieji ugdymo(si) poreikiai – pagalbos ir paslaugų ugdymo procese reikmė, atsirandanti dėl išskirtinių asmens gabumų, įgimtų ar įgytų sutrikimų, nepalankių aplinkos veiksnių (LR Švietimo įstatymas, 2011).

Į mokyklas susirenka vis įvairesnių mokinių, todėl pagalbos ir paslaugų poreikis gali iškilti daugeliui jų:

- specialiųjų poreikių mokiniams (turintiems mokymosi negalių, intelekto, regos, klausos, emocijų ir elgesio sutrikimų ir kt.);
- mokiniams, turintiems kitokios socialinės ar kitos gyvenimo patirties;
- psichosocialinės įtampos sąlygomis augusiems ir augantiems vaikams;
- vaikams iš dvikalbės aplinkos;
- nepilnų šeimų vaikams;
- praradusiems mokymosi motyvaciją, nevienodos kultūros, išprusimo, sveikatos ir pan. vaikams.

Todėl vienu ar kitu mokymo(si) laikotarpiu trumpesnę ar ilgesnę laiką specialiosios

pedagoginės pagalbos gali reikėti įvairių sutrikimų ar (ir) sunkumų turintiems ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikams. (R.Kišonienė, R. Dudzinskienė, 2007).

Pagal LR švietimo ir mokslo ministro, LR sveikatos apsaugos ministro ir LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. liepos 13 d. įsakymą Nr. V-1265/V-685/A1-317 „Dėl mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių skirstymo į lygius tvarkos aprašo patvirtinimo“ specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai skirstomi į:

- turinčius negalių;
- turinčius sutrikimų;
- turinčius mokymosi sunkumų.

Negalios skirstomos:

- intelekto sutrikimai;
- regos sutrikimai;
- klausos sutrikimai;
- kochleariniai implantai;
- judesio ir padėties bei neurologiniai sutrikimai;
- įvairiausi raidos sutrikimai;
- kurčneregystė;
- kompleksinė negalia.

Sutrikimai skirstomi į:

- mokymosi;
- elgesio ir/ar emocijų;
- kalbėjimo ir kalbos;
- kompleksiniai.

Mokymosi sunkumai skirstomi į:

- besimokantys ne gimtąja kalba arba gyvenantys kitoje kultūrinėje/kalbinėje aplinkoje;
- sulėtėjusi raida;
- sveikatos problemos;
- nepalankūs aplinkos veiksniai;
- emocinės krizės;
- nerealizuoti ypatingi gabumai.

„Kiekviena klasifikacija – sąlyginis teorinis konstruktas, kuris negali aprėpti visu

raidos ypatingumą bei jų derinio įvairovės. Teigiama tai, kad klasifikacija padeda susiorientuoti raidos sutrikimų įvairovėje, leidžia šią įvairovę modeliuoti, teikti asmeniui tikslingą pagalbą, padeda susikalbėti ir suprasti vieniems kitus“ (A. Ališauskas, 2002).

1.2. Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymas

2010 m. patvirtintoje Neįgaliųjų socialinės integracijos programoje teigiama, kad 2008–2009 m.m. specialiųjų poreikių vaikai sudarė daugiau nei 10% visos Lietuvos mokinių. Apie 90% iš jų mokėsi įprastų bedrojo lavinimo mokyklų bendrosiose klasėse kartu su bendraamžiais, 1% - specialiosiose klasėse ir 9% - specialiosiose mokyklose. Kasmet mažėja mokinių, pasirenkančių ugdymo specialiosiose mokyklose formą. Vaikai, sergantys lėtinėmis ligomis, neišskiriant ir neįgaliųjų, gali mokytis namuose (mokykla jų specialiesiems poreikiams nepritaikyta).

Pagal „Mokinių, turinčių SUP, ugdymo organizavimo tvarkos aprašą, patvirtintą LR švietimo ir mokslo ministro 2011 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. V-1795“ ikimokyklinio ugdymo programos, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo bendrosios programos, profesinio mokymo programos, neformaliojo vaikų švietimo programos pritaikomos, atsižvelgiant į nustatytus mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, mokinio, tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimus ir vadovaujantis pedagoginės psichologinės tarnybos arba švietimo pagalbos tarnybos išvadomis ir rekomendacijomis. Pagal šią tvarką mokiniai:

- mokėsi pagal adaptuotą (as) programą (as), pakartotinai įvertinus jų SUP, ugdomi pagal pradinio ar pagrindinio ugdymo programą, jas pritaikius arba pagal individualizuotą programą;
- mokėsi pagal adaptuotą arba specialiąją programą, (turintys SUP dėl intelekto sutrikimo), ugdomi pagal pradinio ar pagrindinio ugdymo individualizuotą programą.

Pritaikyta programa – palengvinta tos pačios klasės dalyko programa. Šios programos tikslas – pasiekti patenkinamą (minimalų) mokinio žinių lygį. Pritaikomos programos turinys turi sietis su bendru ugdymo klasėje turiniu, kad mokinys teminiu požiūriu mokytųsi to paties kaip ir jo klasės draugai, skirtų tik nagrinėjamo dalyko apimtys ir nagrinėjamų temų gilumas.

Programa individualizuojama tada, kai bendrosios programos tikslai specialiuju ugdymosi poreikių turintiems mokiniams tampa nepasiekiami (pvz. esant intelekto sutrikimui). Individualizuota programa konkretnė, paprastesnė ir mažesnės apimties. Sudarinėjant individualizuotą programą, atsižvelgiama į žinių praktišką pritaikymą buityje, daugiau dėmesio skiriama svarbiausių gebėjimų ugdymui, kartojimui.

Anot A. Ališausko (SUP vertinimo paskaitų medžiaga, 2011), ugdymo programos gali būti pritaikytos:

- nuo 1–2 dalykų ar ugdymo sričių;
- iki dalyko turinio visiško keitimo ir pritaikymo veikloms, savarankiškumo, socialiniams įgūdžiams ugdyti.

Dalyko programos pritaikymas gali būti rekomenduojamas, kai vaikui nustatoma negalė ar sutrikimas, kurie lemia ilgalaikius, stabilius SUP. Ugdymo programa gali būti pritaikoma kai:

- žemus mokinio pasiekimus lemia ne laikini mokymosi sunkumai, o nepakankamas intelekto funkcionavimo lygis, t.y. stabilūs labai žemi (IQ 69 ir mažiau) ar žemi (IQ 70-79) bendrieji gebėjimai ar netolygi intelekto raida (kai $VIQ > NIQ$ ar $NIQ > VIQ$ ir viena iš intelekto charakteristikų atitinka labai žemą ar žemą intelekto lygį);
- mokinio pasiekimai įsisavinant dalyką žemesni nei patenkinamo lygio, neatitinka 2 metų laikotarpių nurodytų mokinių pasiekimų lygių požymių.

Pagal LR švietimo ir mokslo ministro, LR sveikatos apsaugos ministro ir LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. liepos 13 d. įsakymo Nr. V-1265/V-685/A1-317 1 priedą:

- negalių turintiems mokiniams gali būti reikalinga kitų žmonių priežiūra, skiriamos socialinės ir medicininės paslaugos, teikiama švietimo pagalba;
- sutrikimų turintiems mokiniams reikalingas ilgalaikis specialusis ugdymas ir jiems gali būti skiriamos psichologo, socialinės ir medicininės paslaugos;
- dėl aplinkos ir susidariusių aplinkybių apribojamos mokymosi sunkumų turinčių mokinių galimybės realizuoti savo gebėjimus įsisavinant mokymosi programas. Šie sunkumai laikini ir asmens specialieji ugdymosi poreikiai sprendžiami suteikiant atitinkamą psichologinę, socialinę pedagoginę, specialiąją pedagoginę ir/ar specialiąją pagalbą.

Specialiųjų poreikių asmenų ugdymui Specialiojo ugdymo įstatyme iškelti šie uždaviniai (LR Specialiojo ugdymo įstatymas, 1998):

- rengti savarankiškai gyventi vietos bendruomenėje;
- teikti kvalifikuotą specialiąją pedagoginę psichologinę pagalbą;
- pripažinti jų gebėjimus ir galias, sudaryti testinio ugdymosi galimybes;
- sudaryti sąlygas integruotai ugdytis bendrojo ugdymo įstaigose.

Ugdant specialiųjų poreikių turinčius vaikus, įprastiniai darbo metodai pamokose derinami su alternatyviais, individualiai juos parenkant SUP turinčiam vaikui. Alternatyvūs mokymo(si) būdai rekomenduojami tais atvejais, kai taikant įprastinius, tradicinius būdus vaikas vis tiek neišmoksta įvairių dalykų mokomosios medžiagos.

Šiandieninė mokykla yra atvira įvairių gebėjimų vaikams. Lygių galimybių bei švietimo prieinamumo principai skatina ir įpareigoja ugdytoją ugdymo turinį ir ugdymo metodus pritaikyti kiekvienam vaikui. Todėl bendrojo lavinimo mokyklose ugdomi įvairių gebėjimų, neišskiriant ir turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, vaikai. Ugdydamiesi vienoje klasėje su savo bendraamžiais šie mokiniai įgyja ir plėtoja socialinius ir buitinius gebėjimus, o aktyviai bendradarbiaudami ugdymo procese lengviau įgyja įvairių kompetencijų, žinių ir įgūdžių. Taip ugdoma vaiko savigarba ir skiepijama motyvacija mokytis. Ugdymas bendrojo lavinimo mokyklose organizuojamas vadovaujantis bendrųjų programų nuostatomis, kuriose teigiama, kad, ugdant vaikus, reikėtų išmanyti apie kiekvieno iš jų prigimtines galias, rodyti tinkamą dėmesį ir pagarbą, džiaugtis ugdytinių laimėjimais ir pasiekimais, o mokytojo ir mokinių santykiai turi būti paremti abipuse pagarpa ir bendradarbiavimu. Mokytojai, ugdantys specialiųjų poreikių mokinius, turi orientotis į ugdytinių gebėjimus bei ugdymosi poreikius, tinkamai planuoti ugdymą ir siekti mokinio pasiekimų.

1.3. Technologinis specialiųjų poreikių mokinių ugdymas

Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų technologinis ugdymas yra labai svarbus veiksnys ugdymo procese. Reikia gebėti valdyti šį procesą ir numatyti jo etapus, nes jo organizavimo kokybė gali nulemti mokinio profesinį apsisprendimą. Darbas formuoja asmenybės bruožus: savarankiškumą, darbštumą, atsakomybės už save ir aplinkinius jausmą, darbinės veiklos įgūdžius, savitvarką, savitvardą ir savikontrolę. Siekiant išvengti tolesnės specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių atskirties ir izoliacijos kitų asmenų atžvilgiu, technologinis ugdymas gali tapti veiksminga priemone, padedančia rengtis konkurencijai šiuolaikinėje darbo rinkoje (I.Baranauskienė, E. Elijošius, A. J. Pauliukonis, 2004).

Darbas – tai žmogaus viso gyvenimo pagrindas. Jau vaikystės periode, dažniausiai darželyje pastebėta vaiko darbinė (technologinė) veikla, yra labai svarbus faktas jo ateičiai. Vaikas, mėgdžiodamas suaugusius, mokosi įvairių veiksmų ir veiklų. Svarbią vietą technologiniame ugdyme užima tai, kokioje aplinkoje vaikas auga, kiek jo tėvai bei ugdytojai moko ir dirba su juo. Šeimoje vaikas įgyja pirmuosius darbštumo pradmenis, o juos plėtoja ikimokyklinio ugdymo įstaiga ir mokykla. Darželyje intelekto ar kitų raidos sutrikimų turinčius vaikus rezultatyviausia ugdyti per technologinę (darbinę) ir meninę veiklas bei žaidimus. Veikla – labai svarbi priemonė ugdytinių meniniams vaizdiniams formuoti, kalbai ugdyti, pažinti mus supantį pasaulį, įprasti bendrauti ir bendradarbiauti.

Dailės ir technologijų mokymas jau pradinėse klasėse yra labai svarbus. Pradinėse klasėse turėtų vykti namuose ir ikimokyklinėje įstaigoje įgytų darbinių (technologinių) įgūdžių lavinimas. Nors tas laikas, kada pradinukai rinksis profesiją dar labai toli, tačiau pradėti orientuoti į kurią nors specialybę galima jau pradinėse klasėse. Pradinukų mokytojas technologijų pamokų metu gali vaikus su profesijomis tų žmonių, kurie atlieka tokius pat darbus, kaip ir vaikai per pamokas (pvz. siuvėjas).

Daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama mokiniams, gyvenantiems globos namuose ar internatuose. Jiems turėtų būti vedamos technologijų pamokos, kurių metu smulkiai išdėstomos namų ruošai, buičiai bei mitybai skirtos pamokų temos ir pratybos, maksimaliai siejamos su realiomis situacijomis. Akivaizdu, kad technologijų pamokose bendrojo lavinimo mokyklose įgytų technologinių įgūdžių ir mokėjimų globos namuose ar internatuose gyvenantiems mokiniams nepakanka. Tai rodo gyvenimiška patirtis. Išėję iš „valdiškų“ namų ir pradėję savarankišką gyvenimą, buvę mokiniai nemoka elementariai tvarkytis savo butyje, planuoti asmeninio biudžeto, dirbti.

Svarbu, kad moksleivių žinios, mokėjimai ir įgūdžiai, įgyti kūdikystėje ir vaikystėje, turėtų tęstinumą ir ikimokykliniame, pradiniame, pagrindiniame ir viduriniame ugdyme bei vėliau – profesinio pasirinkimo laikotarpiu ir integruojantis į darbo rinką.

Technologinis ugdymas pradinėse ir vyresnėse klasėse priklauso nuo daugelio veiksnių (L.Kaukėnaitė, 1994, p. 186):

- nuo mokinio fizinės – psichinės sveikatos;
- nuo mokytojo kvalifikacijos ir jo individualaus bendravimo su mokiniu;
- nuo mokymo turinio;
- nuo mokymo bazės (mokymo priemonių, patalpų, aplinkos ir t.t.).

Dėl to technologijų pamokoms keliami svarbūs uždaviniai (L.Kaukėnaitė, 1994, p. 187):

- ugdyti dorines asmenybės savybes ir nuostatas: darbštumą, reiklumą, sąžiningumą, jautrumą, pagalbą, draugiškumą, tvarkingumą, įprotį planuoti darbą, poreikį palaikyti švarą ir tvarką darbo vietoje;
- koreguoti regos, lytėjimo ir kitus pojūčius, o taip pat suvokimą atstumo, daikto formą, dydį, laiko trukmę, medžiagų savybių ir spalvų skirtumą;
- šalinti fizinio vystymosi trūkumus, kalbos defektus, raumenų įtempimą ar atsipalaidavimą, atlikti suderintus judesius, kontroliuoti savo kūno padėtį.

Tik sėkmingai realizuojant šiuos uždavinius, galima pasiekti mokinio socialinio brandumo.

Kuo daugiau pastangų technologijų pamokų metu įdedama specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų technologiniam (darbiniam) ruošimui, tuo labiau apčiuopiami bus įdėtų pastangų rezultatai: mokiniai tampa savarankiškesni, naudingesni ir mažiau priklausomi nuo juos supančių žmonių.

2 skyrius. SMULKIOSIOS MOTORIKOS ĮTAKA MOKINIŲ, TURINČIŲ RAŠYMO SUTRIKIMŲ, UGDYMIUI

2.1. Rašymo sutrikimai

Rašymas – sudėtingas kalbinės veiklos procesas, kuriame dalyvauja kalbinės klausos, kalbinės motorikos, regėjimo funkcinės sistemos ir smulkioji rankų motorika. Rašymas glaudžiai susijęs su šnekamąja kalba (A.Garšvienė, R. Ivoškuvienė, 1993). Kalba – tai sistema, kuri jungia tris pagrindinius komponentus: fonetiką, leksiką ir gramatiką. Naudodamasis kalba, kaip ženklų sistema, žmogus turi galimybę bendrauti (komunikuoti) ir perimti iš kartos į kartą sukauptas žinias apie supantį pasaulį bei tobulinti pačią kalbą. (A. Garšvienė, R. Ivoškuvienė, 1998, p.49-50). Kalbos ir komunikacijos sutrikimai – tai visos kalbos sistemos arba jos dalies sutrikimai. Jie pasireiškia negebėjimu priimti, perduoti bei suprasti sąvokas arba verbalinių, neverbalinių bei grafinių simbolių sistemas. (D.P. Hallagan, J.M. Kauffman 2003).

Pagal LR švietimo ir mokslo ministro, LR sveikatos apsaugos ministro ir LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. liepos 13 d. įsakymą, rašymo sutrikimai – viena specifinių mokymosi sutrikimų grupių, kuriai būdinga:

- žodžio struktūros iškraipymas – praleidžia, keičia, prirašo raides ir skiemenis;
- raidžių formos, eiliškumo žodyje ir rašymo krypties reversijos;
- rašymo taisyklių netaikymas;
- sunkumai perteikiant mintį raštu;
- neįskaitomas arba sunkiai įskaitomas raštas;
- visiškas negebėjimas rašyti.

Lietuvoje apie 10–15% pradinukų turi įvairių rašymo sutrikimų. Apie 5% vaikų bendromis mokytojų ir tėvų pastangomis nugali šiuos mokymosi sunkumus. Tačiau apie 10% vaikų nepajėgūs įsisavinti rašomosios kalbos įgūdžių. Jiems reikalinga pagalba.

Moksleiviai, kuriems pirmaisiais ir antraisiais mokslo metais sunku rašyti, jau ikimokykliniame amžiuje pasižymi tam tikromis ypatybėmis. Kai kurie iš jų ilgiau nei bendraamžiai mokosi užsirišti batų raištelius, užsisęgti drabužio sagas, kiek vėliau išmoksta važiuoti dviračiu, dažni virtimo nuo dviračio atvejai. Jie nevikrūs (pvz., blogai meta ir gaudo

kamuolį, neišlaiko lygsvaros), blogiau orientuojasi erdvėje, dažnai klysta nustatydami kryptį (kairė-dešinė, aukštyn-žemyn), susiduria su įvairiais sunkumais piešiant bei konstruojant pagal pavyzdį, nesidomi konstrukciniais žaidimais, dėlionėmis, negeba susikaupti, trumpiau išlaiko dėmesį.

Pagrindines rašymo sutrikimų atsiradimo priežastis A. Garšvienė ir R. Ivoškuvienė (1993) nurodo šias:

- galvos smegenų žievės zonų, dalyvaujančių rašymo procesuose, nepilnavertės veiklos;
- suvokimo klausa ir rega silpnumas;
- neišsivysčiusi kalba;
- ilgalaikės somatinės ligos;
- aplinkos veiksniai.

Rašymo sutrikimų rūšys:

- akustinė disgrafija (būdingi foneminės klausos trūkumai);
- artikuliacinė-akustinė disgrafija (būdingi nediferencijuojami, netaisyklingai tariami garsai);
- apraksinė (kinestezinė) disgrafija (būdinga dėl nepakankamos sinestezinės analizės sukeitinėti opozicinius balsius ir priebalsius);
- disgrafija dėl kalbinės analizės ir sintezės trūkumų (būdingi sunkumai analizuojant žodžius garsais, jungiant raides į skiemenis, skaitant ir rašant praleidinėjamos raidės);
- optinė disgrafija (būdingas nepakankamas regimosios analizės ir sintezės, erdvės vaizdinių nesusiformavimas).

Rašymo sutrikimai trukdo mokytis ne tik rašyti ir skaityti, bet ir gilintis į kitus mokomuosius dalykus, apsunkina bendravimą, todėl svarbu kuo anksčiau kreiptis į specialistus ir kuo greičiau įveikti iškilusius sunkumus. Rašymo sutrikimų įveikimas – ilgas procesas, kuriame turi aktyviai ir sistemingai dalyvauti ne tik ugdytojai, bet ir vaiko šeima bei pats mokinys.

2.2. Smulkiosios motorikos lavinimo įtaka rašymo sutrikimų turinčių mokinių kalbai

Motorika – viso kūno ar jo dalių judesiai (Z. Bironienė, 2008). Smulkioji motorika – judesiai, kuriuos atliekant dalyvauja smulkieji kūno raumenys. Tai pirštų, riešo, koordinuoti akių, rankos judesiai. (S. J. Amundson, M. Weil, 2001, S. Ališauskienė, 2003).

S. Ališauskienė (2003), A. Prasauskienė (2003) teigia, kad raida yra besitęsiantis procesas nuo gyvybės užuomazgos iki žmogaus subrendimo. Ji prasideda kūdikiui esant motinos

iščiose. Gimdamas kūdikis patenka į kitokią socialinę aplinką. Nuo jos įtakos intensyvumo priklauso bendrosios ir smulkiosios motorikos išsivystymo lygis.

Pirmuosius 6 mėn. itin ryškūs mažylio čiulpimo, griebimo, ieškojimo ir t.t. refleksai. Motorika lavėja atitinkamai: kūdikis pirmiausia siekia, griebia daiktus, vėliau geba perimti daiktą iš vienos rankos į kitą. Tolimesniame etape daiktai pradedami laikyti nykščiu, pirštais ir delnu, išryškėja vienos rankos (kairės ar dešinės) dominavimas. Suvokimas rega daro įtaką vaiko judesiams, jų atlikimo kokybei. Pats pirmasis kūdikių pasaulio suvokimas yra motorinis, tolimesnis (kūdikystėje) jį supančios aplinkos pažinimas taip pat remiasi motoriniu suvokimu bei motorinėmis reakcijomis į aplinką. Kūdikiai turi sukaupti nemažą gyvenimišką patirtį, kad galėtų toliau tinkamai ugdytis ir būti ugdomi. Suvokimas liečiant būtinas, nes tik taip vaikas gali suprasti jį supantį erdvinį pasaulį. Anot Z. Birontienės (2008), nuo jutiminių sistemų išlavavimo priklauso žmogaus motorikos išlavėjimas. Autorė teigia, kad iki 7m. vaiko sensomotorika lavėja pagal bendrą visiems vaikams motorikos lavėjimo modelį, tačiau vaikų smulkiosios motorikos judesių greitumas gerėja priklausomai nuo amžiaus, bet ne visada tolygiai.

Apie didelę smulkiosios motorikos lavinimo naudą žinojo dar mūsų proseneliai. Žymus rusų pedagogas V. Suchomlinskis (1978) rašė, kad vaiko protas sukonzentruotas jo pirštų galiukuose. Mokslininkai fiziologai jau seniai patvirtino smulkiosios motorikos ir intelekto neatsiejamą ryšį: kuo naujoviškesnė smulkiosios rankų motorikos metodika, tuo geriau yra išsivystęs yra vaiko loginis mąstymas, intelektas, atmintis ir dėmesys. Smulkiosios motorikos įgūdžių ugdymas – pamatas tolimesniam vaiko gyvenimui – gebėjimui piešti, rašyti, pačiam apsirengti, nusirengti ir atlikti įvairius buitinius darbus, kurie reikalauja koordinuotų akių ir rankų judesių. Remdamiesi tyrimų rezultatais, pedagogai ir psichologai jau nuo šešių mėnesių skatina mažylius auginančius tėvus pradėti aktyviai lavinti jų pirštus: užsiimti įvairiais elementariu darbiniais (technologiniais) gebėjimus lavinančiais rankdarbiais.

E. Adaškevičienė (1993) teigia, kad rašymas – sudėtingas veiksmas, kuris gali būti sėkmingas tada, kai vaikų pirštų ir plaštakos judesiai yra gerai išlavinti, tikslūs ir koordinuoti. Kadangi atliekant rašymo veiksmus, dalyvauja klausa ir rega, vaikai gali pradėti mokytis skaityti tada, kai jau yra išmokę koduoti ir atkoduoti informaciją. Kaip labai svarbų veiksnys prieš susipažinimą su raidėmis bei jų formomis, nurodomas gebėjimas atpažinti kryptis aukštyn, žemyn, kairėn, dešinėn, pirmyn ir atgal.

Dauguma ikimokyklinio amžiaus vaikų sunkiai orientuojasi nusakydami erdvę ir kryptį (kairė – dešinė, viršus – apačia, arti – toli, arčiau – toliau, žemai – aukštai, žemiau – toliau), tačiau pradėję mokytis skaityti ir rašyti turi pradėti orientotis, kitaip nesugebės skirti optiškai panašių raidžių (B, D ir P, l ir j, d, b ir p). Sunkumus rašant sukelia ir rankos drebėjimas

bei regėjimo, lytėjimo ir kinestetinių pojūčių koordinacija, kadangi rašant akys seka ir fiksuoja raides, o tam tikros smegenų zonos tvarko vizualinius rašto elementus bei koduoja juos fonetiškai.

Galvos smegenų centrai, kurie reguliuoja žmogaus kalbą ir centrai, kurie reguliuoja rankų pirštų judesius, yra šalia ir daro įtaką vieni kitų veiklai. V. Barcevičienės nuomone lavinti smulkiają motoriką tikslinga ir dėl to, kad tai skatina platesnes kalbines galimybes, o atliekami smulkiosios motorikos lavinimo pratimai lavina atmintį ir mąstymą, gebėjimą priimti, suprasti ir perduoti sąvokas arba verbalinių, neverbalinių bei grafinių simbolių sistemas, padeda išlaikyti dėmesį, suprasti kalbą, skatina norą bendrauti. I.Kaffemanienė ir L.Raseckienė (2008) teigimu, vaiko kalbos vystymasis atsilieka nuo normų kai menki jo motoriniai gebėjimai. Tokie vaikai turi silpnus piešimo įgūdžius, nemėgsta ką nors gaminti ar konstruoti, silpniau išlavėjusi jų smulkioji motorika. Tai turi įtakos vaikų kalbėjimui. Tokie vaikai susiduria su kalbos supratimo bei žodinės raiškos sunkumais, taisyklingo tarimo problemomis, neišplėtotu aktyviuoju bei pasyviuoju žodynu. Vaikai, kuriems dar kūdikystėje buvo sudarytos tinkamos sąlygos smulkiosios motorikos lavinimui, pradeda kalbėti anksčiau ir taisyklingiau. Taisyklingesnė ir artikuliacija. Jų kalboje mažiau leksinio, semantinio, morfologinio ir fonologinio pobūdžio klaidų. Anot J. Baranauskienės (2007), ikimokyklinio amžiaus vaikų kalbą labiausiai veikia pusiausvyros išlavėjimas, kiek tiek mažiau – tikslingi rankų ir kojų judesiai. S. Ališauskienės (1998) nuomone, kuo anksčiau lavinama smulkioji motorika, tuo mažiau tikėtini kalbos sutrikimai.

Ikimokyklinėse įstaigose per darbinę (technologinę) veiklą lavinami šie įgūdžiai : sumanumas, gebėjimas sekti instrukcijas, išlaikyti darbo eiliškumą, kantrybė, erdvinis suvokimas, pirštų miklumas, valia, ištvermė, iki galo atlikti pradėtą darbą, kūrybiškumas, išradingumas, savarankiškumas, loginis mąstymas, spalvų derinimo įgūdžiai. Šalia jų lavinami ir šie motoriniai įgūdžiai : kirpti, lankstyti ir plėšyti popierių, velti vilnos kamuoliukus, verti vilnos kamuoliukus ant siūlo, verti siūlą į adatą, rišti mazgą, siūti sagą, siūti, siuvinėti, narstyti (varstyti) siūlą ar virvutę per skylutes, nerti pirštais, kirpti reikiamą formą iš medžiagos, verti karoliukus, pinti ir t.t.

Šiame magistro darbe buvo pasirinktos technologijų pamokos, kurių metu buvo sudarytos sąlygos rašymo sutrikimą turinčių mokinių kalbos plėtojimui ir smulkiosios motorikos judesių lavinimui bei tikrinama iškelta hipotezė.

3 skyrius. RAŠYMO SUTRIKIMĄ TURINČIŲ MOKINIŲ UGDYMAS TECHNOLOGIJŲ PAMOKŲ METU

3.1. Tyrimo dalyviai

Tyrimas buvo vykdomas 2011 metų kovo – gegužės mėnesį Marijampolės Petro Armino pagrindinėje mokykloje.

Tyrimo imtis – netikimybinė atsitiktinė ribota. Ją sudaro 4 vienoje klasėje besimokantys ir rašymo sutrikimų (akustinę disgrafiją) turintys mokiniai: 2 mergaitės ir 2 berniukai (mokinių charakteristikos pateikiamos 1 priede). Visi mokiniai kartu mokosi nuo pirmos klasės. Tiriamieji 10–11 metų. Visi mokiniai yra gimę 2000 metais. Amžiaus skirtumą lėmė tik mokinių gimimo data.

Sudarant tyrimo grupę, atsižvelgta į tradicinius grupių sudarymo principus :

- grupės įvairovė (svarbu, kad būtų mergaičių ir berniukų)
- savanoriškumo principas (suteikiama pasirinkimo laisvė dėl dalyvavimo).

Kad tyrimo eigoje neiškiltų etinių problemų, buvo kreiptasi į mokinių tėvus ir gauti jų sutikimai dėl vaikų dalyvavimo, jų veiklos fiksavimo nuotraukomis bei užkoduotų duomenų panaudojimo. Tėvams buvo paaiškinta, kur ir koku tikslu bus naudojama informacija, gauta tyrimo metu ir kokia nauda tam, kuris dalyvauja tyrime.

3.2. Tyrimo metodologija

Tyrimo metodologija rengta pasiremiant I. Poškienės (2010) atliktu magistro darbu tema „Sutrikusios klausos mokinių verbalinės raiškos skatinimas dailės terapijos sesijose“. Tyrimui atlikti buvo pasirinktas kokybinis veiklos (veiksmo) tyrimas. Veiklos tyrimu siekiama išspręsti atitinkamą problemą, sukurti procesą ar programą konkrečioje aplinkoje ir neketinama tyrimo rezultatų taikyti kitose aplinkose. V. Žydžiūnaitė (2001) .

Siekiant patikrinti tyrimo hipotezę, pasirinkti tyrimo metodai :

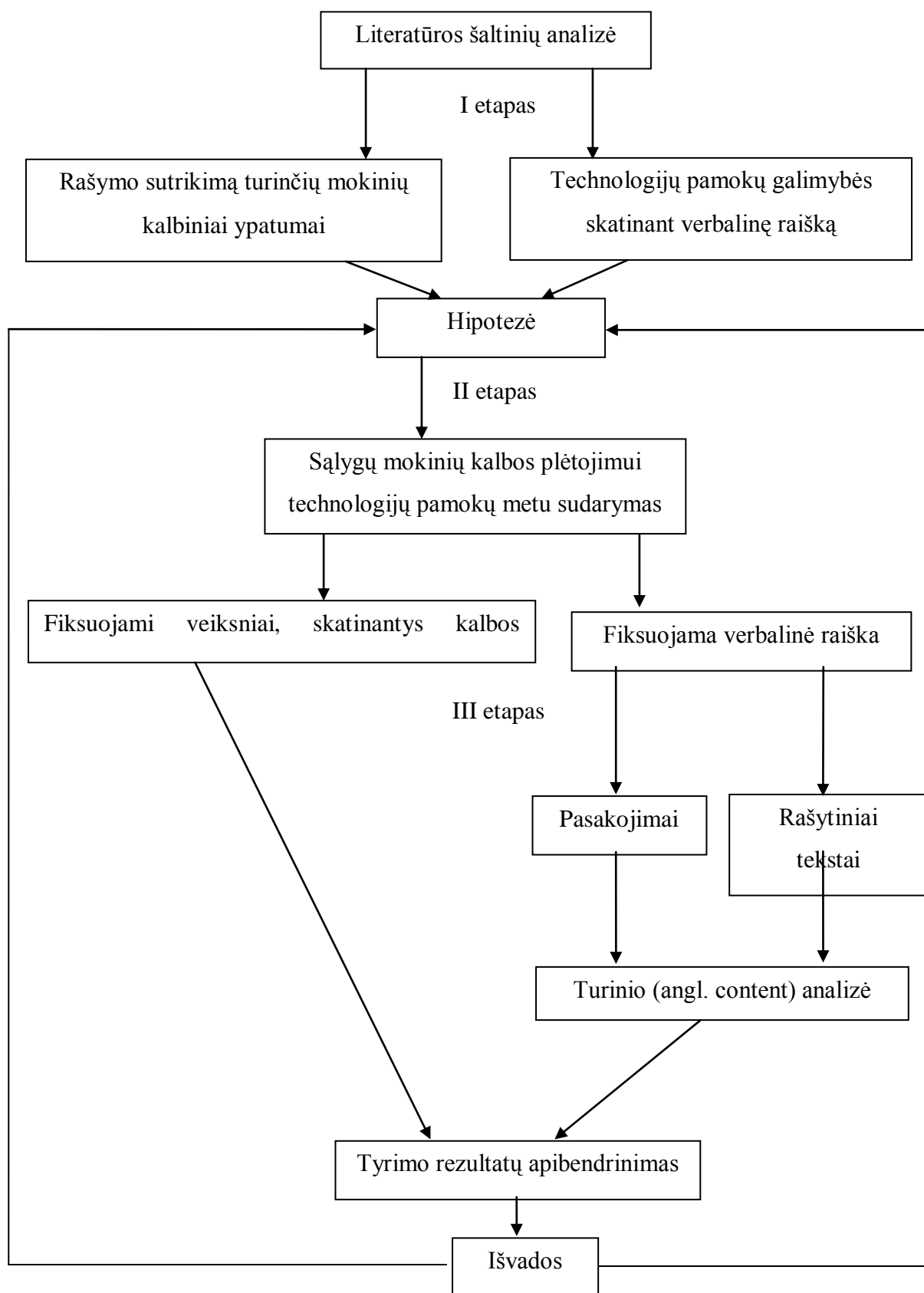
1. Mokslinės literatūros analizės metodu išryškunami rašymo sutrikimą turinčių vaikų kalbiniai ypatumai bei technologijų pamokų galimybės skatinant verbalinę raišką.
2. Stebėjimo metodu fiksuojamas verbalinės raiškos inspiravimo procesas.
3. Turinio analizės (content) metodu įvertinamas verbalinės raiškos pokytis.

Tyrimui atlikti sudaryta operalizacijos schema (1 pav.), pagal kurią buvo konstruojami 3 tyrimo etapai:

I-etapas – problemos identifikavimas.

II-etapas – problemos sprendimo planas, jo parengimas ir realizavimas.

III-etapas – rezultatų analizė ir interpretacija.

1 pav. Veiklos tyrimo eigos schema

Pirmajame etape, atliekant literatūros šaltinių analizę, buvo susipažinta su rašymo sutrikimą turinčių vaikų kalbiniais ypatumais ir technologijų mokomojo dalyko galimybėmis. Pagal tai buvo identifikuota problema ir iškelta tyrimo hipotezė. Veiklos tyrimas atliekamas technologijų pamokų metu, norint atskleisti veiksnius, darančius poveikį mokinių, turinčių rašymo sutrikimą, kalbos plėtojimui.

Problemos nustatymas. Rašymo sutrikimą turintys vaikai susiduria su verbalinės raiškos problemomis dėl skurdaus žodyno, garsų tarimo ir diferencijavimo trūkumų.

Todėl mokiniai patiria sunkumų išreiškiant savas mintis tiek žodžiu, tiek raštu. Sėkmingam tokių mokinių komunikacinės sistemos formavimui ir kalbos vystymui, skatinimui, plėtojimui daro įtaką specialiai organizuota kalbinė aplinka, kurioje atsiranda natūralus kalbinio bendravimo poreikis ir kuri skatina kuo įvairesnę bei turtingesnę patirtį. Technologijų pamokų metu galima sukurti aplinką ir palankias sąlygas, skatinančias mokinių norą pažinti, tyrinėti, mėginti kažką savarankiškai daryti, įveikti kliūtis, kurti, gaminti, konstruoti, apipavidalinti, šalinti defektus darbo eigoje, išreikšti save. Technologijų pamokų metu vaikams būtų suteikiama galimybė atsiskleisti, išlaisvinti ne tik kūrybinį, technologinį, bet ir kalbinį potencialą.

Antrajame etape buvo parengtas problemos sprendimo planas: suplanuota 10 technologijų pamokų (visa 10 pamokų eiga pateikiama 2 priede). Kiekviena pamoka buvo vedamas tokiais etapais:

1. Įvadinė dalis (pasisveikinimas, mokinių nuteikimas darbui, pamokos temos ir tikslų skelbimas) – 5 min.
2. Kūrybinė (technologinė) veikla (gaminio gaminimas) – 55 min.
3. Pamokos aptarimas (trumpa refleksija) – 5 min.

Po aptarimo 10 min. buvo skiriama rašytinio teksto parašymui ir 15 min. pasakojimui apie savo veiklą pamokos metu ir sukurtą gaminį.

1 pamokoje buvo aptartos elgesio taisyklės, kurios mokiniams kiekvienos pamokos pradžioje buvo primenamos:

- Dirbti netrukdam vienam kitam.
- Nekritikuoti ir nesijuokti vienas iš kito darbų.
- Ramiai klausytis, nepertraukinėti ir leisti kiekvienam išsakyti savo mintis.

Mokiniai buvo informuoti, kad tiek savo pasakojimuose, tiek rašto darbuose gali pasinaudoti visa turima informacija: pagamintu darbeliu, informacija pateikta lentoje, informacija, gauta įvadinio pokalbio, instruktažo, pokalbio aptariant pamoką metu bei visa toje pamokoje demonstruota vaizdine padalomąja medžiaga.

Kiekvienoje pamokoje buvo stengiamasi sukurti šiltą, jaukią atmosferą. Visos pamokos buvo pradedamos pasisveikinant su dalyviais, paklausiant apie jų nuotaiką ir savijautą. Aptarimo metu kiekvienas dalyvis pasakodavo apie savo gaminį taip, kaip pats to norėdavo ir tiek, kiek norėdavo. Kiekvienas tyrimo dalyvis galėjo pateikti draugams jį dominančius klausimus. Pamokos buvo užbaigiamos paklausiant mokinių apie jų savijautą bei padėkojant už darbą, įdomius gaminius, gražų elgesį vienas su kitu, atsisveikinant.

Technologijų pamokos vyko vieną kartą per savaitę. Vienos pamokos trukmė – 1,5 valandos (90 min.). Temos pamokoms buvo pasirinktos iš pagrindinio ugdymo bendrosios programos technologijų dalies. Materialiniai ištekliai – patalpa pamokų vedimui, buvo suteikta įstaigos, kurioje mokiniai mokosi. Darbinės priemonės buvo mokytojos ir pačių dalyvių. Pamokos vyko logopedės kabinete, kur vaikai lankosi 2 kartus per savaitę logopedinėse pratybose.

1 lentelė

Technologijų pamokų grafikas

Nr.	Data	Tema	Dalyvių skaičius
1.	2011-03-16	Siuvinėjame ant popieriaus (simegrafija).	4
2.	2011-03-23	Save puošiame patys (aksesuarai).	4
3.	2011-03-30	Kad skirtukas rastų draugą...	4
4.	2011-04-06	Širdele mano...	4
5.	2011-04-13	Širdele mano...	4
6.	2011-04-27	Veliame spalvotus kamuoliukus.	4
7.	2011-05-04	Konstruojame gyvūnėlius.	4
8.	2011-05-11	Gėlė visada papuoš.	4
9.	2011-05-18	„Ant vieno kotelio daug vėliavėlių supasi?“ (Medis)	4
10.	2011-05-25	Gaminame iš karoliukų.	4

Visos pamokos buvo stebimos ir protokoluojama mokinių verbalinė raiška. Stebėjimas – vienas iš mokymo ir auklėjimo metodų, dėmesys sutelkiamas į demonstratyvius objektus (L.Jovaiša, 2007). Stebėjimas – tikslingas, organizuotas ugdymo tikrovės reiškinių, vykstančių įprastinėse sąlygose suvokimas (L. Jovaiša, J. Vaitkevičius, 1989). Mokslinis stebėjimas – tikslingai organizuotas procesas, kuris kontroliuojamas pagal kokią nors teoriją ar hipotezę. Atlikdamas stebėjimą, tyrėjas nežino atsakymo į keliamą klausimą ar tik miglotai jį įsivaizduoja (K. Kardelis, 1997).

Trečiajame etape tyrimo duomenų įvertinimui buvo pasirinktas turinio (content) analizės metodas. Turinio analizė – tekstų, piešinių, dokumentų turinio tyrimas (G. Merkys, 1995). Naudojant šį metodą, mokinių rašytinių tekstų ir pasakojimų turinyje buvo ieškoma vienetų, kuriuos būtų galima sugrupuoti bei atlikti kokybinę ir kiekybinę analizę. Šiame tyrime vienetai, kuriuos analizuosiu, buvo nustatyti ir žinomi iš anksto – tai sakinio dalys tiriamųjų pasakojime ir rašytiniame tekste.

Kadangi buvo tirti mokiniai, turintys rašymo sutrikimą, tikslinga analizuoti tiriamųjų rašytinių tekstų ir pasakojimų kalbos kultūros ir stiliaus klaidas, o rašytinių tekstų dar ir gramatikos bei skyrybos klaidas. Taip buvo identifikuoti 4 pagrindiniai požymiai:

- Kalbos kultūros klaidos – vertalai, slengas, tarmybės, semantizmai, barbarizmai, nederinamas žodžių linksnis, skaičius, giminė, veiksmažodžių laikai ir asmenys, netinkamas kalbos ir sakinio dalių, sangrąžos dalelytės, įvardžiuotinių formų vartojimas, netiksliai pavartoti žodžiai.
- Stiliaus klaidos – tai logikos, sakinių rišlumo, tų pačių frazių ar žodžių kartojimas, netiksli žodžių tvarka, dviprasmybė sakiniuose, fragmentiški sakiniai.
- Gramatikos klaidos – tai gramatikos taisyklių netaikymas.
- Skyrybos klaidos – tai skyrybos taisyklių netaikymas.

Turinio analizė leido įvertinti tiriamųjų rašytinių tekstų ir pasakojimų apimties, sakinio dalių, kalbos kultūros, stiliaus, gramatikos ir skyrybos klaidų skaičiaus pokytį.

3.3. Tyrėjos ugdomojo poveikio verbalinei raiškai analizė

Visų tiriamųjų verbalinės raiškos lentelės, kuriose patalpinta mokytojo veikla, originalūs mokinių pasakojimai ir rašytiniai tekstai, pateikiamos 3 priede, stebėjimo protokolai 6 priede.

Visų 10 pamokų metu mokytojos pasirinkti ugdymo metodai: pokalbis, pasakojimas, vaidinimas, vaizdinės iliustracijos, realių gaminių demonstravimas, sąvokų aiškinimas, minčių lietus ir t.t. buvo skirti kalbos plėtojimui. Remiantis šiais metodais, tiriamieji:

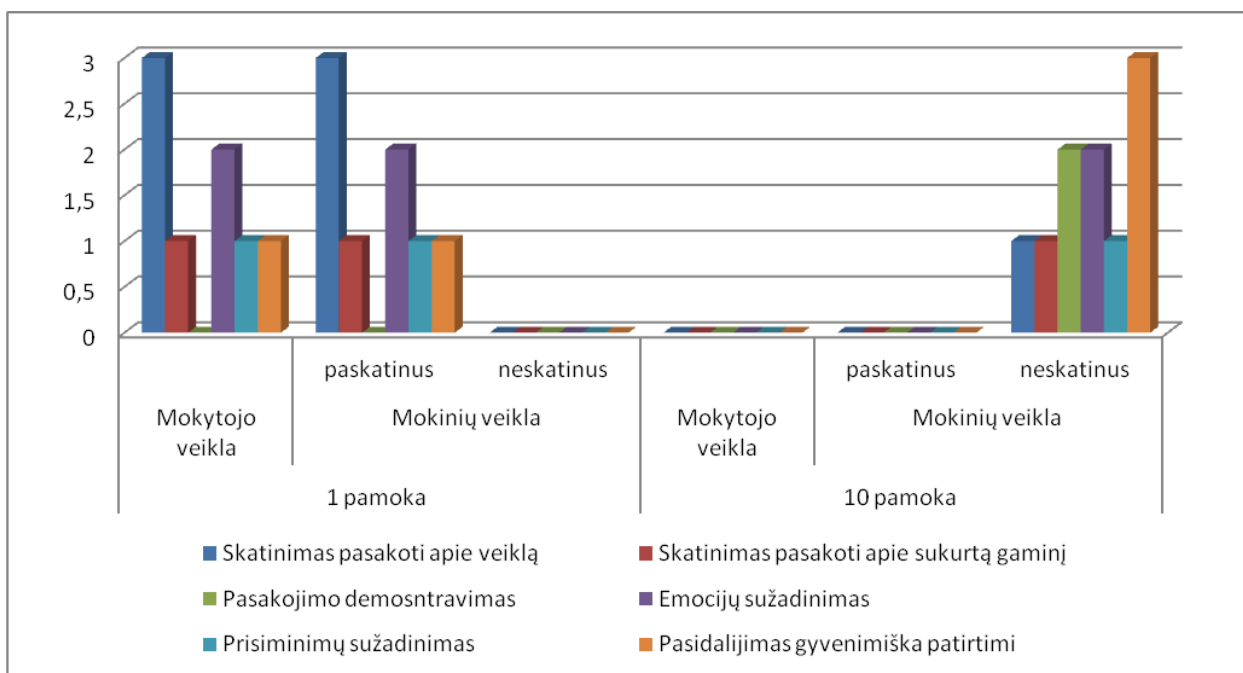
- sužinojo apie ką galima kalbėti (pokalbis);
- išgirdo nuoseklaus pasakojimo modelį;
- mokėsi žodžių pritaikymo konkrečioje kalbinėje situacijoje (sąvokų aiškinimas, minčių lietus).

1 – 9 pamokose, kaip matyti stebėjimo protokoluose (6 priedas) verbalinė raiška buvo skatinama kiekvienam tiriamajam po vienodą kartą kiek ir stebėta kiek kartų tiriamasis

paskatintas atsakys ir neskatinintas mokytojos, spontaniškai (gali būti ir ankstesnių pamokų įtaka) atsakys. 10 pamokoje tiriamieji nebuvo skatinti ir stebėta, ar jie, neskatininti, spontaniškai bus perėmę 9 pamokų verbalinės raiškos skatinimo pavyzdį. Stebėjo ir verbalinę raišką technologijų pamokose pagal tyrėjos numatytus stebinius, protokolavo 37 metus logopedinio darbo stažą turinti logopedė. Tyrėjos numatyti stebiniai : skatinimas pasakoti apie veiklą, skatinimas pasakoti apie sukurtą gaminį, pasakojimo demonstravimas, emocijų sužadimas, prisiminimų sužadimas, pasidalijimas gyvenimiška patirtimi.

Žemiau pateikiami grafikai, kuriuose pavaizduoti kiekvieno tiriamojo 1 – 10 pamokų duomenys.

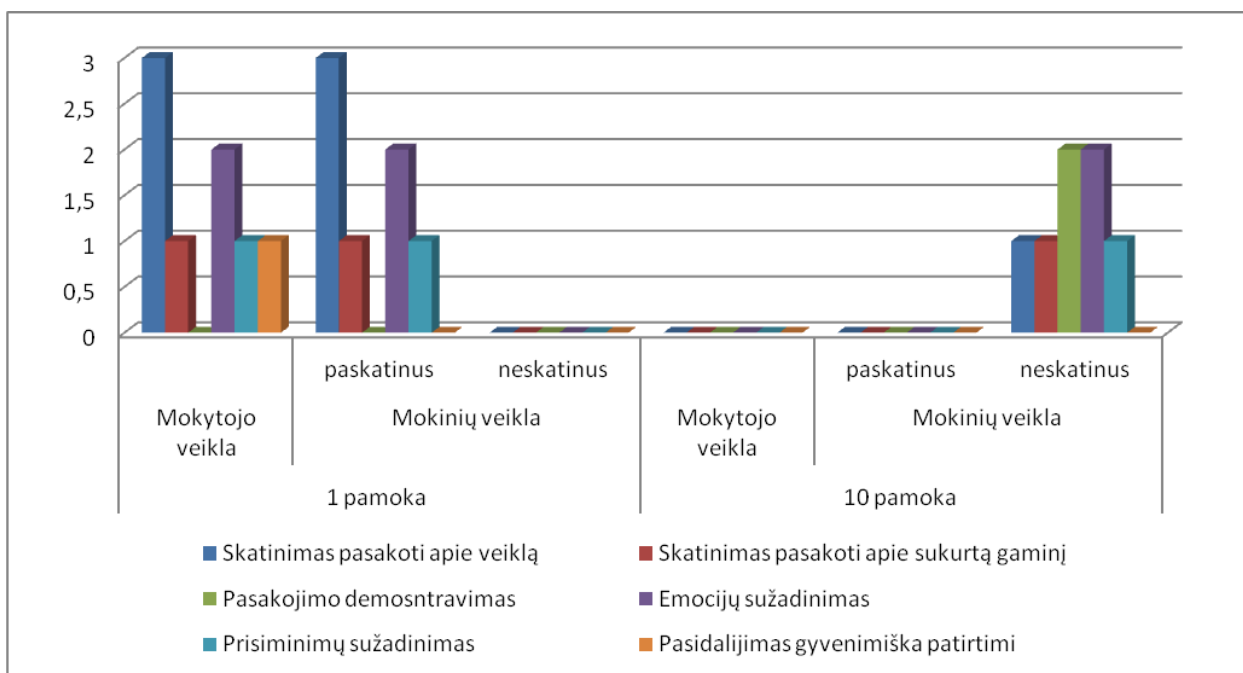
Tyrėjos ugdomojo poveikio Lino verbalinei raiškai įvertinimas. 2 pav. matomas Lino perimtas tyrėjos verbalinės raiškos skatinimas. Kiek kartų tyrėja įvairių metodų pagalba pirmoje pamokoje skatino tiriamojo verbalinę raišką, tiek pat kartų tiriamasis atsakė į jos raginimą. 10 pamokoje, tyrėjai neskatinant verbalinės raiškos, nustatyta, kad Linas dažniausiai (3 kartus) dalijosi gyvenimiška patirtimi, perėmė ankstesnėse pamokose tyrėjos pademonstruotą pasakojimo modelį bei emocionaliai kalbėjo (po 2 kartus). Tiriamojo kalboje identifikuoti ir kiti stebiniai.

2 pav. Lino 1 ir 10 pamokų duomenys, N

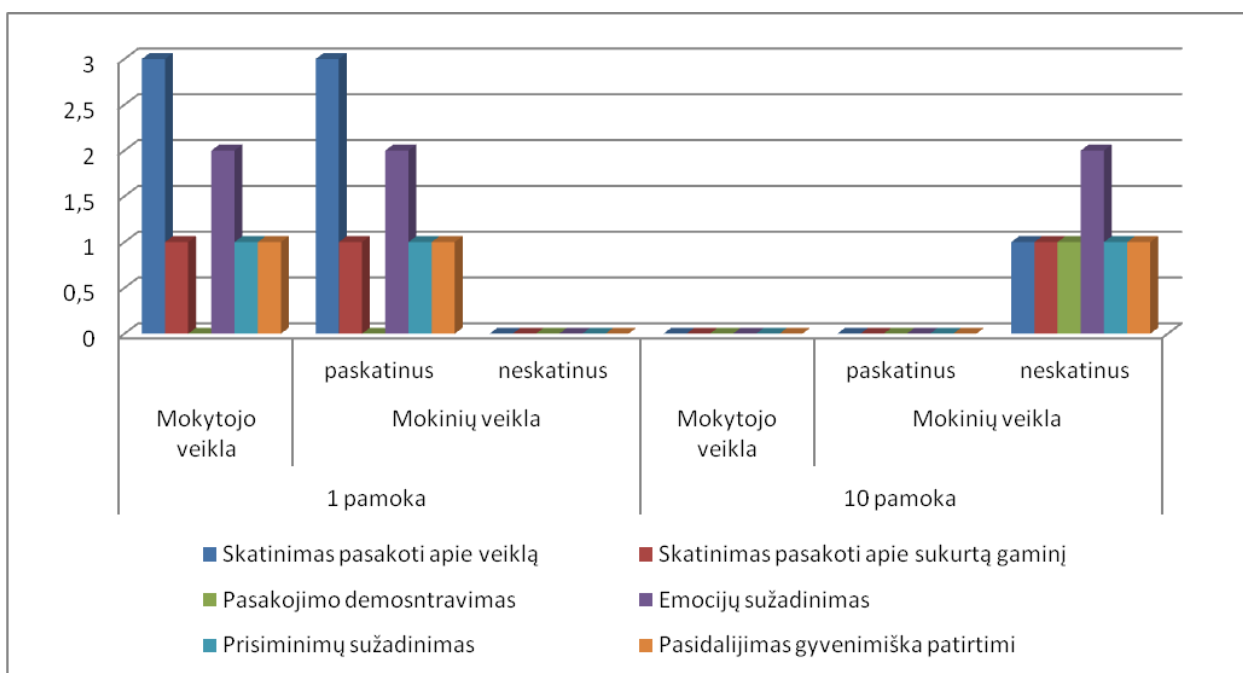
Tyrėjos ugdomojo poveikio Simono verbalinei raiškai įvertinimas. Tyrėjos ugdomasis poveikis Simonui 1 pamokoje nebuvo perimtas 100% (jis neatsakė į raginimą pasidalinti gyvenimiška patirtimi). Analizuojant kitus stebinius, galima teigti, kad tiriamasis tikslingai atsakė į raginimus. Apžvelgiant 10 pamokos duomenis, nustatyta, kad Simonas

pasidalinti gyvenimiška patirtimi negebėjo ir tyrimo pabaigoje. Verbalinė raiška, kurią būtų galima priskirti likusiems stebiniams, identifikuota.

3 pav. Simono 1 ir 10 pamokų duomenys, N

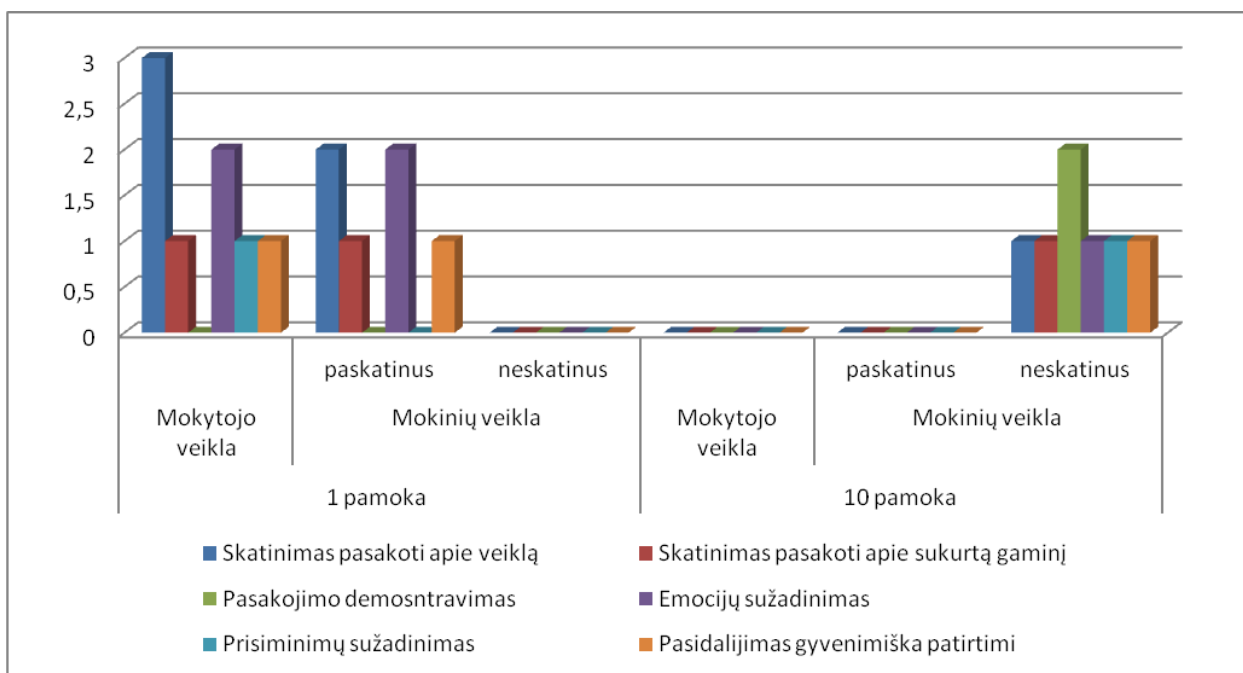
Tyrėjos ugdomojo poveikio Daivos verbalinei raiškai įvertinimas. Daivos verbalinė raiška, paskatinus tyrėjai 1 pamokoje akivaizdi. Mokinė atsiliepė į visus skatinimus. 10 pamokoje, tyrėjai neskatinant, Daivos verbalinėje raiškoje aptiktos ir visiems šešiams stebiniams priskirtos frazės. Dažniausiai 10 pamokoje tiriamoji išreiškė savo emocijas.

4 pav. Daivos 1 ir 10 pamokų duomenys, N

Tyrėjos ugdomojo poveikio Rasos verbalinei raiškai įvertinimas. Analizuojant 5 pav. pateiktus duomenis, galima teigti, kad tiriamoji 1 pamokoje neatsiliepė į paskatas papasakoti apie savo veiklą ir pasidalinti prisiminimais. 10 pamokoje nustatyta ir visiems numatytiems stebiniams priskirta tiriamosios Rasos verbalinė raiška.

5 pav. Rasos 1 ir 10 pamokų duomenys, N

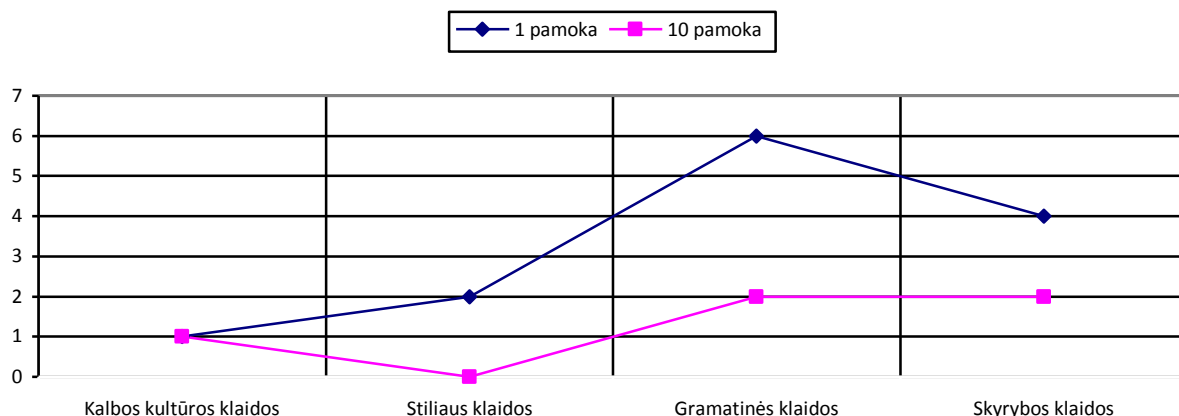
Apžvelgus tiriamųjų verbalinės raiškos, paskatinus ir nepaskatinus tyrėjai, 1 – 10 pamokų palyginimo duomenis galima teigti, kad tinkamai parenkant ugdymo metodus, priemones ir būdus pamokoje, galima teigiamai veikti mokinių verbalinę raišką.

3.4. Tiriamųjų rašytinių tekstų analizė

Tiriamųjų rašytinių tekstų turinio (content) analizės lentelės pateikiamos 4 priede. Šiose lentelėse rašytiniai tekstai, kurie pateikti verbalinių lentelių paskutinėje grafoje (3 priedas) yra išnagrinėti pagal sakinio dalis. Atskirai pateikiamas veiksnių, tarinių, papildinių, pažyminių ir aplinkybių skaičius. Paskutiniame stulpelyje pateikiamas bendras žodžių skaičius. Kiekvienos pamokos analizė pateikta atskirose eilutėse. Lentelės apačioje – suminiai duomenys. Kiekvieno dalyvio turinio (content) analizės lentelės pateikiamos atskirai.

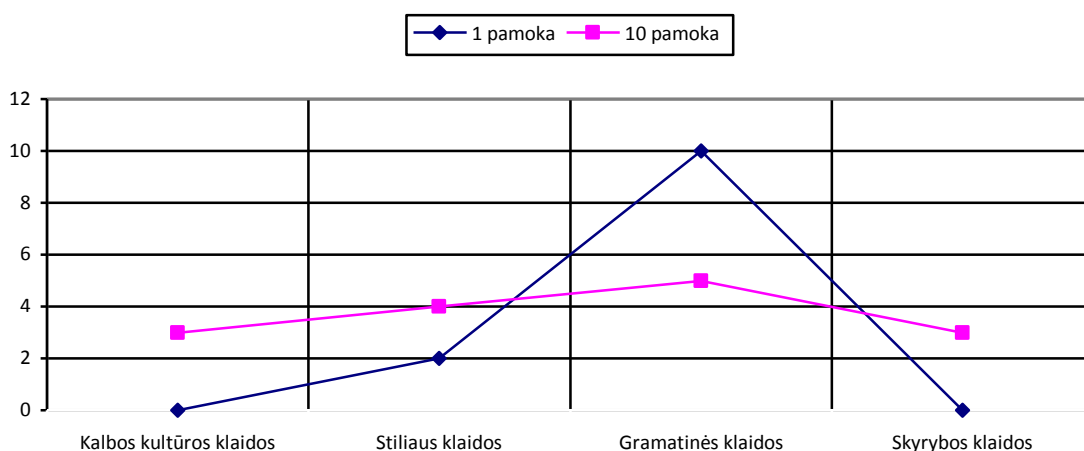
Žemiau pateikiamos mokinių rašytinių tekstų klaidų analizės grafikai. Juose lyginami verbalinių lentelių paskutinėje grafoje (3 priedas) pateiktų mokinio rašytinių tekstų, išnagrinėtų pagal kalbos kultūros, stiliaus, gramatines ir skyrybos klaidas 1 ir 10 pamokų duomenys.

Lino rašytinių tekstų klaidų pokyčio įvertinimas. Klaidų kiekio sumažėjimą Lino rašytiniame tekste, galima pamatyti 6 paveiksle. Didžiausias pokytis nustatytas analizuojant gramatines klaidas: 1 pamokoje jų buvo 6, 10 pamokoje jau tik 2. Skyrybos klaidų kiekis sumažėjo perpus. Visiškai išnyko stiliaus klaidos, kalbos kultūros klaidų kiekis pastovus.

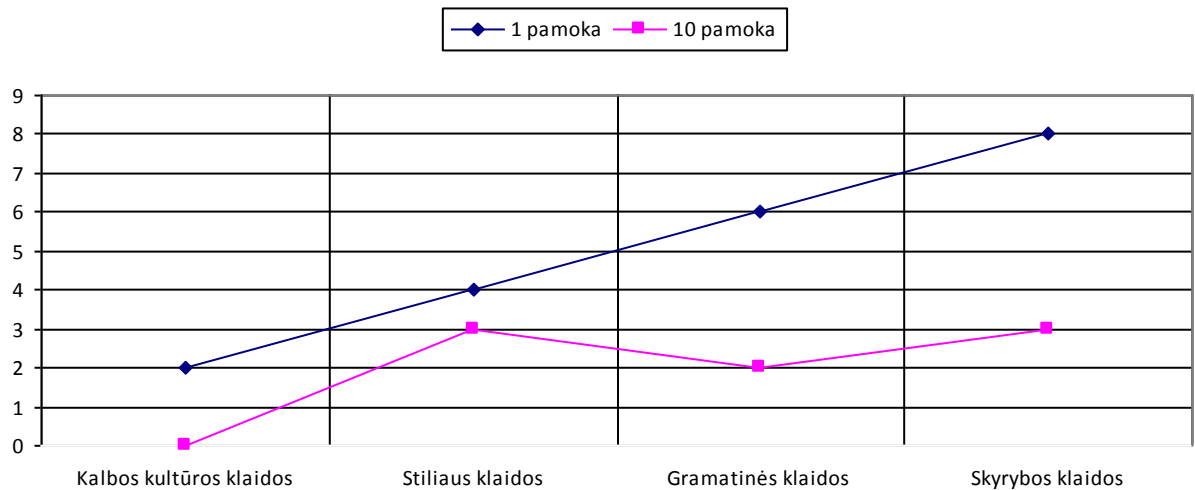
6 pav. Lino rašytinių tekstų klaidų analizė 1 ir 10 pamokų duomenys, N

Simono rašytinių tekstų klaidų pokyčio įvertinimas. Kaip matyti 7 pav. Simono klaidų sumažėjimą galima nustatyti tik gramatinių klaidų skaičiuje. Jis sumažėjo perpus. Trigubai išaugo kalbos kultūros ir skyrybos, dvigubai stiliaus klaidų kiekis.

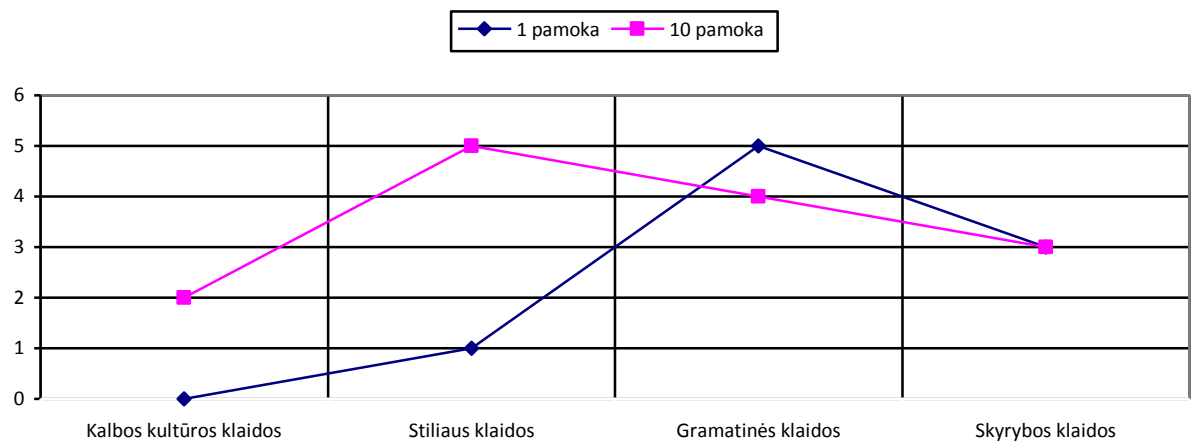
7 pav. Simono rašytinių tekstų klaidų analizė 1 ir 10 pamokų duomenys, N

Daivos rašytinių tekstų klaidų pokyčio įvertinimas. Analizuojant Daivos rašytinius tekstus, stebima didžiausia pažanga. 8 paveiksle didžiausią pažangą galima pamatyti skyrybos klaidų (nuo 8 klaidų 1 pamokoje iki 3 klaidų 10). Kiek mažesnis pokytis nustatytas analizuojant gramatines klaidas (1 pamokoje 6 klaidos, 10 – tik 2). Skyrybos ir kalbos kultūros klaidų kiekis taip pat mažesnis.

8 pav. Daivos rašytinių tekstų klaidų analizė 1 ir 10 pamokų duomenys, N

Rasos rašytinių tekstų klaidų pokyčio įvertinimas. 9pav. grafiškai pavaizduotame Rasos 1 ir 10 pamokos rašytinių tekstų klaidų grafike pažangą galima nustatyti analizuojant gramatikos klaidas.

9 pav. Rasos rašytinių tekstų klaidų analizė 1 ir 10 pamokų duomenys, N

Skyrybos klaidų kiekis išliko toks pat. Kalbos kultūros klaidų skaičius išaugo dvigubai, o stiliaus klaidos net penkis kartus.

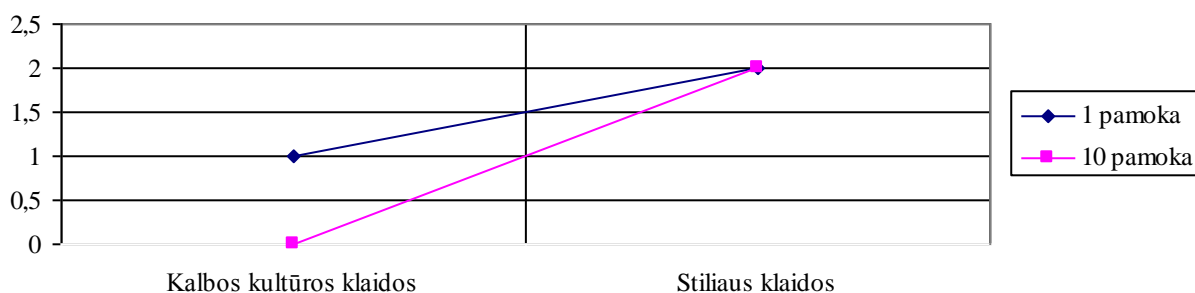
3.5. Tiriamųjų pasakojimų analizė

Tiriamųjų pasakojimo turinio (content) analizės lentelės pateikiamos 5 priede. Šiose lentelėse rašytiniai tekstai, kurie pateikti verbalinių lentelių pirmoje grafoje (3 priedas) yra išnagrinėti pagal sakinio dalis. Atskirai pateikiamas veiksnių, tarinių, papildinių, pažyminių ir aplinkybių skaičius. Paskutiniame stulpelyje pateikiamas bendras žodžių skaičius. Kiekvienos

pamokos analizė pateikta atskirose eilutėse. Lentelės apačioje – suminiai duomenys. Kiekvieno dalyvio turinio (content) analizės lentelės pateikiamos atskirai.

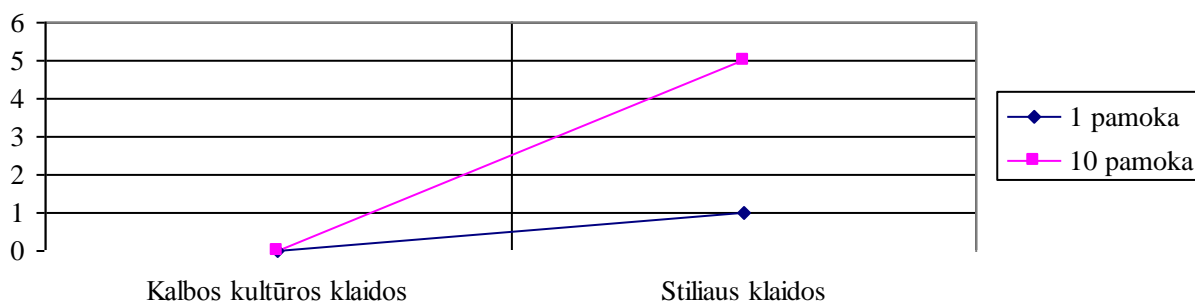
Žemiau pateikiamos mokinių pasakojimų klaidų analizės grafikai. Juose lyginami verbalinių lentelių paskutinėje grafoje (3 priedas) pateiktų mokinio pasakojimų, išnagrinėtų pagal kalbos kultūros ir stiliaus klaidas 1 ir 10 pamokų duomenys.

Lino pasakojimų klaidų pokyčio įvertinimas. Stiliaus klaidų kiekis Lino pasakojimuose stabilus, analizuojant kalbos kultūros klaidas, pažanga nustatyta.

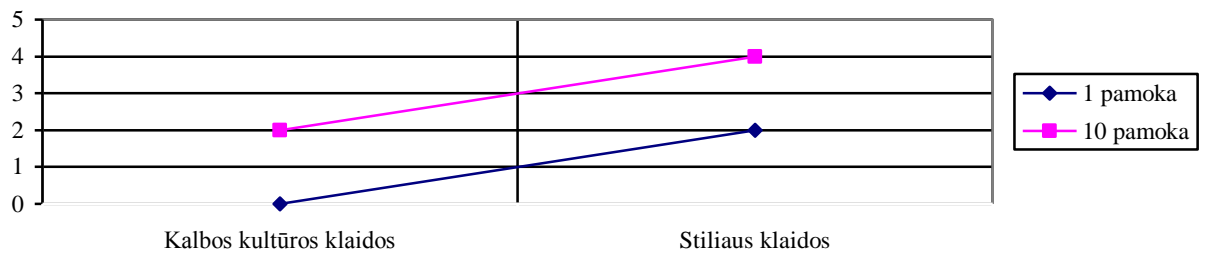
10 pav. Lino pasakojimų klaidų analizė 1 ir 10 pamokų duomenys, N

Simono pasakojimų klaidų pokyčio įvertinimas. Kaip matyti 11 paveiksle, kalbos kultūros klaidų kiekis pastovus, stiliaus klaidų kiekis kito: nuo 1 klaidos pirmoje pamokoje jų kiekis išaugo iki 5 dešimtoje pamokoje.

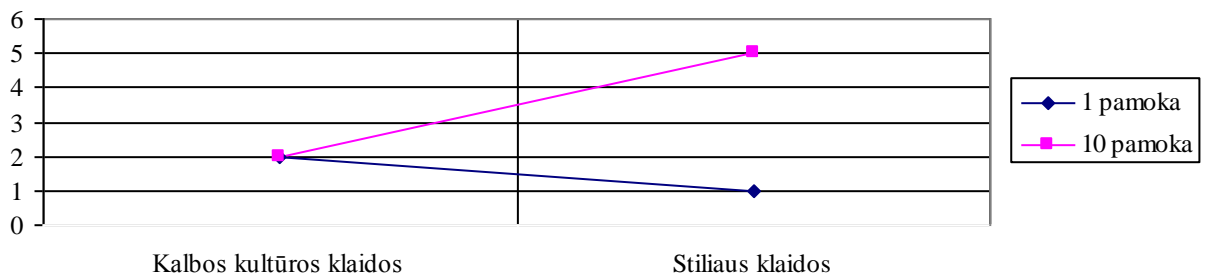
11 pav. Simono pasakojimų klaidų analizė 1 ir 10 pamokų duomenys, N

Daivos pasakojimų klaidų pokyčio įvertinimas. Daivos pasakojimuose pažanga nenustatyta: tiek kalbos kultūros, tiek stiliaus klaidų kiekis padidėjo stabiliai – po 2 klaidas.

12 pav. Daivos pasakojimų klaidų analizė 1 ir 10 pamokų duomenys, N

Rasos pasakojimų klaidų pokyčio įvertinimas. Lyginant kalbos kultūros ir stiliaus klaidų kiekį Rasos pasakojimuose, galima konstatuoti, kad pažanga nepadaryta.

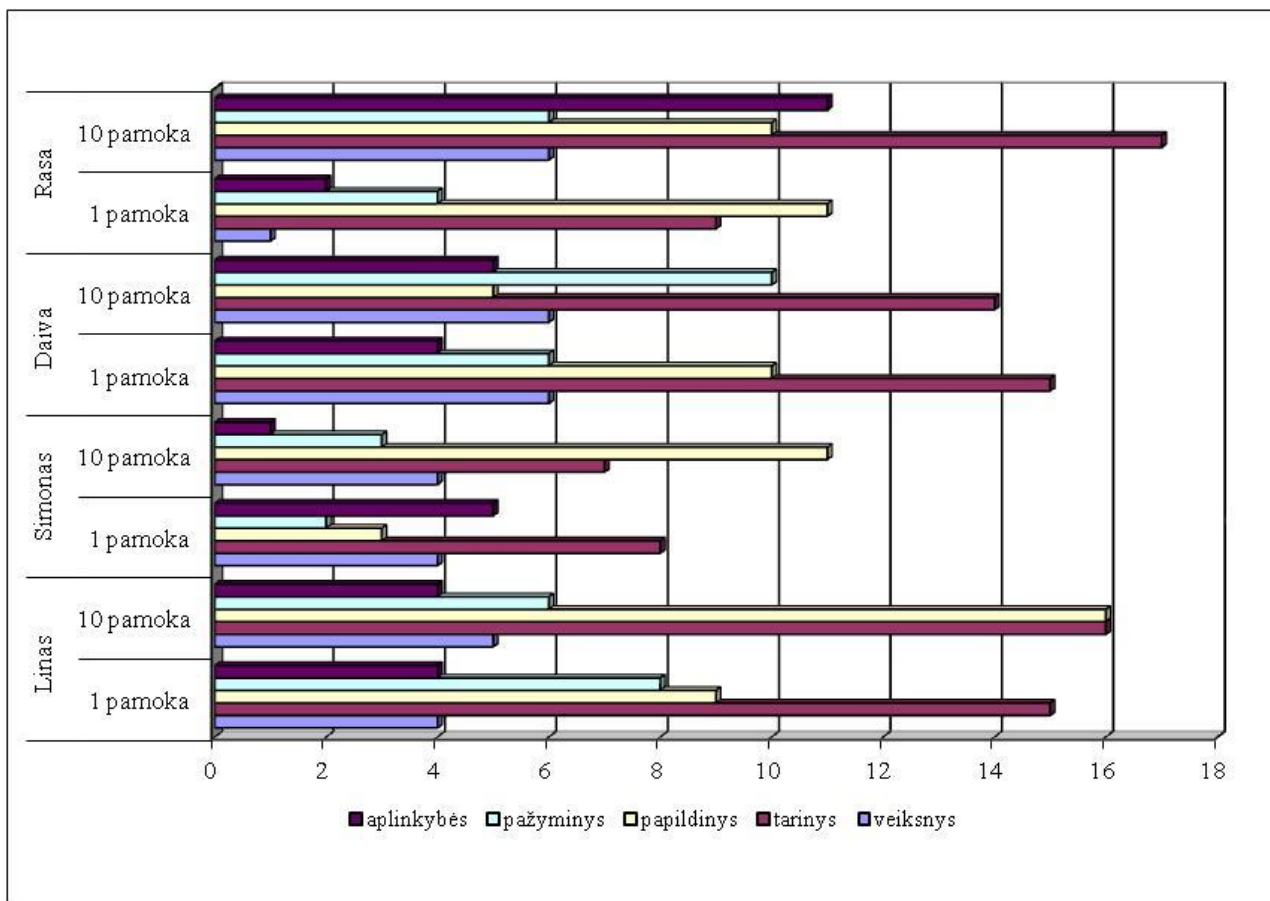

13 pav. Rasos pasakojimų klaidų analizė 1 ir 10 pamokų duomenys, N

Kalbos kultūros klaidų kiekis stabilus, stiliaus klaidų kiekis išaugęs penkis kartus.

3.6. Tiriamųjų verbalinės raiškos rezultatų apibendrinimas

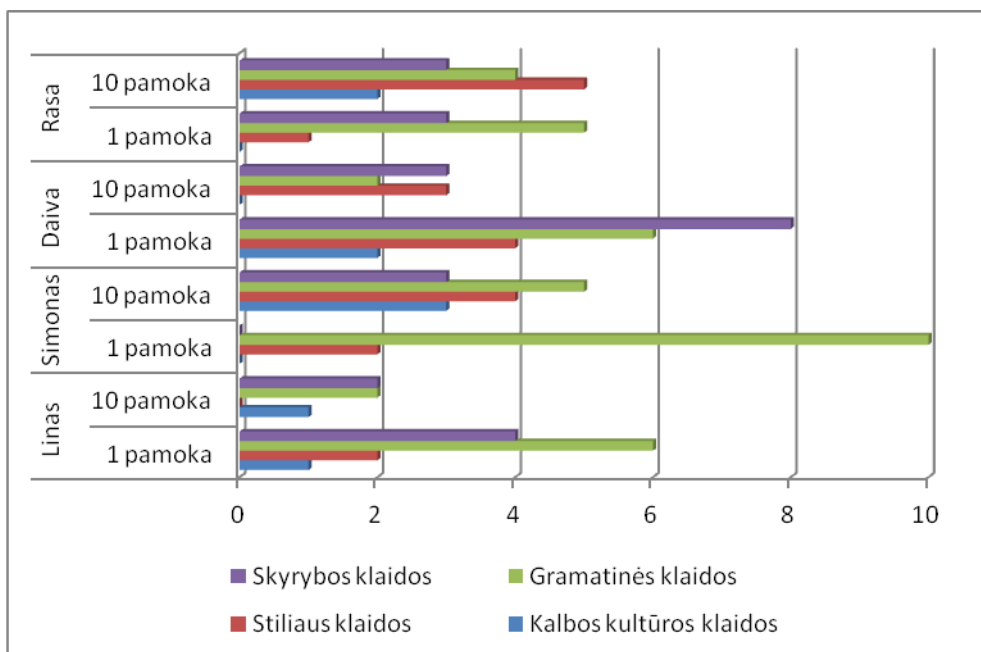
14 pav. pateikiami suminiai kiekvienos sakinio dalies palyginimai. Lyginami 1 ir 10 pamokų duomenys.

14 pav. Tiriamųjų rašytinių tekstų sakinio dalių pokytis 1 ir 10 pamokoje, N

Apžvelgus 14 pav., galima teigti, kad 2 tiriamųjų tekstuose sumažėjo tarinių ir papildinių kiekis, pažyminių ir aplinkybių kiekio sumažėjimas aptiktas 1 tiriamojo tekste. Analizuojant likusius parametrus, konstatuotas sakinio dalių skaičiaus padidėjimas. Susumavus ir palyginus visų tiriamųjų sakinio dalių rašytiniuose tekstuose 1 ir 10 pamokų duomenis, galima teigti, kad ženkliausiai tiriamųjų rašytiniuose tekstuose padidėjo veiksnių ir aplinkybių, kiek mažiau – papildinių ir pažyminių, mažiausia pažanga nustatyta tarinių skaičiuje.

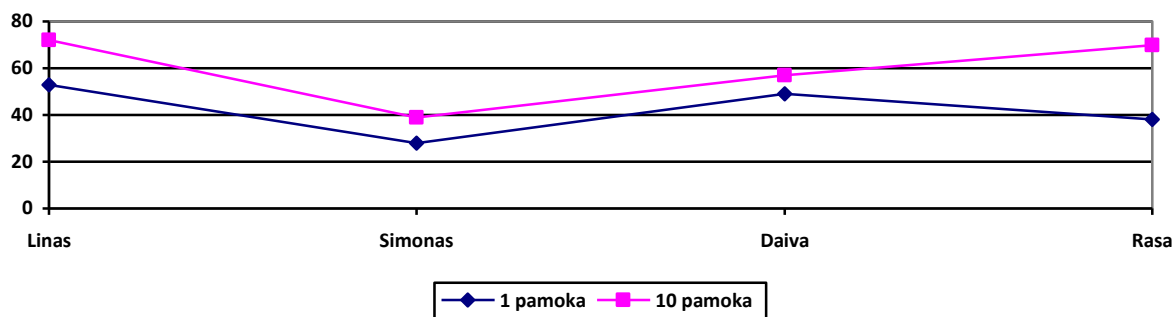
Žemiau pavaizduotame grafike pateikiamas suminės kiekvienos klaidų grupės palyginimas. Lyginami 1 ir 10 pamokų duomenys.

15 pav. Tiriamųjų rašytinių tekstų klaidų pokytis 1 ir 10 pamokoje, N

Palyginus visų tiriamųjų 1 ir 10 pamokų klaidų pokytį rašytiniuose tekstuose, nustatyta, kad visų tiriamųjų tekstuose sumažėjo gramatinių klaidų, skrybės klaidų kiekis 2 tiriamųjų tekstuose sumažėjo, 1 tiriamąjo padidėjo, 1 – išliko stabilus. Kalbos kultūros klaidų kiekis padidėjo 2 tiriamųjų, sumažėjo 1, išliko toks pat 1 tiriamąjo tekstuose. Stiliaus klaidų kiekis sumažėjo 2 tiriamųjų, padidėjo taip pat 2 tiriamųjų tekstuose. Susumavus ir palyginus 1 ir 10 pamokų duomenis galima teigti, kad sumažėjo gramatinių klaidų (ženkliai) ir skrybės klaidų skaičius, padaugėjo kalbos kultūros (ženkliai) ir stiliaus klaidų.

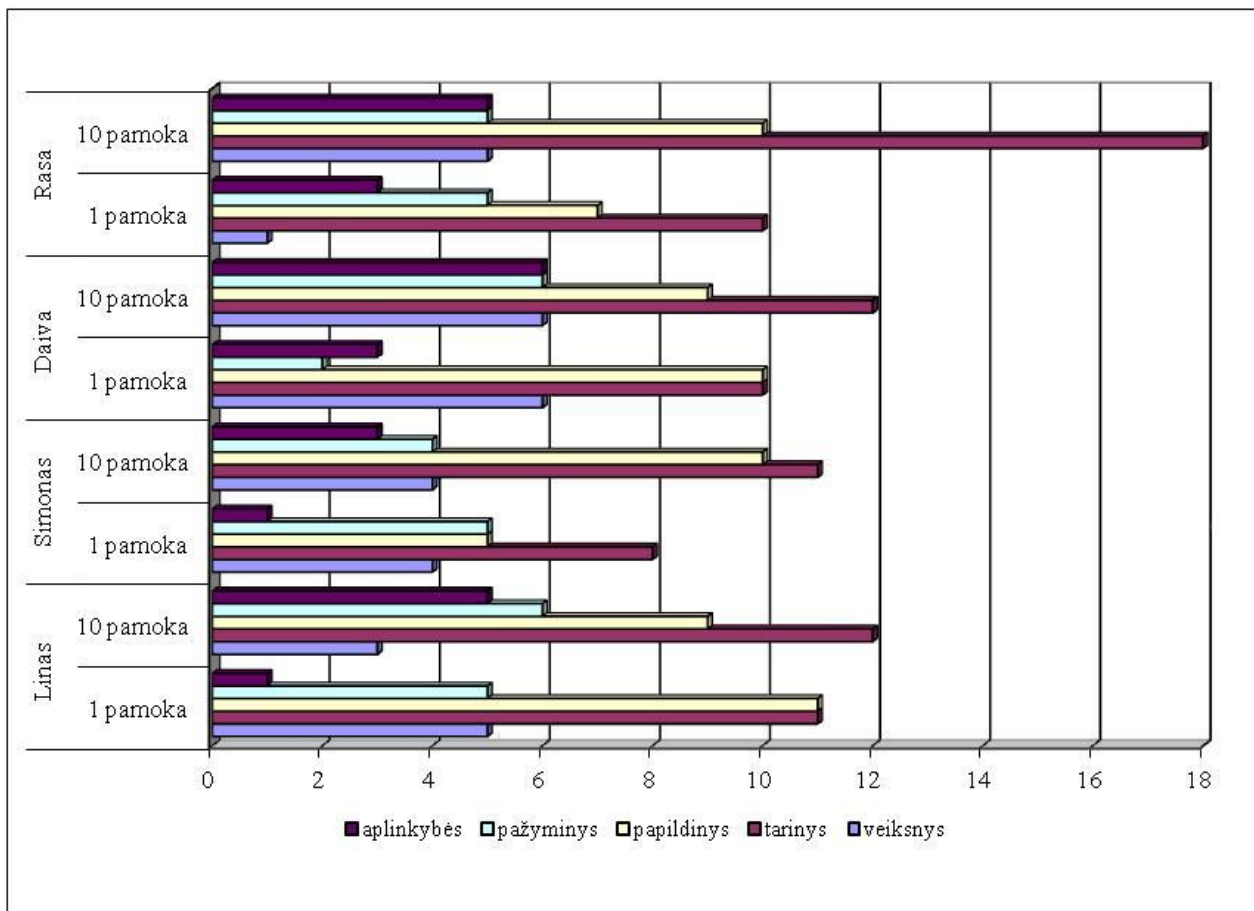
Žemiau pateikiamas grafikas su tekstų apimties pokyčio 1 ir 10 pamokos palyginimo duomenimis.

16 pav. Tiriamųjų rašytinių tekstų apimties pokytis 1 ir 10 pamokos, N

16 pav. stebimas visų tiriamųjų rašytinių tekstų apimties, palyginus 1 ir 10 pamokas padidėjimas bei nustatyta, kad mokinių rašytiniai tekstai padidėjo nuo 8 iki 32 žodžių (vidutiniškai 17 žodžių).

17 pav. pateikiami suminiai kiekvienos sakinio dalies palyginimai. Lyginami 1 ir 10 pamokų duomenys

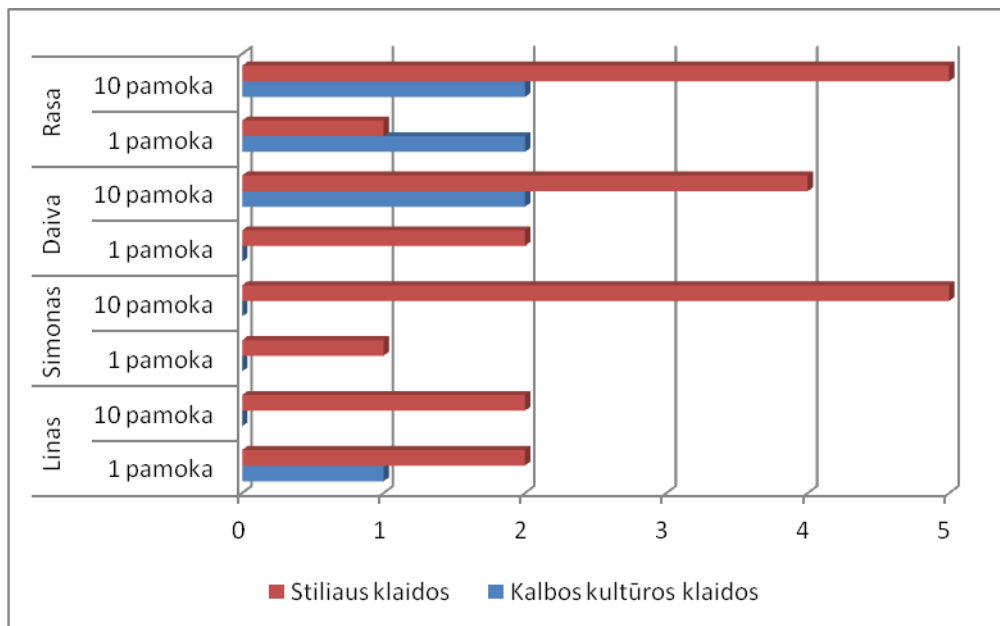

17 pav. Tiriamųjų pasakojimų sakinio dalių pokytis 1 ir 10 pamokoje, N

Šiame grafike matyti, kad 2 tiriamųjų pasakojimuose sumažėjo papildinių, veiksnių ir pažyminių skaičius sumažėjo 1 tiriamojo pasakojime. Susumavus ir palyginus visų tiriamųjų sakinio dalių 1 ir 10 pamokų duomenis, galima teigti, kad ženkliausiai pasakojimuose padaugėjo aplinkybių ir tarinių, kiek mažiau – pažyminių, mažiausiai papildinių.

Žemiau pateikiamos suminės kalbos kultūros ir stiliaus klaidų skaičiaus palyginimas. Lyginami 1 ir 10 pamokų duomenys. Duomenys pavaizduojami grafike.

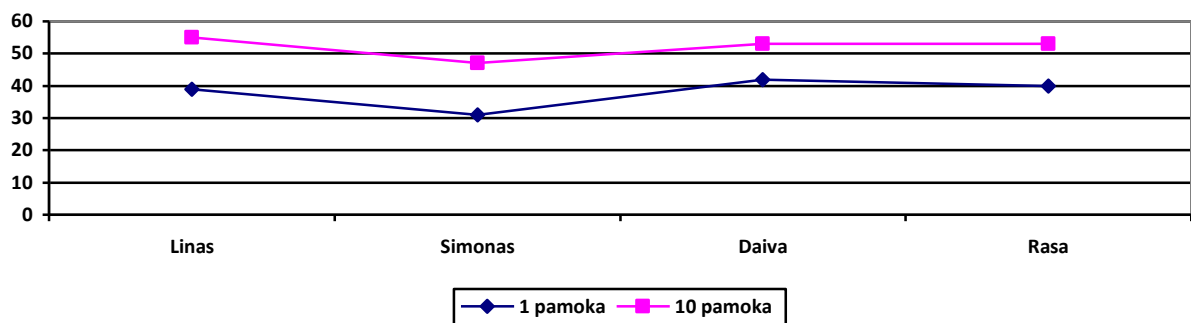

18 pav. Tiriųjų pasakojimų klaidų pokytis 1 ir 10 pamokoje, N

18 pav. matyti, kad pažangą galima nustatyti apžvelgus 1 tiriąmojo kalbos kultūros klaidų kiekį. 2 tiriųjų kalbos kultūros ir 1 tiriąmojo stiliaus klaidų kiekis 1 ir 10 pamokoje stabilus. Apibendrinant pasakojimų klaidų pokyčio rezultatus, galima teigti, kad padidėjo kalbos kultūros (daugiau nei 2,5 karto) ir stiliaus klaidų kiekis.

Pasakojimų apimties pokytis 1 ir 10 pamokos

Žemiau pateikiamas pasakojimų apimties pokyčio palyginimo grafikas. Lyginami 1 ir 10 pamokų duomenys.

19 pav. Tiriųjų pasakojimų apimties struktūra 1 ir 10 pamokos, N

19 pav. stebimas visų tiriųjų pasakojimų apimties, palyginus 1 ir 10 pamokas padidėjimas bei nustatyta, kad mokinių pasakojimai padidėjo nuo 11 iki 16 žodžių (vidutiniškai 14 žodžių).

Žemiau pateikiami 10 pamokų mokytojos veiklos, skatinančios mokinių verbalinę raišką, duomenys. Duomenys pateikiami lentelėje, kurios pirmoje grafoje – stebiniai, antroje

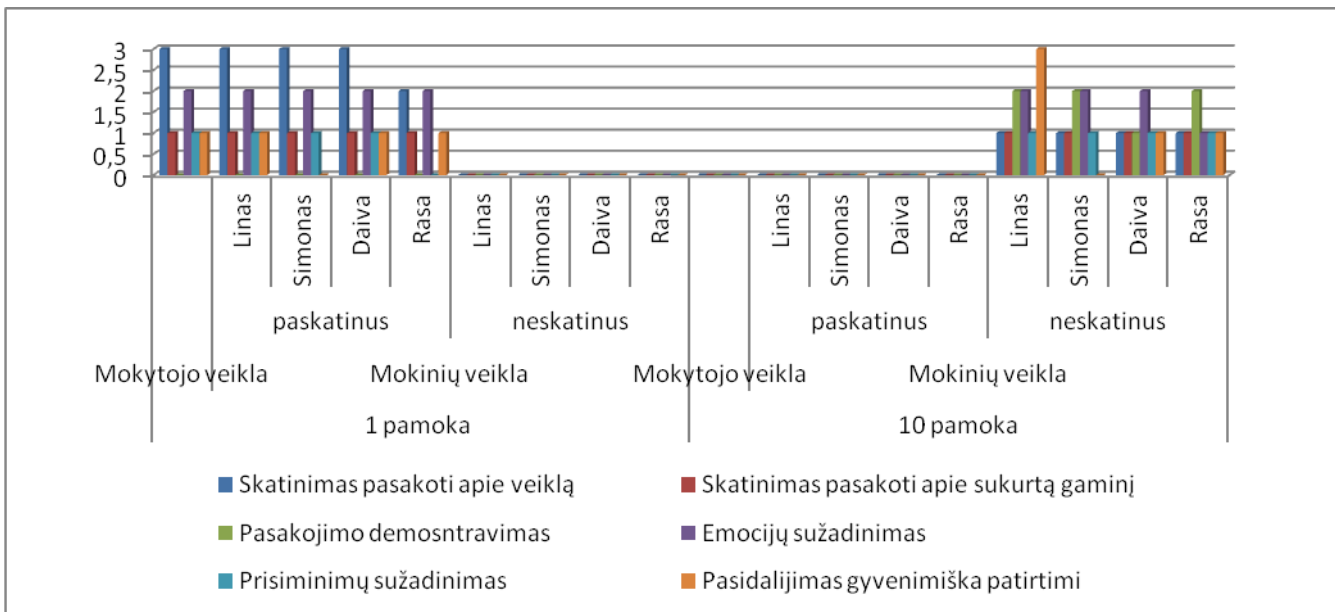
grafoje – duomenys, kiek kartų mokytoja skatino kalbą, trečioje grafoje – duomenys, kiek kartų mokiniai paskatinti atsiliopė, ketvirtoje – duomenys, kiek kartų mokiniai neskatinami mokytojos (gali būti ir ankstesnių pamokų įtaka) atsiliopė. Duomenys pateikiami kiekvienam tiriamajam atskirai. Paskutinėje lentelės eilutėje pateikiami suminiai rezultatai.

2 lentelė

Veiksniai, darantys įtaką tiriamųjų verbalinei raiškai

Stebiniai	Mokytojos veikla N	Paskatinta mokinių verbalinė raiška N				Neskatinama mokinių verbalinė raiška N			
		Linas	Sim.	Daiva	Ras a	Linas	Sim.	Daiva	Rasa
Skatinimas pasakoti apie veiklą	16	16	16	16	14	1	1	1	1
Skatinimas pasakoti apie sukurtą gaminį	10	10	10	10	10	1	1	1	1
Pasakojimo modelio demonstravimas	4	2	2	3	3	7	6	7	8
Emocijų sužadimas	21	19	17	21	15	3	2	2	1
Prisiminimų sužadimas	11	10	10	11	9	1	1	2	2
Pasidalijimas gyvenimiška patirtimi	12	10	6	10	8	6	1	3	1
Iš viso	74	67	61	71	59	19	12	16	14

1 – 10 pamokose mokytoja 74 kartus skatino tiriamųjų verbalinę raišką. Tiriamieji paskatinimo neperėmė vidutiniškai 9,5 karto; nepaskatinti, spontaniškai mintis reiškė vidutiniškai 15 kartų.

20 pav. Veiksniai darantys įtaką tiriamųjų verbalinei raiškai 1 ir 10 pamokos, N

Analizuojant gautus rezultatus galima teigti, kad tiriamųjų verbalinei raiškai įtaką daro tokie veiksniai:

- skatinimas papasakoti apie savo veiklą pamokos metu;
- skatinimas papasakoti apie savo sukurtą gaminį;
- mokytojos pademonstruotas pasakojimo modelis;
- pamokų aptarimo metu sužadintos emocijos, prisiminimai, gyvenimiška patirtis.

Atlikus visų tiriamųjų rašytinių tekstų ir pasakojimų turinio ir klaidų analizes, panagrinėjus 1 ir 10 pamokų struktūrą pagal sakinio dalis ir pasakojimo apimtį, galima teigti, kad visų mokinių pasakojimai padidėjo savo apimtimi ir sakinio dalių skaičiumi, sumažėjo gramatinių ir skyrybos klaidų, bet padaugėjo kalbos kultūros ir stiliaus klaidų.

Bendraudami žmonės ne tik keičiasi informacija, bet ir vienaip ar kitaip veikia vieni kitus. Tai patvirtina atliktas tyrimas, kuriame matyti, kaip mokytoja, tinkamai parinkdama ugdymo būdus ir metodus, daro įtaką ugdytinių verbalinei raiškai. Visa tai atsispindi tiriamųjų rašytiniuose tekstuose ir pasakojimuose.

Išvados

1. Atlikus literatūros šaltinių analizę, galima teigti, kad rašymo sutrikimą turintys mokiniai susiduria su verbalinės raiškos problemomis dėl skurdaus žodyno, garsų tarimo ir diferencijavimo trūkumo.
2. Technologijų pamokų analizė atskleidė, kad dalyvių verbalinė raiška yra skatinama sudarant sąlygas išsakyti, papasakoti apie savo veiklą pamokos metu bei sukurtą gaminį; stebint mokytojos bendravimą, kitų grupės dalyvių pasakojimus, išreiškiant emocijas, prisiminimus, pasidalijant patirtimi.
3. Atlikta tekstų turinio analizė leido nustatyti tokius tiriamųjų verbalinės raiškos pokyčius:
  - visų tiriamųjų tekstai, lyginant pirmos ir paskutinės pamokų rezultatus, padidėjo parašytų žodžių kiekiu;
  - sakinio dalių kiekis tekstuose, lyginant pirmos ir paskutinės pamokų rezultatus padidėjo, tačiau nežymiai;
  - ženkliausiai sumažėjo gramatinių klaidų; skyrybos klaidų skaičius sumažėjo perpus;
  - analizuojant stiliaus ir kalbos kultūros klaidas, pažanga nenustatyta.
4. Iškelta hipotezė, kad technologijų pamokų metu yra plėtojama mokinių, turinčių rašymo sutrikimą kalba, pasitvirtino iš dalies.

Literatūra

1. Adaškevičienė, E. (1993). *Lietuvos ikimokyklinukų fizinis ugdymas*. Kaunas: Šviesa.
2. Ališauskas, A. (2002). *Vaikų raidos ypatingumų ir specialiųjų ugdymosi poreikių įvertinimas*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
3. Ališauskas, A. (2011). *SUP vertinimas*. Paskaitų medžiaga. Šiauliai.
4. Ališauskienė, S. (1998). *Ankstyvojo amžiaus vaikų korekcinis ugdymas*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
5. Ališauskienė, S., Gudonis, V., Mikulėnaitė, L., Petrulytė, J., Radzevičienė, L. (2003). *Ankstyvasis ugdymas: dabartis ir perspektyvos*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
6. Bagdonas, A. (Red.). (1994). *Specialaus ugdymo sistemos metmenys*. Vilnius.
7. Bagdonas, A. (Red.). (1995). *Sutrikimų klasifikacija*. Vilnius: Vilniaus universitetas.
8. Baracevičienė, V. (2006). *Nežymi dizartrijs*. Šiauliai: Liucijus.
9. Baranauskienė, I., Elijošius, E., Pauliukonis, A. J. (2004). *Neįgaliųjų profesinio rengimo Lietuvoje mokslinė studija*. Šiauliai.
10. Baranauskienė, J. (2007). Bendrosios motorikos poveikis kalbinei motorikai (artikuliacijai) ikimokykliniame amžiuje. *Specialusis ugdymas*. Nr. 1(16).
11. Bironienė, Z. (2008). *Priešmokyklinio amžiaus vaikų smulkiosios motorikos ugdymas*. Klaipėda. Klaipėdos universitetas.
12. Hallahan, D., P., Kauffman, J.,H.. (2003). *Ypatingieji mokiniai*. Specialiojo ugdymo įvadas. Vilnius: Alma littera.
13. Gage, N., L., Berliner D., C.(1994). *Pedagoginė psichologija*. Vilnius: Alma litera.
14. Garšvienė, A., Ivoškuvienė, R. (1993). *Logopedija : vadovėlis spec.pedagogikos fakulteto studentams*. Kaunas: Šviesa.
15. Garšvienė, A. Ivoškuvienė, R (1998). *Logopedijos kurso programa*. Šiauliai.
16. JT generalinė Asamblėja (2002).
17. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (1995). Valstybės žinios. Nr. 60-1501.
18. Jovaiša, L. (2007). *Enciklopedijos edukologijos žinynas*. Vilnius:Gimtas žodis.
19. Kaffemaniėnė, L. Raseckienė (2008). Ikimokyklinio amžiaus vaikų, turinčių kalbos ir komunikacijos sutrikimų, individualizuoto motorikos ir kalbinių gebėjimų ugdymo ypatumai. *Jaunųjų mokslininkų darbai*. Šiauliai.
20. Kardelis, K. (2007). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Šiauliai:Liucijus.
21. Kaukėnaitė, L. (1994). *Darbu mokymo problemos integruotose klasėse*. Specialiųjų poreikių vaikų integruotas ugdymas: patirtis ir perspektyvos. – Šiauliai.

22. Kišonienė, R., Dudzinskienė, R. (2007). *Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymo(si) poreikių, ugdymo turinio individualizavimas: rekomendacijos mokytojams, ugdantiems skirtingų poreikių ir gebėjimų mokinius*. Vilnius: Viarecta.
23. Kristensen, O. S. (1999). *Kūno kultūra pradinėse klasėse: lavinamieji sensomotorikos pratimai ir žaidimai 5-9 metų vaikams: mokomoji medžiaga kūno kultūros mokytojams*. Kaunas: LKKA.
24. LR Lygių galimybių įstatymas (2003 11 18) Nr. IX-1826 Vilnius.
25. LR Neįgalųjų socialinės integracijos įstatymas (1991). Valstybės žinios. Nr. 36-969 .
26. LR švietimo ir mokslo ministro, LR sveikatos apsaugos ministro ir LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2002 m. liepos 12 d. įsakymas Nr. 1329/368/98
27. LR Užimtumo rėmimo įstatymas (2006). Valstybės žinios. Nr.86.
28. Lietuvos Respublikos Specialiojo ugdymo įstatymas. (1998). Nr. VIII – 969, įsigaliojo 1998 12 15. Vilnius, Valstybės žinios, Nr. 115-3228.
29. LR švietimo ir mokslo ministro, LR sveikatos apsaugos ministro ir LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. liepos 13 d. įsakymas Nr. V-1265/V-685/A1-317.
30. Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas. (2003). Nr. IX-1630. Nauja įstatymo redakcija nuo 2003 m. birželio 28 d. 2003-06-17, Žin., Nr. 63-2853 (2003-06-28).
31. LR švietimo ir mokslo ministro 2011 m. rugsėjo 30 d. įsakymas Nr. V-1795.
32. LR švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas 2011 m. kovo 17 d. Nr. XI-1281.
33. Merkys, G. (1995). *Pedagoginio tyrimo metodologijos pradmenys*. Paskaitų konspektas. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
34. Mokinių, turinčių SUP, ugdymo organizavimo tvarkos aprašas, patvirtintas LR švietimo ir mokslo ministro 2011m. rugsėjo 30d. įsakymu Nr. V-1795.
35. Montessori, M. (2000). *Vaikystės paslaptys*. Kaunas: Šviesa.
36. Pagrindinio ugdymo bendrosios programos: technologijos (pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų 9 priedas).
37. Poškienė, I. (2010). *Sutrikusios klausos mokinių verbalinės raiškos skatinimas dailės terapijos sesijose*. Magistro darbas. Šiauliai.
38. Prasauskienė, A. (2003). *Normali ir sutrikusi raida*. Vaikų raidos sutrikimai. Kaunas: Spindulys.
39. Suchomlinskis, V. (1978). *Tėvų pedagogika*. Kaunas: Šviesa.
40. Technologinio ugdymo koncepcija.
41. Žydžiūnaitė, V. (2006). Taikomųjų tyrimų metodologijos charakteristikos. Vilnius: Ciklonas.
42. Žukauskienė, R. (2007). *Raidos psichologija*. Vilnius: Margi raštai.

43. Amundson, S. J., Weil, M. (2001). Prewriting and handwriting skills. In: J. Case-Smith., A. S. Allen, P. Nuse Pratt (Eds.), *Occupational therapy for children*. St Louis: C. V. Mosby, p

Summary

The part of the theoretical analysis showed that children with writing disorder face with problems of verbal expression for the bare of vocabulary, pronunciation of sounds and the lack of differentiation. These problems can be solving during the lessons of technology, creating conditions to acquire the experience of technology and verbal expression, and training the skills of the small-motor.

Hypothesis - it is likely, that during the lessons of technology is developing children's language with writing disorder.

Used the method of activities (action) allowed to reveal the impact of technology lessons for children's with writing disorder in order to develop their speech. Used the results of the literary analyses (what influences the language, what motor skills are trained during the lessons of technology) during organized the lessons of technology which have been observed the verbal expression of promoting manifestations. The participants of the research were four 10-11 years old children with writing disorder.

In the empirical part of the research was analyzed verbal expression results of students with writing disorder and was have done the analyses of the content which showed the most important conclusions of the research:

1. The observation of the lessons of technology showed that the verbal expression of participants is incentive:

- creating the conditions to open out, to tell about their activity during the lesson and their have done the product;
- watching the communication of teacher, tales of other group members, expressing memories and sharing their own experience with other.

2. Have done analyses of the content allowed to establish these verbal expression alterations of participants:

- texts of all participants, comparing the first and the last lessons, increased of written words amount;
- amount of the sentence in the text, comparing the first and the last lessons, increased, but marginally;
- grammatical errors decreased signally, punctuation errors decreased by half.
- analysing the errors of style and language culture, progress is unobserved.

3. The study hypothesis - during the lessons of technology is developing children's language with writing disorder – was confirmed partly.

PRIEDAI

Tiriamųjų charakteristikos (tiriamųjų vardai pakeisti)

Kodas	Amžius	Išvada apie sutrikimą
Linas	11m.	Akustinė disgrafija.
Simonas	10m.	Akustinė disgrafija.
Daiva	11m.	Akustinė disgrafija.
Rasa	11m.	Akustinė disgrafija.

1 – 10 technologijų pamokų aprašymas

1 PAMOKA

Data	2011 – 03 – 16
Laikas	12.00 – 13.30
Trukmė	1,5 val.
Dalyvių sk.	4 mokiniai

Tema: Siuvinėjame ant popieriaus (simegrafija).

Tikslas: Sudaryti galimybę kalbos plėtojimui per kūrybinę veiklą.

Uždaviniai:

1. Lavinti smulkiąją motoriką.
2. Paskatinti kūrybinį potencialą kuriant gaminį.
3. Skatinti erdvinį mąstymą.
4. Skatinti verbalinę ir neverbalinę raišką analizuojant gaminius.

Priemonės: siūlai, adata, piešimo popierius, spalvotas popierius, žirklys ir simegrafijos schemas.

Vaizdinės priemonės: realūs išsiuvinėti paveiksliukai.

Integracija su kitais mokslais: dailė.

I. Organizacinė dalis.

Pasisveikinimas, nuteikimas darbui. Susipažinimas, pokalbis, ką mes šių pamokų metu veiksime. Skelbiama pamokos tema ir tikslas.

II. Kūrybinė (technologinė) dalis.

Vaikai supažindinami su simegrafijos technika. Demonstruojami jau pagaminti paveikslėliai. Mokiniai labai emocionaliai juos apžiūrinėja ir netiki, kad tokius galės pasigaminti patys. Aptariama, iš kokių sudedamųjų dalių susideda bendras paveikslo vaizdas. Demonstruojamos schemas. Vaikams leidžiama visiška pasirinkimo laisvė: tiek renkantis ornamentus, tiek spalvas. Mokiniai perkelia schemas ant popieriaus ir siuvinėja pasirinktą

paveikslą. Tiems, kuriems sekasi sunkiausiai, teikiama individuali pagalba. Pabaigę siuvinėti paveikslą, konsultuojasi dėl rėmelio spalvos ir dydžio bei apipavidalina savo darbelį.

III. Pamokos aptarimas.

Pamokos pabaigoje vyksta pokalbis su mokiniais. Dalijamės išpūdžiais apie pagamintus darbelius. Aptariame, kodėl pasirinkome vienokias ar kitokias schemas, kas įtakojo siūlų ir popieriaus spalvų pasirinkimą. Bandome rasti darbeliui paskirtį ar vietą savo buityje bei patys įvertiname darbo kokybę. Lentoje užrašomas naujai išmoktas žodis ir 5 žodžiai, kuriuos mokiniai dažniausiai vartojo šios pamokos metu.

IV. Savirefleksija.

Šios pamokos metu pastebėjau, kad vaikų technoliniai įgūdžiai yra gana silpni. Tiek pasakojimuose, tiek rašto darbuose vyrauja padrikos mintys. Sakiniams trūksta rišlumo, ypač išplėstiniams.

2 PAMOKA

Data	2011 – 03 – 23
Laikas	12.00 – 13.30
Trukmė	1,5 val.
Dalyvių sk.	4 mokiniai

Tema: Save puošiame patys (aksesuarai).

Tikslas: Sudaryti galimybę kalbos plėtojimui per kūrybinę veiklą.

Uždaviniai :

1. Lavinti stambiają ir smulkiąją motoriką.
2. Lavinti lokomocinius, pusiausvyros ir manualinius gebėjimus.
3. Lavinti erdvinius ir laiko suvokimo gebėjimus.

4. Skatinti verbalinę ir neverbalinę raišką analizuojant gaminius.

Priemonės: siūlai.

Vaizdinės priemonės: realūs nupinti aksesuarai.

Integracija su kitais mokslais: dailė.

I. Organizacinė dalis.

Pasisveikinimas, nuteikimas darbui. Skelbiama pamokos tema ir tikslas.

II. Kūrybinė (technologinė) dalis.

Supažindinama su nauja sąvoka „pynimas“. Pasakojama pynimo technikos atsiradimo istorija, demonstruojami austi ir pinti gaminiai. Kviečiama pasidalinti savo patirtimi apie močiucių pintus gaminius, apie įvairius rankdarbius matytus muziejuose ir pan. Vaikai noriai dalijasi savo išpūdžiais iš ekskursijos po „Rumšiškių buities muziejų“, pasakoja apie rankdarbius, matytus pas močiutes ir mamas.

Rodomi gaminiai, kuriuos bandysime pasigaminti. Vaikams suteikiama laisvė išsirinkti patikusį aksesuarą. Demonstruojama pynimo pradžia. Leidžiama vaikams patiems pabandyti.

Vaikai renkasi spalvas, konsultuojasi dėl jų deramumo ir pina pasirinktus aksesuarus. Pastebėtina, kad mergaitės (ketvirtokės) aksesuarus jau siekė derinti prie savo turimo garderobo. Teikiama individuali pagalba. Labiausiai pagalbos reikėjo, kol mokiniai išmoko tiksliai atlikti (sutraukti, įtempti) mazgus. Daiva iš pradžių pradėjo gaminti tušinuką, tačiau iškritus širdelei nesugebėjo jo pinti toliau ir nusprendė pasigaminti kitą aksesuarą – kaklo papuošalą.

Pamokos pabaigoje mokoma pintų gaminių užbaigimo ir apipavidalinimo (kiekvienam mokiniui individualiai pagal pasirinktą gaminį). Vaikai dirba savarankiškai, prireikus prašo pagalbos. Pabaigę gaminį, mergaitės puošiasi jais, berniukai bando prarašyti tušinukus.

III. Pamokos aptarimas.

Pamokos pabaigoje lentoje pateikiami klausimai, kuriuos besikalbant aptariam:

1. Kokius žinai pintus daiktus?
2. Koks pintas rankdarbis tau labiausiai patiko?
3. Kokį aksesuarą tu pynei? Kodėl jį pasirinkai?
4. Kas sekėsi lengviausiai (sunkiausiai)?
5. Kuo ypatingas ar brangus tau šis gaminys?

IV. Savirefleksija.

Lentoje pateiktų klausimų dėka mokinių sakiniai tapo rišlesni. Sakiniuose atsirado faktų įvardijimas ir jo paaiškinimas. (Pvz. Aš dar norėčiau padaryt tušinuką, bet jis labai sunkus...). Kai kurių mokinių darbų apimtis padidėjo.

3 PAMOKA

Data	2011 – 03 – 30
Laikas	12.00 – 13.30
Trukmė	1,5 val.
Dalyvių sk.	4 mokiniai

Tema: Kad skirtukas rastų draugą...

Tikslas: Sužadinti mokinių pagarbą knygai.

Uždaviniai:

1. Skatinti domėjimąsi knygomis ir skaitymu.
2. Suaktyvinti mokinių emocijas žodžiu.
3. Lavinti smulkiąją motoriką.
4. Lavinti lokomocinius, pusiausvyros ir manualinius gebėjimus.
5. Skatinti verbalinę ir neverbalinę raišką aptariant gaminius.

Priemonės: įvairių spalvų siūlai.

Vaizdinės priemonės: įvairaus ilgio, formos, tekstūros ir gaminimo technikos skirtukai.

Integracija su kitais mokslais: matematika, dailė.

I. Organizacinė dalis.

Pasisveikinimas, nuteikimas darbui. Skelbiama pamokos tema ir tikslas. Garsiai perskaitomas pasakojimas „Mokausi draugauti su knyga“. Pasakojimas aptariamasis.

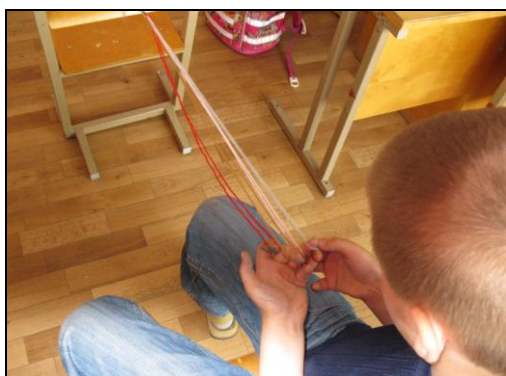
II. Kūrybinė (technologinė) veikla.

Demonstruojami įvairios formos, ilgio ir atlikimo technikos skirtukai. Vaikams suteikiama galimybė juos apžiūrėti iš arčiau, pačiupinėti ir t.t. Detaliau aptariamos skirtukų atlikimo technikos. Pirmiausia leidžiama vaikams spėti (tiksliai įvardinti), neatspėjus mokytoja pasako. Įdomu tai, kad kai kurias skirtukų pagaminimo technikas vaikai pasakė iš karto, suklydo tik įvardindami 2 technikas. Vaikai dirba savarankiškai. Daugeliui darbas labai patiko, greitai perprato pynimo būdą ir gaminys buvo užbaigtas labai greitai. Su sunkumais susidūrė tik vienas mokinys.

Pamokos pabaigoje rodomas gaminio užbaigimas. Demonstruojamas siūlų sutraukimas ir mazgų sumezgimas. Vaikams šis darbas suprantamas ir lengvai įgyvendinamas. Mokytojos pagalba čia visiškai nebuvo reikalinga.

III. Pamokos aptarimas.

Apibendrinant pamoką prisimename iš anksčiau žinotas rankdarbių atlikimo technikas. Jas užrašome vienoje lentos pusėje. (Stengiuosi, kad kiekvienas vaikas įvardintų bent po vieną). Kitoje lentos pusėje užrašome šiandien sužinotas rankdarbių atlikimo technikas. Aptariame, kur šį gaminį (be jo tiesioginės paskirties), pakeitus jo ilgį ir plotį, būtų galima panaudoti. Prisimenam, kokie klausimai buvo užrašyti lentoje praėjusioje pamokoje. Klausimų sąrašas papildomas nauju klausimu: „Jei tau kažkas nesisekė, kaip tu manai, kodėl?“ Siūloma jais vadovaujantis papasakoti apie šiandieninę savo veiklą bei pagamintą gaminį.

IV. Savirefleksija.

Pamoka mokiniams labai patiko. Visi dirbo noriai ir sparčiai tiek gamindami darbelį, tiek dalyvaudami įvadiniame pokalbyje ir aptariant visą pamoką. Iš pasakojimų ir rašto darbų galima daryti išvadas, kad mokiniai geba įvardinti savo klaidas, padaryti išvadas (pasitaisyti), nusakyti gaminio paskirtį ir įvertinti gaminį.

4 PAMOKA

Data	2011 – 04 – 06
Laikas	12.00 – 13.30
Trukmė	1,5 val.
Dalyvių sk.	4 mokiniai

Tema: Širdele mano...

Tikslas: Sužadinti šiltus jausmus.

Uždaviniai :

1. Koncentruoti mokinių dėmesį į prisiminimus ir vidinius pojūčius.
2. Lavinti smulkiąją motoriką.
3. Suaktyvinti mokinių verbalinę raišką muzika.
4. Lavinti laiko suvokimo gebėjimus.
5. Skatinti verbalinę ir neverbalinę raišką aptariant gaminius.

Priemonės: įvairių spalvų ir dydžių sagos, adata, siuvimo siūlai, širdies formos trafaretai, raudonos spalvos audinys ir kompiuteris.

Vaizdinės priemonės: reali širdelė - adatinė.

Integracija su kitais mokslais: dailė, matematika ir muzika.

I. Organizacinė dalis.

Pasisveikinimas, nuteikimas darbui. Vytauto Kernagio dainos „Širdele mano“ klausymas. Pokalbio apie girdėtą dainą metu skelbiama pamokos tema ir tikslas.

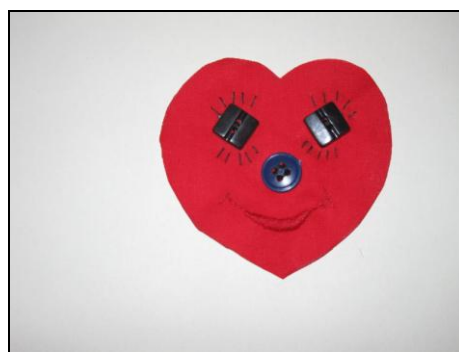
II. Kūrybinė (technologinė) veikla.

Demonstruojama širdelė – adatinė. Aiškinamės kaip ir iš ko ji padaryta, aptariama visų darbų seka. Mokiniai dalijasi sumanymais apie būsimus gaminius, patys renkasi sagas, piešiasi „veidukus“, pagal trafaretą brėžia ir iš audinio kerpa širdelės formos detales. Klausia, ar bus galima širdelę daryti pasikabinamą. Tiems, kuriems nesiseka, teikiama individuali pagalba.

Po parodyto sagų siuvimo, vaikai savarankiškai siuva sagas į lūpų, akių ir nosies vietas bei siuvinėja blakstienas. Du mokiniai savo iniciatyva išsiuvinėjo ir žandukus.

III. Pamokos aptarimas.

Aptariame, ką mes šiandien veikėme, kokius darbus jau padarėme, kokius pasilikome kitai pamokai. Lentoje pateikti žodžiai: graži, jaunatviška, bandanti šypsotis, žaisminga, rūškana, tingi, paika, liūdna, susiraukusi, įdomi, tingi, susimąsčiusi. Išsiaiškinę juos, pasakojam apie savo širdelę, panaudojant jai tinkamus žodžius. Mokiniai skatinami panaudoti kuo daugiau būdvardžių.

IV. Savirefleksija.

Po šios pamokos mokinių sakiniai tapo turtingesni būdvardžiais. Mokinių širdutės linksmos, juokingos, gražios ir įdomios, tačiau pasakojant apie širdutės akis, lūpas, nosį ir blakstienas, nusakoma tik jų spalva. Klausydama mokinių pasakojimų ir analizuodama jų aprašus nusivyliau, kadangi pamokos metu aptariant visą veiklą, mokiniai gausiau naudojo būdvardžius.

5 PAMOKA

Data	2011 – 04 – 13
Laikas	12.00 – 13.30
Trukmė	1,5 val.
Dalyvių sk.	4 mokiniai

Tema: Širdelė mano...

Tikslas: Sužadinti šiltus jausmus.

Uždaviniai:

1. Koncentruoti mokinių dėmesį į prisiminimus ir vidinius pojūčius.
2. Lavinti smulkiąją motoriką.
3. Skatinti verbalinę ir neverbalinę raišką aptariant gaminius.

Priemonės: įvairių spalvų ir dydžių sagos, adata, siuvimo siūlai, širdies formos trafaretai ir raudonos spalvos audinys.

Vaizdinės priemonės: reali širdelė - adatinė.

Integracija su kitais mokslais: dailė ir matematika.

I. Organizacinė dalis.

Pasisveikinimas, nuteikimas darbui. Skelbiama pamokos tema ir tikslas.

II. Kūrybinė (technologinė) veikla.

Pamokos pradžioje baigiamas širdelės veidas, vėliau pagal trafaretą išsibrėžiama ir išsikerpama iš audinio antra širdelė. Abi audinio detalės susiuvamos kilpiniu dygsniu, į vidų prikemšant vatos.

III. Pamokos aptarimas.

Lentoje pateikiami klausimai :

1. Kokius darbus aš atlikau šiandien?
2. Kas man pavyko (nepavyko)?
3. Kas sekėsi lengviausiai (sunkiausiai)?
4. Kur šį gaminį būtų galima panaudoti?

Kiekvienas vaikas turi trumpai atsakyti į vieną klausimą. Stengiamės atsakymuose panaudoti tinkančius būdvardžius.

IV. Savirefleksija.

Šios pamokos metu pastebėjau, kad mokiniams yra labai sunkus monotoniškas ir didelio kruopštumo reikalaujantis darbas. Jiems buvo sunku prisiminti, sugalvoti patiems ar panaudoti pasakojime kažkokį faktą, susijusį su jais pačiais, jų šventėmis (Šv. Valentino diena). Tai paskatino mane pagalvoti apie kitų pamokų temas.

6 PAMOKA

Data	2011 – 04 – 27
Laikas	12.00 – 13.30
Trukmė	1,5 val.
Dalyvių sk.	4 mokiniai

Tema: Veliame spalvotus kamuoliukus.

Tikslas: Sudaryti galimybę patyrinėti gyvūnus.

Uždaviniai :

1. Paskatinti vaizduotę, kūrybingumą.
2. Koncentruoti mokinių dėmesį į gyvūnų pasaulį, jo subtilybes.
3. Lavinti smulkiąją motoriką.
4. Sudaryti sąlygas vaizdinius išreikšti vėlimo technika.
5. Skatinti verbalinę ir neverbalinę raišką aptariant gaminius.

Priemonės: įvairios spalvos vilna, muilas.

Vaizdinės priemonės: įvairūs nuveltai gyvūnėliai ir gyvūnėlių paveikslėliai.

Integracija su kitais mokslais: dailė ir matematika.

I. Organizacinė dalis.

Pasisveikinimas, nuteikimas darbui. Skelbiama pamokos tema ir tikslas.

II. Kūrybinė (technologinė) veikla.

Kalbama apie gyvūnijos pasaulį. Demonstruojami gyvūnėlių paveikslėliai. Kalbama iš kelių ir kokių figūrų būtų galima išgauti jų formas. Aptariami spalviniai deriniai. Demonstruojami jau pagaminti gyvūnėliai. Vaikai apsisprendžia ką gamins. Klausia, ar galės pasigaminti keletą gyvūnėlių.

Demonstruojamas vilnos vėlimas (šlapiasis).

Vaikai dirba savarankiškai: renkasi spalvinius derinius, skaičiuoja kiek ir kokių detalių jiems reikės ir velia atskiras detales.

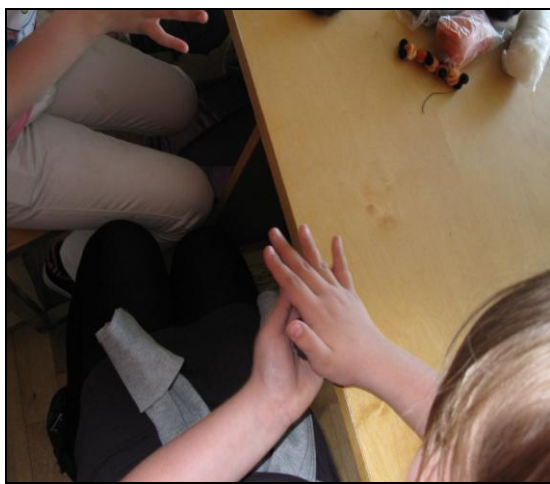
III. Pamokos aptarimas.

Kalbame apie gaminto gyvūno išvaizdą, gyvenamą vietą, mitybą, būdą, spalvą ir t.t. Aptariame, ką šiandien nuveikėme (padarėme) ir kokius darbus pasilikome kitai pamokai. Išdėstome nesujungtas detales, žiūrime, ar jas sujungus gausis realus gaminytis. Mokiniai pataria

vieni kitiems, kaip būtų galima patobulinti darbelius. Diskutuojuame apie detalių sujungimą ir gaminio dekoravimą.

IV. Savirefleksija.

Šios pamokos tema daug aktualesnė mokiniams. Jie dirbo su dideliu noru, užsidegimu. Nuostabus buvo pamokos aptarimas. Nesitikėjau, kad mokiniai tokie kūrybingi, ypač aptariant gaminių dekoravimą ir apipavidalinimą. Smagu, kad ir mokinių pasakojimuose bei rašytiniuose tekstuose atsirado ne tik sausi faktai, bet ir gyvenimiška patirtis.

7 PAMOKA

Data	2011 – 05 – 04
Laikas	12.00 – 13.30
Trukmė	1,5 val.
Dalyvių sk.	4 mokiniai

Tema: Konstruojame gyvūnėlius.

Tikslas: Sudaryti galimybę patyrinėti gyvūnus.

Uždaviniai :

1. Koncentruoti mokinių dėmesį į gyvūnų pasaulį, jo subtilybes.
2. Suaktyvinti mokinių verbalinę raišką vaidinimu.
3. Skatinti dalyvių verbalinę ir neverbalinę raišką analizuojant kūrinį.

Priemonės: įvairių spalvų vilna, vielutė, karoliukai, siūvimo siūlai, adata.

Vaizdinės priemonės: nuvelti gyvūneliai.

I. Organizacinė dalis.

Pasisveikinimas, nuteikimas darbui. Skelbiama pamokos tema ir tikslas.

II. Kūrybinė (technologinė) veikla.

Visas nuveltas detales jungiame viela, formuodami gyvūnelio kūną. Gaminiai dekoruojami įvairiaspalviais karoliukais ir siuvimo siūlais : stengiamės išgauti gyvūnelio veidą bei papuošti visą kūnelį.

III. Pamokos aptarimas.

Kalbame apie pasirinktus gyvūnus. Kodėl būtent juos pasirinkome? Kuo ypatingi mūsų pasirinkti gyvūnai? Aptariame jų charakterio savybes, elgesį, gyvenimo būdą, paplitimą ir t.t. Svarstome, kur būtų galima panaudoti šį gaminį.

IV. Savirefleksija.

Ši pamoka paliko didelį įspūdį ir mokiniams, ir man. Mokiniai labai ilgai, bet kartu ir labai kruopščiai dekoravo savo gaminius. Supratau, kad neapsigavau pasirinkdama šiuolaikiškesnes rankdarbių technikas. Vaikams smagu buvo inscenizuoti kiškučio gimtadienį, nors rašytiniai tekstai ir primityvoki.

8 PAMOKA

Data	2011 – 05 – 11
Laikas	12.00 – 13.30
Trukmė	1,5 val.
Dalyvių sk.	4 mokiniai

Tema: Gėlė visada papuoš.

Tikslas: Sudaryti galimybę kalbos plėtojimuisi per kūrybinę veiklą.

Uždaviniai:

1. Paskatinti vaizduotę, kūrybingumą.
2. Lavinti smulkiąją motoriką.
3. Sudaryti sąlygas vaizdinių išreiškimui .
4. Skatinti verbalinę ir neverbalinę raišką aptariant gaminius.

Priemonės: įvairių spalvų siūlai, saga, aptraukta audiniu, vielutė, adata, spalvotas popierius, klijai ir žirklys.

Vaizdinės priemonės: įvairūs gėlių paveikslėliai bei realiai pagamintos gėlės.

Integracija su kitais mokslais: dailė ir matematika.

I. Organizacinė dalis.

Pasisveikinimas, nuteikimas darbui. Skelbiama pamokos tema ir tikslas.

II. Kūrybinė (technologinė) veikla.

Kalbama apie augalijos pasaulį. Demonstruojami augalų paveikslėliai. Analizuojama darbų seka. Aptariami spalviniai deriniai. Demonstruojamos jau pagamintos gėlės. Vaikai apsisprendžia kokią ir kokios spalvos gėlę gamins.

Demonstruojama nėrimo pradžia bei tolesnis nėrimas.

Vaikai dirba savarankiškai: renkasi spalvas, matuoja, tariasi, kokio ilgio pynele jiems reikės nūnerti, daro pynelės pradžią ir neria. Pabaigę pynele, ją siuva prie jau paruošto gėlės viduriuko, formuodami žiedlapius. Darbelis baigiamas kotelio apsukimu bei lapelių suformavimu ir priklijavimu.

III. Pamokos aptarimas.

Lentoje pateikiami žodžiai (gėlės sudedamosios dalys): žiedas, kotas, lapas, žiedlapis, žiedo vidurys. Išsiaiškinamos jų reikšmės. Aptariame, ką šiandien gaminome, prisimename darbų seką. Kiekvienas vaikas gauna po lapelį, kuriame turi parašyti visas iš eilės gėlės gaminimo operacijas. Vėliau tikrinamės, kuris vaikas buvo tiksliausias.

IV. Savirefleksija.

Džiugu, kad kai kurių dalyvių pasakojimai ir rašytiniai tekstai pradėjo darytis ilgesni ir rišlesni.

9 PAMOKA

Data	2011 – 05 – 18
Laikas	12.00 – 13.30
Trukmė	1,5 val.
Dalyvių sk.	4 mokiniai

Tema: „Ant vieno kotelio daug vėliavėlių supasi?“ (Medis).

Tikslas: Sudaryti galimybę kalbos plėtojimui per kūrybinę veiklą.

Uždaviniai

1. Lavinti smulkiąją motoriką.
2. Suaktyvinti mokinių verbalinę raišką žodžiu.
3. Skatinti verbalinę ir neverbalinę raišką analizuojant gaminius.

Priemonės: karoliukai, varinė vielutė, akmuo ir „karšti klijai“.

Vaizdinės priemonės: realūs dekoratyviniai medeliai.

Integracija su kitais mokslais: matematika, dailė.

I. Organizacinė dalis.

Pasisveikinimas, nuteikimas darbui. Menamos mįslės. Įminus paskutiniąją, skelbiama pamokos tema ir tikslas.

II. Kūrybinė (technologinė) veikla.

Demonstruojami medeliai, aiškinama kaip reikės juos gaminti. Pasakojama, kad kiekvienas medelis susideda iš 5 atskirų šakelių. Kiek suversime ant vienos vielutės karoliukų, tiek bus smulkių šakelių. Nuo pasirinktos vielutės ilgio priklausys, kokio ilgio bus medelio šakos. Nuo pasirinktos karoliukų spalvos priklausys, koks tai bus medis (obelis, kriaušė, apelsinmedis ar pasakų medis).

Rodoma, kaip reikės verti karoliukus, demonstruojama, kaip reikės sukti vielutę, formuoti šakeles. Atsakinėjama į mokinių pateiktus klausimus.

Vaikai dirba savarankiškai. Jiems padedama individualiai. Sunkiausia sekasi formuoti šakeles. Nuolat prašoma pagalbos. Vaikams geriausiai sekėsi formuoti centrinę šakelę, o šoninės reikalavo mokytojo pagalbos. Dažnai skundėsi rankų (pirštų) skausmais. Reikėjo daug paskatinimų, pagyrimų ir pagalbos...

Mokoma, kaip užbaigti gaminį: konstruoti medelius, juos estetiškai apipavidalinti. Vaikai užbaiginėja medelius. Patys klijuoja prie dekoratyvių akmenėlių. Teikiama individuali pagalba. Galutinis rezultatas džiugino, ypač berniukus.

III. Pamokos aptarimas.

Pasinaudodami lentoje pateiktais žodžiais dalijamės šios pamokos išpūdžiais. Lentoje pateikti žodžiai: mažas, didelis, smulkus, stambus, šakotas, kamienas, viršūnė, obelis, kriaušė, citrinmedis, apelsinmedis, persikas, pasakų medis, įvairiaspalvis. Apžiūrim visų vaikų pagamintus medelius ir išsirinkę labiausiai patikusį darbelį turime papasakoti, kuo šis darbelis išskirtinis.

IV. Savirefleksija.

Šis darbelis vaikams pasirodė sunkus, bet tuo pačiu labai mielas, nes džiugino galutinis rezultatas. Vienas vaikas, pamatęs didelę darbo apimtį, pradėjo gaminti labai mažą medį, tokiu būdu išvengė rankų skausmo, pagamino pirmas, o ir gaminys gavosi gražus.

Pasakojimai ir rašytiniai tekstai ilgesni apimtimi, rišlesni, pastebima gyvenimiška patirtis ar savos mintys, išvados.

10 PAMOKA

Data	2011 – 05 – 25
Laikas	12.00 – 13.30
Trukmė	1,5 val.
Dalyvių sk.	4 mokiniai

Tema: Gaminame iš karoliukų.

Tikslas: Sudaryti galimybę patyrinėti gyvūnus ir vabzdžius.

Uždaviniai:

1. Koncentruoti mokinių dėmesį į gyvūnų ir vabzdžių pasaulį, jo subtilybes.
2. Lavinti smulkiąją motoriką.
3. Skatinti verbalinę ir neverbalinę raišką analizuojant gaminius.

Priemonės: karoliukai ir varinė vielutė.

Vaizdinės priemonės: realūs pakabukai, pakabukų grafinės schemas.

Integracija su kitais mokslais: matematika, biologija, dailė.

I. Organizacinė dalis.

Pasisveikinimas, nuteikimas darbui. Skelbiama pamokos tema ir tikslas.

II. Kūrybinė (technologinė) veikla.

Demonstruojami įvairūs pakabukai. Vaikams siūloma nuspręsti, ką norėtų gaminti.

Pasirenkami šie gyvūnėliai: voverė, driežas, laumžirgis ir zuikis. Išsirinkus pakabukus, išdalijamos grafinės schemas. Pagal gyvūnėlį vaikai renkasi spalvas. Gaminuose dominuoja realios gyvūnėlių spalvos.

Rodoma, kaip reikės verti karoliukus (demonstruojami atskiri vėrimo būdai).

Vaikai atidžiai stebi, iškilus neaiškumams, klausia. Bando verti patys.

Vaikai noriai dirba savarankiškai. Darbas vyksta sparčiai. Dažnai klausama, kokia spalva vieną ar kitą detalę verti. Jiems padedama individualiai. Sunkiausia sekasi verti smulkiausias detales: ausis, rankas, kojas. Kūnelius vaikai veria savarankiškai.

Mokoma gaminio užbaigimo. Vaikai savarankiškai užbaiginėja pakabukus ir svarsto, kur juos būtų galima panaudoti.

III. Pamokos aptarimas.

Surengiama darbėlių mini paroda. Mokiniai apžiūri visus kūrinus. Mokiniam pasiūloma tarpusavyje susikeisti darbėliais, prisiminti visas pamokas, gerai apgalvoti, pademonstruoti ir trumpai papasakoti apie draugo gaminį.

IV. Savirefleksija.

Vaikams ši pamoka, manau, patiko labiausiai. Darbas nereikalavo labai didelio kruopštumo ir rezultatas buvo gautas labai greitai. Pasakojimai ir rašto darbai stebino savo apimtimi ir pobūdžiu. Ne vienas mokinys išreiškė mintį, kad dar norėtų kažką pasigaminti, pasakojo apie savo gyvūno ypatybes, dalijosi jau sukaupta gyvenimiška patirtimi.

Lino verbalinės raiškos lentelė (pasakojimo duomenys užfiksuoti audio kasetėje, klaidos netaisytos)

Nr.	Data / tema	Mokinio pasakojimas	Mokytojo veikla	Mokinio rašytinis pasakojimas
1.	2011–03–16 Siuvinėjame ant popieriaus (simegrafija)	Šiandien aš dariau gražų darbėlį kaip paveiksluką. Mokytoja davė lapą. Spalvas leido pasirinkti siūlų. Aš išsirinkau mėlyną. Man siūt sekėsi tik nemokėjau daryt mazgų. Kai išsiuvau visą darbėlį dar siuvau rėmus. Juos dariau juodus. Gavosi gražus darbelis. Man patiko.	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstruoja paveikslėlius. • Veda pokalbį : kodėl pasirinkom vienokias ar kitokias schemas, kas įtakojo siūlų ir spalvų pasirinkimą, bandom rasti darbeliui paskirtį (vietą), įvertinam darbo kokybę. • Lentoje užrašo naujai išmoktos technikos pavadinimą ir 5 žodžius, kuriuos mokiniai dažniausiai vartojo pamokos metu. 	Šiandien aš siuvau. Dariau paveiksluką. Mokytoja davė lapą mažą su slylukėm. Sakė kad galim išsirink spalvas kokių norim. Aš siuvau mėlyną. Nesunku buvo nes man sekėsi. Mokytoja padėjo padaryt mazgus nes nemokėjau. Padariau grazu darbėlį. Po to dar klįjavau juodą spalvotą popierų ir taip padariau remelius. Šį darbėlį pasikabysiu ant sienos pas save kambarį.
2.	2011–03–23 Save puošiamo patys (aksesuarai)	Šiandien aš dariau tušinuką. Jį reikėjo pinti. Man sekėsi, nes aš pirmas padariau ir dar dėl to, kad aš klausiau mokytojos. Iš pradžių sunku buvo, nes slydo širdelė. Paskui sekėsi geriau ir aš pirmas pabaigiau.	<ul style="list-style-type: none"> • Supažindina su nauja sąvoka „pynimas“, pasakoja pynimo atsiradimo istoriją, demonstruoja gaminius. • Pokalbis apie rankdarbius. • Lentoje pateikia klausimus, kuriuos aptaria pamokos pabaigoje. 	Šiandien aš dariau tušinuką. Ši technika įpatinga nes sunki. Aš pirmas padariau tušinuką nes aš netingėjau per pamoką ir klausiau mokytojos. Man išpradžių sunkiai sekėsi pinti reikė mokytojos pagalbos. Paskui pripratau prie pynimo ir užbaigiau savo tušinuką. dar jį galima nupinti Kaziuko mugei.
3.	201 –03–30 „Kad skirtukas rastų draugą“	Mes visi pynėm skirtukus į knygą, kad nepaklystumėm ten kur skaitom. Aš naudoju raudoną, rudą ir ružavą spalvas... Sunku siūlus buvo įtempt, nes jie krito nuo pirštų. Bet paskui jau sekėsi. Šį darbą galima panaudoti kaip draugystės simbolį arba padovanot kam nors. Aš dovanosiu mamai ant gimtadienio.	<ul style="list-style-type: none"> • Skaito pasakojimą „Kad skirtukas rastų draugą.“ • Siūlo prisiminti praėjusioje pamokoje lentoje parašytus klausimus ir jais vadovaujantis aptarti šiandieninę savo veiklą pamokos metu. 	Šykartą aš pyniau skirtuką. Aš jį panaudočiau skirtuką knygai ir kaip draugystės simboliui. Šiam darbeliui reikė raudonos, rudos ir ružavos. Sunkiai sekėsi pirštus per apačią buvo sunku įtempt siūlą ir nesisekė. Pyniau labai sunkiai. Bet kai mokytoja parodė dar sykį labai letai supratau ir ėmė sektis. Šį darbą padovanosiu mamai ant gimtadienio.
4.	2011–04–06	Aš dariau linksmą širdį, jos veiduką su	<ul style="list-style-type: none"> • Veda pokalbį apie tai kokie darbai 	Aš siuvau visokias sagas. Dariau linksmą širdį jos

Nr.	Data / tema	Mokinio pasakojimas	Mokytojo veikla	Mokinio rašytinis pasakojimas
	Širdelė mano...	sagom. Su sagom reikėjo padaryt akis ir nosį. O lūpas reikėjo siūt su siūlu. Akis aš dariau gražias iš juodų sagų, nosį iš geltonos sagos. Lūpas siuvinėjau raudona spalva. Dar padariau ir žandukus. Raudonus... Ir dar gražiai išsiuvinėjau blakstienas...	<p>buvo atlikti šiandien, o kokie pasilikti kitai pamokai.</p> <ul style="list-style-type: none"> Lentoje užrašo būdvardžius, veda pokalbį, kurio metu išsiaiškina jų reikšmes. 	veiduką. Viską daryt sekėsi tik nemokėjau mazgų. Man labai padėjo mokytoja. Mokytoja man visą laiką darė mazgą o siuvau aš. Pirmiausia padariau akis, nosį, lūpas visą veidą. Paskui siuvinėjau juodas blakstienas ir dar dariau žandukus nes šita širdis šypsojosi. Buvo juokyną širdis mano.
5.	2011-04-13 Širdelė mano...	Šiandien aš pabaigiau širdį. Reikė susiūt dvi vienodo dydžio medžiagas širdis. Jas reikėjo susiūt. O į vidų kišau vatą, kad širdis išsipūstų. Iš pradžių aš siuvau blogu siūlu. Mokytoja davė gerą. Tada sekėsi. Išėjo graži širdis. Duosiu tėteli į mašiną.	<ul style="list-style-type: none"> Lentoje pateikia klausimus, veda pokalbį, kurio metu aptariami visi užrašyti klausimai, skatinant mokinius savo pasakojimuose panaudoti tinkančius būdvardžius. 	Šiandien aš pabaigiau širdelę. Siuvau dvi raudonas širdis ir kišau į jas vatą. Pasėmiau labai blogą siūlą jis man trūko reikė daug kartų ardyt. Kai mokytoja davė man naują siūlą man pradėjo sektis. Širdis išėjo graži. Po to dariau šniūrą pakabint širdį. Ją duosiu tėteli į mašiną kad mašina būtų gražesnė. Tėtės širdis jau sena. Dabar turės nauja daug gražesnę.
6.	2011-04-27 Veliame spalvotus kamuoliukus	Šiandien vilną vėliau. Dariau tokius kamuoliukus su vilna, vandeniu ir feiriu. Geltonos, juodos, oranžinės ir pilkos spalvos kamuoliukus dariau. Kitą pamoką iš tų kamuoliukų darysiu vėžlį. Reikėjo nedaryt kamuoliukų su tarpeliais	<ul style="list-style-type: none"> Demonstruoja gyvūnėlių paveikslėlius, analizuoja, iš kelių ir kokių figūrų būtų galima jas išgauti. Veda pokalbį apie kuriamo gyvūno išvaizdą, gyvenamą vietą, mitybą, būdą, spalvą ir t.t. 	Šiandien dariau vėliau kamuoliukus. Vėliau kamuoliukus iš vilnos. Kamuoliukai mano yra tokių spalvų geltonos, juodos, pilkos, oranžinės. Iš kamuoliukų darysiu gyvūnėlį „Vėžlį“. Daryt rutuliukus man patiko tik feiris labai putojo. Reikė daug servietėlių kad būtų sausiau. Ir dar rutuliai labai skėtėsi nesisekė padaryt jų betarpelų. Jį gal nešiosiu kaip telefono pakabuką arba kaip žaisliuką prie kuprės.
7.	2011-05-04 Konstruojame gyvūnėlius	Per pamoką aš jungiau rutuliukus ir spalvotus kamuoliukus su viela. Padariau vėžlį. Mano vėžlys linksmas gavosi. Kada padarėm gyvūnėlius, vaidinom. Aš su meškiuku ir kirmėliuku ėjom į zuikio namus. Ten šventėm. Buvo jo gimtadienis. Pasveikinom zuikį, nunešėm dovaną, pašventėm ir visi ėjom namo.	<ul style="list-style-type: none"> Moko gyvūnėlių detalių jungimo būdų bei dekoravimo subtilybių. Zuikio gimtadienio" inscenizavimas. 	Per šią pamoką mes jungėm rutuliukus arba kitas detales su viela. Pasidarėm žaisliukus dar siuvinėjom su karoliukais gyvūnėlių veidus arba kūnelius. Po to vaidinom kiškučio gimimo dieną. Ėjom pas jį į švečius su kirmėlia ir meškučiu. Visi susitikom kartu nupirkom dovaną ir nuėjom į švečius. Šventėm gimimo dieną. Kai šventimas pasibaigė visi ėjom į savo namus.
8.	2011-05-11 Gėlė visada	Šiandien aš nėriau pynutę. Iš pradžių nėriau vašeliu. Labai nemokėjau. Man nesisekė. Tada nėriau pirštais. Vos	<ul style="list-style-type: none"> Parašo lentoje žodžius (gėlių sudedamąsias dalis), aiškina jų reikšmes. 	Šiandien aš nėriau pynutę ir dariau gėlę. Pradėjau daryt su vašeliu bet man labai nesisekė. Po to mokytoja parodo kaip dar galima daryt su pirštais.

Nr.	Data / tema	Mokinio pasakojimas	Mokytojo veikla	Mokinio rašytinis pasakojimas
	papuoš	nunėriau. Mokytoja davė sagą su viela ir tada siuvau dariau gėlei žiedą. Po to dar apsukau kotą žaliu siūlu.	<ul style="list-style-type: none"> Veda pokalbį, kurio metu aptariama darbų atlikimo seka. Skiria užduotį – parašyti visas iš eilės gėlės gaminimo operacijas. 	Man ir tada sekėsi sunkiai bet aš padariau tą pynę ir ją siuvau. Padariau žiedą gėlei. Tada sukau viela žalia spalva. Ir dar aš padariau gėlės lapus iš žalio siūlo. Ją galima dovanot mamai per mamos dieną arba močiutei.
9.	2011–05–18 „Ant vieno kotelio daug vėliavėlių supasi?“ (Medis)	Šiandien aš dariau medelį. Medelis iš karoliukų. Dariau iš visokių spalvų. Mano medis margas. Dariau tris dideles šakas ir daug mažų šakučių. Sunku buvo sukt mažas šakutes. Kai susukau visas tris dideles šakas, jas dar sukau į medį. O tą medį reikėjo priklijuot prie akmenio	<ul style="list-style-type: none"> Instrukuoja kaip reikės gaminti medelius. Pateikia lentoje žodžius, kuriais galima apibūdinti medį. Aiškina sąvokas. 	Aš dariau medį. Naudojau visokių spalvų karoliukus. Lengviausia buvo suvert karoliukus. O sukt viela buvo labai sunku. Mano medis iš trijų didelių šakų. Jis turi labai daug ir mažų šakučių. Visas tris šakas reikė sukt į vieną vietą ir jį priklijuot prie akmenio. Klijavau su karštais kljais net nusideginau biskį pirštą. Šitą darbelį pasiliksiu pas save. Dovanojimui aš padarysiu kita.
10.	2011–05–25 Gaminame iš karoliukų	Aš dariau zuikį iš karoliukų. Zuikį pasirinkau todėl, kad man gražiausias buvo kai mokytoja rodė. Naudojau spalvas : pilką, mėlyną ir baltą. Labai lengva daryt zuikučiui kūną. Sunku buvo padaryt ausis ir kojas. Reikėjo daug skaičiuot. Dar norėčiau padaryt kitą zuikį, kitokių spalvų. Ir dar norėčiau padaryt Simsoną Haumerį. Jis labai gražus. Mačiau per Kaziuko mugę.	<ul style="list-style-type: none"> Veda pokalbį, primindama visas buvusias pamokas, ypač pamokų aptarimą jų metu. Pateikia užduotį mokiniams : papasakoti apie savo darbelį, panaudojant viską, ko išmokom šių pamokų metu. 	Aš dariau zuikį nes jis yra man gražus. Zuikis gali būt pilkas, mėlynas ir baltas. Man šitos spalvos kaip triušio. Triušis švelnus gali nušokt apie du metrus. Lengviausia buvo daryt kūną. Sunkiausia buvo daryt ausis ir kojas. Jai daryčiau antrą pakabuką, tai keisčiau spalvą. Norėčiau dar padaryt Simsoną Haumerį. Mačiau jį per Kaziuko mugę. Darbelį galima panaudot kaziuko mugei, telefono pakabukui ir kitiems dalykams. Man atrodo, kad dar jį galima panaudoti žaisti.

2 lentelė

Simono verbalinės raiškos lentelė (pasakojimo duomenys užfiksuoti audio kasetėje, klaidos netaisytos)

Nr.	Data / tema	Mokinio pasakojimas	Mokytojo veikla	Mokinio rašytinis pasakojimas
1.	2011–03–16 Siuvinėjame ant popieriaus (simegrafija)	Šiandien mus mokė nauja logopedė. Aš siuvau paveikslą toki, kaip mačiau kur rodė logopedė. Raudoną ir mėlyną. Man buvo sunku. Mokytoja turėjo padėt. Kai išsiuvau viską, priklijavau dar ir juodą	<ul style="list-style-type: none"> Demonstruoja paveikslėlius. Veda pokalbį : kodėl pasirinkom vienokias ar kitokias schemas, kas įtakojo siūlų ir spalvų pasirinkimą, bandom rasti 	Aš pas logopede siuvau paveikslą gražu su adata. Mano spalvos raudona ir mėlyna. Jy dariau sunkei reikė narstyt per skyles. Mokytoja dauk padėjo. Dar klijavau remus. Rėmai juodi.

Nr.	Data / tema	Mokinio pasakojimas	Mokytojo veikla	Mokinio rašytinis pasakojimas
		rėmeli.	darbeliui paskirtį (vieta), įvertinam darbo kokybę. <ul style="list-style-type: none"> Lentoje užrašo naujai išmoktos technikos pavadinimą ir 5 žodžius, kuriuos mokiniai dažniausiai vartojo pamokos metu. 	
2.	2011-03-23 Save puošiame patys (aksesuarai)	Aš pyniau ant širdutės tušinį. Mokytoja padėjo padaryt siūlus ir padaryt pradžią ant širdutės. Pasirinkau spalvas rudą ir žalią. Dariau sunkiai. Nesisekė sutraukt siūlus. Iškrito širdutė. O spalvos tai tos man labai patiko. Ir darbelis išėjo gražus man.	<ul style="list-style-type: none"> Supažindina su nauja sąvoka „pynimas“, pasakoja pynimo atsiradimo istoriją, demonstruoja gaminius. Pokalbis apie rankdarbius. Lentoje pateikia klausimus, kuriuos aptaria pamokos pabaigoje. 	Šendien mokytoja rodė tušynukus ir pasikabinimukus. Aš dariau tušyną. Buvo sunku. Nemoku daryt mokytoja mokė dariau pats ruda ir žalia spalva. Sunku buvo daryt labai ilgai. Tas spalvas man patiko. Darbelis gražus išėjo.
3.	2011-03-30 „Kad skirtukas rastų draugą“	Pyniau juostelę į knygą įsidėt, kad žinočiau kur skaitau. Išsirinkau spalvas : baltą, raudoną, rudą, pilką. Man nesisekė, nes siūlai krito nuo pirštų. Visi siūlai susipynė. Viską dariau iš naujo. Juostelė išėjo.	<ul style="list-style-type: none"> Skaito pasakojimą „Kad skirtukas rastų draugą“. Siūlo prisiminti praėjusioje pamokoje lentoje parašytus klausimus ir jais vadovaujantis aptarti šiandieninę savo veiklą pamokos metu. 	Pyniau juostą į knygą kad galėtum kur skaityt ysidėt. Mokytoja davė daug spalvu. Balta raudona ruda balta pylka. Man nes patiko. Buvo krito pirštai siūlai susipynė. Darbelis labai gražus.
4.	2011-04-06 Širdele mano...	Šiandien mes visi siuvom sagas. Mes darėm širdį. Siuvau sagas į akis, nosį ir penkias siuvau į lūpas. Akis aš dariau mėlynas, nosį morkvinę, lūpas raudonas. Tokį dariau veidą. Kitą pamoką pabaigsiu. Tikiuosi.	<ul style="list-style-type: none"> Veda pokalbį apie tai kokie darbai buvo atlikti šiandien, o kokie pasilikti kitai pamokai. Lentoje užrašo būdvardžius, veda pokalbį, kurio metu išsiaiškina jų reikšmes. 	Aš dariau gražų darbely širdy. Siuvau akis šviesei mėlynas, nosis morkinė. Nemoku siūt mokytoja leido siūt sagas ant lupu dariau raudonai. Siuvau ten penkes kad nemažai būtu. Blakstenu aš nedariau nenorėjau.
5.	2011-04-13 Širdele mano...	Šiandien aš pabaigiau širdį. Siuvau dvi medžiagas. Viena medžiaga kur praeitą kartą siuvau, o kita nauja. Siuvau ir į vidų	<ul style="list-style-type: none"> Lentoje pateikia klausimus, veda pokalbį, kurio metu aptariami visi užrašyti klausimai, skatinant 	Šendien mes baigėm šyrdis. Darėm širdutes. Siuvom dvi mežegas į vidų visi kišom vatą. Dar padariau pakabinimą kad būtų pasikabint. Sunkei

Nr.	Data / tema	Mokinio pasakojimas	Mokytojo veikla	Mokinio rašytinis pasakojimas
		kišau vatą, kad širdis būtų išsipūtus. Dar aš dariau pakabinimą, kad galima būtų ją kur pakabint.	mokinius savo pasakojimuose panaudoti tinkančius būdvardžius.	sekėsi susiūt tas abi mežegas. Siulė sunki. Šę šyrdį aš arba padovanosiu mamai arba tėtei į mašina. Dar galima parduot kazuko mugėj.
6.	2011-04-27 Veliame spalvotus kamuoliukus	Šiandien aš vėliau rutuliukus iš vilnos ir juosteles. Darysiu kiškutį. Dariau iš baltos, pilkos, rudos spalvos. Viskas.	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstruoja gyvūnėlių paveikslėlius, analizuoja, iš kelių ir kokių figūrų būtų galima jas išgauti. • Veda pokalbį apie kuriamo gyvūno išvaizdą, gyvenamą vietą, mitybą, būdą, spalvą ir t.t. 	Aš dariau darbely iš vilnos. Gaminau kiškutį. Dariau iš baltos pilkos rudos spalvos. Aš dariau detales kamoliukus ir juosteles. Sunkiause sekėsi padaryt kamuolys lengva juosteles. Aš dariau kišky nes esa mano megemiausias gyvūnėlis. Noriu dar padaryt kirmina.
7.	2011-05-04 Konstruojame gyvūnėlius	Mes visi jungėm gyvūnėlių detales. Dar siuvom savo gyvūnus ir puošėm juos. Mano gyvūnėlis zuikis. Zuikis gražus išėjo. Po to darėm tokį vaidinimą, kai vėžlys, meškutis ir kirmėliukas atėjo pas mane į svečius ir šventėm mano gimtadienį. Visi svečiai linksmi šventėm gimtadienį. Tada atsisveikinom ir gyvūnėliai išėjo.	<ul style="list-style-type: none"> • Moko gyvūnėlių detalių jungimo būdų bei dekoravimo subtilybių. • Zuikio "gimtadienio" inscenizavimas. 	Aš jungiau rutuliukus ir ausis. Dar zuiky siuvinėjau karoleis dariau sagas. Ausis siuvau prie galvos toliau prie kūno. siuvau su viela dar kojas ir rankas. Kada baigėm darėm vaidinimą. Kirmėlė vėžlys meškutis atėjo pas mane į namus. Darėm gimtadieny mano. Visi šventėm.
8.	2011-05-11 Gėlė visada papuoš	Šiandien aš mezgiau pynutę. Mezgiau rankom. Pynė raudonos spalvos. Mokytoja padarė pradžią. Mezgiau labai ilgai. Padariau ilgą pynę. Pynę siuvau prie baltos sagos su medžiaga. Dariau gėlės žiedą. Po to viską apsukau žaliu siūlu. Pabaigiau gėlę.	<ul style="list-style-type: none"> • Parašo lentoje žodžius (gėlių sudedamąsias dalis), aiškina jų reikšmes. • Veda pokalbį, kurio metu aptariama darbų atlikimo seka. • Skiria užduotį – parašyti visas iš eilės gėlės gamavimo operacijas. 	Aš mezgiau pynutę rankom raudoną. Labai ilga dariau sunku buvo daryt pražę. Paskui jau lengva. Raudoną pynele siuvau prie sagutes dariau gėlytę. Paskui apsukau kota žalei ir pabaigiau.
9.	2011-05-18 „Ant vieno kotelio daug vėliavėlių	Aš dariau darbėlį su karoliukais medelį. Aš pasirinkau labai gražius karoliukus šviesiai mėlynus. Patiko vert karoliukus. O daryt šakas mokytoja padėjo. O aš tik sukau	<ul style="list-style-type: none"> • Instruktuoja kaip reikės gaminti medelius. • Pateikia lentoje žodžius, kuriais galima apibūdinti medį. Aiškina 	Aš dariau darbely su karoliukais iš tu karoliuku dariau medį. Labai graži spalva šviesei mėlyna. Tas medis labai gražus išlankstėm. O ta spalva todėl išsirinkau nes ji man labai patiko. Nesisekė

Nr.	Data / tema	Mokinio pasakojimas	Mokytojo veikla	Mokinio rašytinis pasakojimas
	supasi?“ (Medis)	šakas. Po to medį klijavau prie akmenio su šautuvu. Jį galima panaudoti dovanai.	sąvoka.	daryt sakas padėjo mokytoja. Medį klijavau ant akmenio labai gražus darbelis.
10.	2011–05–25 Gaminame iš karoliukų	Aš dariau darbelį su karoliukais medelį. Aš pasirinkau labai gražius karoliukus šviesiai mėlynus. Patiko vert karoliukus. O daryt šakas mokytoja padėjo. O aš tik sukau šakas. Po to medį klijavau prie akmenio su šautuvu. Jį galima panaudoti dovanai.	<ul style="list-style-type: none"> Veda pokalbį, primindama visas buvusias pamokas, ypač pamokų aptarimą jų metu. Pateikia užduotį mokiniams : papasakoti apie savo darbelį, panaudojant viską, ko išmokom šių pamokų metu. 	Aš dariau su karoliukais vėl driežą. Pakabukas ant telefono arba raktų. Galima jį padovanoti kažkam. Naudojau juoda balta raudona spalvas nes jos yra gražios. Nesekėsi pervert du kartus karoliukus. Lengva daryt rankas ir kojas. Aš noriu dar padaryt zuikį.

3 lentelė

Daivos verbalinės raškos lentelė (pasakojimo duomenys užfiksuoti audio kasetėje, klaidos netaisytos)

Nr.	Data / tema	Mokinio pasakojimas	Mokytojo veikla	Mokinio rašytinis pasakojimas
1.	2011–03–16 Siuvinėjame ant popieriaus (simegrafija)	Šiandien aš atėjau pas logopedę. Man pamoką vedė praktikantė. Aš siuvau paveikslą ant popieriaus. Jį dariau su juoda spalva, nes kai mokytoja rodė, jis man buvo gražiausias. Man nesisekė mezgus daryt, tai logopedė praktikantė mane mokė. Po to dar dariau rėmus juodus.	<ul style="list-style-type: none"> Demonstruoja paveikslėlius. Veda pokalbį : kodėl pasirinkom vienokias ar kitokias schemas, kas įtakojo siūlų ir spalvų pasirinkimą, bandom rasti darbeliui paskirtį (vietą), įvertinam darbo kokybę. Lentoje užrašo naujai išmoktos technikos pavadinimą ir 5 žodžius, kuriuos mokiniai dažniausiai vartojo pamokos metu. 	Aš siuvau paveikslą logopedė praktikantė davė popierių su skylėmis. Ma labai patiko logopedės paveikslas juodas todėl dariau juodą irgi. Man jis pats fainiausias. Buvo labai sunku padaryt mezga jo nemoku logopedė mokė. Paskui išmokau. Ma patiko siuvinėt stengiausi ma patiko gavosi. Dariau rėmus. Dovanosiu mamai nes jos gimtadienis pirmadieny.
2.	2011–03–23 Save puošiamo patys (aksesuarai)	Šiandien aš pyniau. Iš pradžių norėjau nupinti tušinuką, bet siūlai nesilaikė ir krito. Po to pyniau pasikabinimą ant kaklo. Aš rinkausi spalvas geltoną ir morkvinę. Jas pasirinkau todėl, kad jos pritinka prie mano drabužių, golfo... Mugej aš dar mačiau nupintus lėkštes, baldus, puodus.	<ul style="list-style-type: none"> Supažindina su nauja sąvoka „pynimas“, pasakoja pynimo atsiradimo istoriją, demonstruoja gaminius. Pokalbis apie rankdarbius. Lentoje pateikia klausimus, kuriuos 	Aš pyniau iš pradžių tušinuką, bet jis išlydo. Tada aš dariau pakabuką ant kaklo man sekėsi labiausiai sudėti siūlus. Nelabai pavyko siūlą sutraukti. Aš renkausi spalvas, geltoną ir morkinę. Nes man jos pritinka prie drabužių. Man atrodo man sekėsi geriausiai nes aš pirma padariau. Šį dalyką galima panaudoti

Nr.	Data / tema	Mokinio pasakojimas	Mokytojo veikla	Mokinio rašytinis pasakojimas
		Bet jie buvo pinti iš medžio.	aptaria pamokos pabaigoje.	ant kaklo, ant rankos, ant telefono. Iš šių siūlų galima padaryti lėkštes, baldus, puodukus.
3.	2011-03-30 „Kad skirtukas rastų draugą“	Aš dariau skirtuką. Kai dariau naudojavau raudoną, rudą, pilką, ružavą ir baltą spalvas. Man labai pavyko dėlioti pirštus ir pinti. Mokytoja mane gyrė. Darbelį aš baigiau labai greitai, nes man buvo labai lengvas darbas pinti. Aš ir mokytoja laukėm kitų vaikų.	<ul style="list-style-type: none"> Skaito pasakojimą „Kad skirtukas rastų draugą.“ Siūlo prisiminti praėjusioje pamokoje lentoje parašytus klausimus ir jais vadovaujantis aptarti šiandieninę savo veiklą pamokos metu. 	Aš pyniau skirluką. Man labiausiai pavyko dėlioti pirštus ir pynti blogiausiai ką daryčiau nėra. Šy daikta panaudočiau ant raktų, ant knygos. Jį galima panaudoti draugystės simbolių. aš naudojavau spalvas, raudoną, rudą, pilką, rožinę, baltą. Mokytoja mane gyrė.
4.	2011-04-06 Širdelė mano...	Šiandien logopedė mus mokino siūt sagas į širdį. Reikėjo daryt gražų širdies veidą : akis, nosį ir lūpas. Aš siuvau į akis mėlynas sagas, o nosį dariau geltoną. Lūpas dariau siūlu. Dar reikėjo padaryt juodas blakstienas, bet aš nespėjau. Aš dar padarysiu, pabaigsiu.	<ul style="list-style-type: none"> Veda pokalbį apie tai kokie darbai buvo atlikti šiandien, o kokie pasilikti kitai pamokai. Lentoje užrašo būdvardžius, veda pokalbį, kurio metu išsiaiškina jų reikšmes. 	Šendien dariau širdį dariau juokingą veidą. Siuvau akis nosį ir lūpas. Akys ir nosis iš sagų. Sagas siuvau. Buvo sunku, nemoku daryti mezgo. Akis dariau mėlynas. Nosį geltoną dar siuvau. Burną tik siūlu raudonu. Blakstienu padaryti nespėjau baigsiu kitą kartą.
5.	2011-04-13 Širdelė mano...	Aš baigiau širdį. Siuvau blakstienas juodai. Po to reikėjo susiūt dvi širdis ir vidų kišt vatą. Buvo labai sunki siūlė ir medžiaga man labai judėjo. Po to aš dar dariau pasikabinimą, kad būtų galima pasikabint kur nors. Tokia širdis gali būt gera dovana per valentynkę kam nors. Aš ją dovanosiu.	<ul style="list-style-type: none"> Lentoje pateikia klausimus, veda pokalbį, kurio metu aptariami visi užrašyti klausimai, skatinant mokinius savo pasakojimuose panaudoti tinkančius būdvardžius. 	Aš turėjau baigti darbą. Dariau blakstienas juodai siuvinėjau. Mezgas daryti sekėsi geriau. Jau moku. Sakė logopedė praktikantė. Po to siuvau širdelės kraštus buvo labai sunku nemokėjau. Siūlė buvo sunki. Man daug padėjo nes nesisekė. Į vidų kišau vata ir ją siuvau. Dariau pasikabinimą. Šę širdį duosiu tėtui į golfą kad pasipuoštų. Dar galima dovanoti per gimtadieny ar valentynke.
6.	2011-04-27 Veliame spalvotus kamuoliukus	Aš vėliau su vilna meškiuką. Šiandien vėliau kamuoliukus. Man buvo labai lengva. Aš naudojavau raudoną, morkvinę, pilką ir geltoną spalvas. Mano meškutis bus žaislinis. Tikros meškos gali būt tik rudos ir baltos. O žaislinis meškutis gali būt visokių spalvų. Jis bus spalvotas. Padėsiu jį ant spintelės arba padovanosiu	<ul style="list-style-type: none"> Demonstruoja gyvūnėlių paveikslėlius, analizuoja, iš kelių ir kokių figūrų būtų galima jas išgauti. Veda pokalbį apie kuriamo gyvūno išvaizdą, gyvenamą vietą, mitybą, būdą, spalvą ir t.t. 	Aš gaminau iš vilnos meškiuka. Jis buvo raudonas, morkvinis, pilkas, geltonas. Jis yra plešrus. Jis minta žuvimi, mažyčiais gyvūneliais, lapais, uogom. Jį panaudoti galima ant raktų pakabuko, ant telefono. Ir t.t. Jy galima sutikti zalogijos sode, cirke. Paprastai meškos būna rudos ir baltos bet mano meškutis bus žaislinis.

Nr.	Data / tema	Mokinio pasakojimas	Mokytojo veikla	Mokinio rašytinis pasakojimas
		sesei, arba draugei.		
7.	2011–05–04 Konstruojame gyvūnėlius	Per pamoką mes pasidarėm, pabaigėm savo gyvūnėlius ir tada darėm vaidinimą. Visi vaidinom kiškučio gimtadienį. Mes susitikom su kirmėliuku ir vėžliuku, nupirkom kiškiui dovaną ir nuėjom pas kiškį. Kiškis mus pakvietė į kambarį, pasodino prie stalo. Mes pasivaišinom ir po gimtadienio visi ėjome namo.	<ul style="list-style-type: none"> Moko gyvūnėlių detalių jungimo būdų bei dekoravimo subtilybių. Zuikio gimtadienio" inscenizavimas. 	Mes vaidinom kiškį, vėžlį, kirmėliuką ir meškiuką. Mes per vaidinimą vaidinom „kiškio gimtadienį“. Mes susitikom su kirmėliuku ir vėžliu. nupirkom kiškiui dovaną ir nudundėjom pas kiškį. Pasibeldėm į kiškio duris kiškis atidarė duris ir pakvietė į gimtadienį. Mes išgėrėm kavutės prie stalo ir visi po gimtadienio ėjome namo.
8.	2011–05–11 Gėlė visada papuoš	Šiandien aš dariau gėlę. Iš pradžių reikėjo nert pynutę. Man labai patiko nerti, nes jau moku, bet tik pirštais. Mano pynutė buvo raudona. Mokytoja sakė, kad padariau labai ilgą. Reikėjo kirpt. Po to aš siuvau prie vidurio lapus. Po to dar dariau kotą žaliu siūlu. Aš ir Rasa padovanojom gėles logopedei.	<ul style="list-style-type: none"> Parašo lentoje žodžius (gėlių sudedamąsias dalis), aiškina jų reikšmes. Veda pokalbį, kurio metu aptariama darbų atlikimo seka. Skiria užduotį – parašyti visas iš eilės gėlės gamavimo operacijas. 	Aš nėriau pynutę. Nėriau pirštais vašeliu nemoku. Man sekėsi gerai nes jau mokėjau nert. Mano gėlė raudona. Raudona spalva man labai gražu. Kai nunėriau logopedė davė koteli su gėlės viduriu. Siuvau lapelius. Mano pynutė buvo labai ilga. Kirpau galą. Kai viską susuvau padariau kotą. Jis žalias.
9.	2011 – 05 – 18 „Ant vieno kotelio daug vėliavėlių supasi?“ (Medis)	Šiandien aš vėriau karoliukus į vielą. Man reikėjo sukti vielą ir daryti medį. Aš pasirinkau rožinius karoliukus. Kai reikėjo sukti karoliukus, man daug padėjo mokytoja. Medis gavosi gražus. Dar reikėjo jį priklijuoti prie akmenio. Medelis toks kaip Palangoj gavosi. Kur pardavėjos pardavinėja. Jį pasidėsiu sekcijoje arba padovanosiu.	<ul style="list-style-type: none"> Instrukuoja kaip reikės gaminti medelius. Pateikia lentoje žodžius, kuriais galima apibūdinti medį. Aiškina sąvokas. 	Aš atėjau pas praktikante logopedę. Ji pasakė kad darysim medį. Išsirinkom karoliukus ir pradėjom vert. Gerai sekėsi suvert karoliukus į vielą. Prastai sukt. Aš įsirinkau nes tai man labai patiko ši spalva. Šį medį panaudočiau seksyjos arba dovanočiau draugui arba draugei.
10.	2011–05–25 Gaminame iš karoliukų	Aš dariau laumžirgį iš karoliukų. Jį dariau todėl, kad jis man labiausiai patinka. Naudojau ružavą, baltą, juodą, mėlyną spalvas. Laumžirgis didelis ir įkyrus. Jis pastoviai skraido nuo gėlės ant gėlės. Mokytoja man padarė sparnus, nes reikėjo pririšti. Aš dar noriu padaryt katytę. Juodą. O laumžirgį tai panaudosiu prie savo	<ul style="list-style-type: none"> Veda pokalbį, primindama visas buvusias pamokas, ypač pamokos aptarimą jų metu. Pateikia užduotį mokiniams : papasakoti apie savo darbelį, panaudojant viską, ko išmokom šių 	Aš dariau laumžirgį nes jis man buvo pats gražiausias gyvūnas. Pasirinkau ružavą, baltą, juodą, mėlyną nes tai yra mano mėgstamiausios spalvos. Laumžirgis didelis ir skraidantis labai įkyrus. Skraido nuo gėlės ant gėlės. Daryti sekėsi gerai. Man patiko. Laumžirgį pasikabinsiu prie telefono arba parduosiu Kazuko mugei. Dar norėčiau

Nr.	Data / tema	Mokinio pasakojimas	Mokytojo veikla	Mokinio rašytinis pasakojimas
		telefono arba parduosiu Kaziuko mugėj.	pamokų metu.	padaryt katę juoda nes mano mėgstamiausias ir mylimiausias gyvūnas esa.

4 lentelė

Rasos verbalinės raiškos lentelė (pasakojimo duomenys užfiksuoti audio kasetėje, klaidos netaisytos)

Nr.	Data / tema	Mokinio pasakojimas	Mokytojo veikla	Mokinio rašytinis pasakojimas
1.	2011-03-16 Siuvinėjame ant popieriaus (simegrafija)	Siuvau paveikslą. Dariau jį juoda ir raudona. Siuvau su adata. Reikėjo verti per skyles. Sunku buvo daryt apskritimą. Kvadrata padaryt buvo lengviausia. Dar po apačia klijavau spalvotą popierių juodos spalvos. Gavosi rėmai. Šito darbelio niekam nedovanosiu, o pasikabinsiu miegame ant sienos.	<ul style="list-style-type: none"> Demonstruoja paveikslėlius. Veda pokalbį : kodėl pasirinkom vienokias ar kitokias schemas, kas įtakojo siūlų ir spalvų pasirinkimą, bandom rasti darbeliui paskirtį (vieta), įvertinam darbo kokybę. Lentoje užrašo naujai išmoktos technikos pavadinimą ir 5 žodžius, kuriuos mokiniai dažniausiai vartojo pamokos metu. 	Aš siuvau paveikslą. Dariau jį juoda ir raudona. Rėmelius juodus. Siuvau su adata ir siūlu per skyles narstyt reikė. Sunku buvo daryt skrituly kvadrata lengva. Dar klijavau po apčia rėmelį. Jy dariau juoda nes man taip labiau patinka.
2.	2011-03-23 Save puošiame patys (aksesuarai)	Šiandien aš pyniau pakabuką ant kaklo. Man nesisekė padaryt tuos siūlus. Mokytoja padarė siūlus ir pradžią. Dar galima nupint visokius baldus, puodelius, gražias gėles... Aš dar norėčiau padaryt tušinuką, bet jis labai sunkus... Linas per pamoką padarė labai gražų.	<ul style="list-style-type: none"> Supažindina su nauja sąvoka „pynimas“, pasakoja pynimo atsiradimo istoriją, demonstruoja gaminius. Pokalbis apie rankdarbius. Lentoje pateikia klausimus, kuriuos aptaria pamokos pabaigoje. 	Aš pyniau gražų pakabuką ant kaklo. Mokytoja man padėjo pasidaryt siūlus. Padarė pradžią. Dar galima pynti lėkštės, puodelius, pintines ir kitus visokius daiktus. Man patiko labiause pint pakabuką. Jį galima parduot Kažiuko mugėj arba padovanot.
3.	2011-03-30 „Kad skirtukas rastų draugą“	Aš pyniau skirtuką, kad būtų galima įsidėt į savo knygą, kad nepaklystum kur skaitai ir neglamžytum knygos lapų. Mano spalvos gražios - pilka, ruda, rožinė ir mėlyna. Mano skirtukas gavosi labai laisvas, nes stipriai neįtempiau siūlo. Dar jį	<ul style="list-style-type: none"> Skaito pasakojimą „Kad skirtukas rastų draugą“. Siūlo prisiminti praėjusioje pamokoje lentoje parašytus klausimus ir jais vadovaujantis aptarti šiandieninę savo 	Aš pyniau skirtuką knygai. Man lengviausiai sekėsi pinti patį skirtuką. Aš naudoju spalvas pilką, rudą, rožinę ir mėlyna. Man nesisekė tempti siūlų mokytoja turėjo padėti. Siūlai man krito nuo pirštų. Man juostelės gavosi laisva nes buvau nepakankamai

Nr.	Data / tema	Mokinio pasakojimas	Mokytojo veikla	Mokinio rašytinis pasakojimas
		galima daryt kaip draugystės simbolį draugui ar draugei.	veiklą pamokos metu.	įtempus siūlą. Namie padarysiu geresne ir atnešiu parodyt mokytojai.
4.	2011-04-06 Širdele mano...	Aš siuvau sagas. Su sagom dariau širdutės įdomų veidą. Akis ir nosį, o lūpas siuvau tik su siūlu ir adata. Akis dariau dvi juodas sagas, o nosį vieną mėlyną sagą. Lūpas dariau su raudonu siūlu. Po to dar padariau blakstienas. Juodas... Gavosi gražiai...	<ul style="list-style-type: none"> Veda pokalbį apie tai kokie darbai buvo atlikti šiandien, o kokie pasilikti kitai pamokai. Lentoje užrašo būdvardžius, veda pokalbį, kurio metu išsiaiškina jų reikšmes. 	Dariau širdutę. Įdomų širdutės veidą. Dariau akis ir nosy iš sagų. Ant mežiagos buvo nupiešta akys nosis ir lūpos. Akis siuvau juodas sagas o nosy dariau mėlyna saga. Lūpas siuvau tik raudonu siūlu. Dar padariau blakstienas. Sunku buvo daryt lupos. Gavosi nelabai. Bet man sekėsi.
5.	2011-04-13 Širdele mano...	Aš šiandien baigiau savo širdį. Išsikirpau iš medžiagos lygiai tokią pačią raudoną širdį ir jas abi siuvau. Buvo sunku. Medžiaga labai glamžėsi. Kišau vatą. Po to dariau juodą pasikabinimą, kad galėčiau pakabint. Jį dariau iš siūlo.	<ul style="list-style-type: none"> Lentoje pateikia klausimus, veda pokalbį, kurio metu aptariami visi užrašyti klausimai, skatinant mokinius savo pasakojimuose panaudoti tinkančius būdvardžius. 	Aš siuvau širdy. Reikėjo susiut dvi raudonos medžiagos dalis ir prikišt į vidu. Nesisekė lygiai siūt nes medžiaga judėjo. Dariau pakabinima iš siūlų kad butu galima kabint. Šį darbelį galima padovanot per valentynke arba kaziuko mugej parduot
6.	2011-04-27 Veliame spalvotus kamuoliukus	Aš norėjau daryt pasikabinamą šimtakoją, bet tingėjau daryt šimtą visokių kamuoliukų. Tada dariau kirmėliuką. Dariau mažiau spalvotų kamuoliukų. Kamuoliukai raudoni, pilki, oranžiniai, juodi. Kitą pamoką jungsiu juos su karoliukais ir viela. Jį galima panaudoti ant tėtės veidrodžio.	<ul style="list-style-type: none"> Demonstruoja gyvūnėlių paveikslėlius, analizuoja, iš kelių ir kokių figūrų būtų galima jas išgauti. Veda pokalbį apie kuriamo gyvūno išvaizdą, gyvenamą vietą, mitybą, būdą, spalvą ir t.t. 	Aš pasirinkau šimtakoją aš nedariau šimto kamuoliukų nes nenorėjau. Jį galima panaudoti tetei mašinos veidrodyje. Aš naudoju spalvas raudoną, juodą, orandžinę, pilką. Šimtakoją galima sutikti visur : miške, laukia, drevėje. Jis minta medžių lapais. Gali valgyt uogas ir augalus.
7.	2011-05-04 Konstruojame gyvūnėlius	Šiandien aš pabaigiau savo kirmėliuką. Mano kirmėliukas gražus. Tada darėm vaidinimą. Vaidinom kiškio gimtadienį. Aš susitikau su meškučiu ir vėžliu. Tada nupirkom kiškiui dovaną ir nuėjom pas jį. Pabaliavojom ir ėjom visi į savo namus.	<ul style="list-style-type: none"> Moko gyvūnėlių detalių jungimo būdų bei dekoravimo subtilybių. Zuikio gimtadienio" inscenizavimas. 	Šendien tuos veltus kamuoliukus sujungėm su viela man labai patiko verti. Tada mes suvaidinom vaidinimą su mūsų veltais gyvūnais „Kiškio gimtadienį“. Nuėjom visi gyvūnėliai pas kiškutį nunešėm dovaną pabaliavojom ir ėjom visi gyvūnėliai į namus. Man labai patiko būti kirmėliuku nes man patinka kirmėliukai.
8.	2011-05-11	Per pamoką aš mezgiau rankom pyne todėl, kad vąšeliu nemoku. O rankom	<ul style="list-style-type: none"> Parašo lentoje žodžius (gėlių sudedamąsias dalis), aiškina jų 	Šiandien aš mezgiau pyne. Dariau gėlę. Labai patiko megst nes jau mezgėm su savo

Nr.	Data / tema	Mokinio pasakojimas	Mokytojo veikla	Mokinio rašytinis pasakojimas
	Gėlė visada papuoš	moku, nes mokė mūsų klasės mokytoja. Po to dariau gėlę. Siuvau pynę su adata. Mano gėlė mėlyna ir gražus žalias kotas. Kotą dariau... Apsukau vielą žaliu siūlu.	reikšmes. <ul style="list-style-type: none"> Veda pokalbį, kurio metu aptariama darbų atlikimo seka. Skiria užduotį – parašyti visas iš eilės gėlės gamavimo operacijas. 	mokytoja ir aš jau moku. Buvo labai lengva viską padariau pirma. Susiuvau gėlę prie sagos ir apvyniavau vielute žaliu siūlu. Išėjo gražus darbelis. Jy galima pamerk į vaza ir padaryt dar gėlių visokių yvairių spalvų. Jas galima duoti dovanų mamai per mamų dieną kartu su kita dovana.
9.	2011–05–18 „Ant vieno kotelio daug vėliavėlių supasi?“ (Medis)	Aš dariau medelį su karoliukais. Dariau iš trijų didelių šakų. Dar dariau mažų šakų. Išsirinkau daug visokių spalvų : baltą, mėlyną, raudoną, permatomą, juodą. Šakas sukt padėjo logopedė. Man buvo sulūžus nutrūkus viela, bet pasitaisiau pati, kad net tos vietos nematyt. Mano medis bus žaislinis todėl, kad jis margas.	<ul style="list-style-type: none"> Instrukuoja kaip reikės gaminti medelius. Pateikia lentoje žodžius, kuriais galima apibūdinti medį. Aiškina sąvokas. 	Aš vėriau su karoliukais medį. Dariau tris dideles šakas ir daug mažų. Pasirinkau daug visokių spalvų. Lengva buvo suverti karoliukus sunku sukti šakas. Iš pradžių nesisekė labai sukti šakas susipainiojo viela. Sulūžo viela bet aš ja susukau ir dariau toliau. Visas šakas susukau ir gavosi medis.
10.	2011–05–25 Gaminame iš karoliukų	Šiandien aš dariau voverę. Voverę vėriau ant vielos su spalvotais karoliukais. Mano spalvos gražios - rožinė, oranžinė, pilka ir dar mėlyna. Voverytė maža, ruda. Ją galima sutikti miške. Valgo skanius riešutus, grybus ir visokias uogas. Žaidžia, šokinėja medelyje. Turi medyje skylę. Ten voverė gyvena. Lengva buvo vert karoliukus, o sunku rišt karoliukus. Voverytė išėjo graži, tik marga.	<ul style="list-style-type: none"> Veda pokalbį, primindama visas buvusias pamokas, ypač pamokų aptarimą jų metu. Pateikia užduotį mokiniams : papasakoti apie savo darbelį, panaudojant viską, ko išmokom šių pamokų metu. 	Aš gaminau voveraitę. Aš jį pasirinkau nes jis man buvo labai lengvas. Aš rinkausi spalvas orandžinę, mėlyną ir pilką ir dar rožinės truputį. Voveraitė buvo labai maža ir graži. Galima susitikti miške. Pamatyti medelyje. Ji stovi ir žiuri. Valgo grybus ir riešutus. Šoka nuo šakos ant šakos. Man sekėsi lengviausei verti karoliukus. O sunkiausei sekėsi rišti karoliukus. Labai sunku buvo kai reikė perverti du kartus. O panaudoti šį darbą galima Kaziuko mugėj.

Lino rašytinių tekstų turinio (content) analizė

Nr.	Tema	Sakinio dalys					Teksto žodžių kiekis
		Veiksny	Tarinys	Papildinys	Pažyminys	Aplinkybės	
1.	„Siuvinėjame ant popieriaus“	aš (2k.), mokytoja (2k.)	siuvau (2k.), dariau, davė, sakė, galim išsirink, norim, nesunku buvo, sekėsi, padėjo padaryt, nemokėjau, padariau, klįjavau, padariau, pasikabysiu	paveikliuką, lapą, spalvas, man, mazgus, darbelį (2k.), popierių, rėmelius	mažą, su slylukėm, kokių, mėlyna, gražų, juodą, spalvotą, ši	Šiandien, po to, taip, ant sienos pas save kambary.	
Iš viso		4	15	9	8	4	53
2.	„Save puošiamo patys“	aš (3k.), technika	dariau, ypatinga, sunki, padariau, netingėjau, klausiau, sekėsi pinti, reikė, pripratau, užbaigiau, galima nupinti	tušinuką (3k.), mokytojos, man, pagalbos, prie pynimo, jį, mugei	ši, mokytojos, savo, Kaziuko	šiandien, pirmas, per pamoką, iš pradžią, sunkiai, paskuij	
Iš viso		4	12	9	4	6	43
3.	„Kad skirtukas ratų draugą“	aš (3k.), mokytoja	pyniau (2k.), panaudočiau, reikė, sekėsi, buvo sunku įtempti, nesisekė,	skirtuką, jį, knygai, simboliui, darbeliui, pirštus, siūlą, man, darbą, mamai	draugystės, šiam, raudonos, rudos, rožinės, ši (2k.)	kartą, skirtuką, sunkiai, per apačią, labai sunkiai, kai, dar	

			parodė, supratau, ėmė sektis, padovanosiu			sykį labai lėtai, ant gimtadienio	
	Iš viso	4	12	10	7	8	55
4.	„Širdele mano...“	aš (2k.), mokytoja (2k.), širdis (2k.)	siuvau (2k.), dariau (2k.), daryt sekėsi, nemokėjau, padėjo, darė, padariau, siuvinėjau, šypsojosi, buvo juokinga	sagas, širdį, veiduką, viską, mazgų, man (2k.), mazgą, akis, nosį, lūpas, veidą, blakstienos, žandukus	visokias, linksma, jos, visą, juodas, šita, mano	labai, visą laiką, pirmiausia, paskui	
	Iš viso	6	12	14	7	4	50
5.	„Širdele mano...“	aš, jis, mokytoja, širdis (2k.), mašina	pabaigiau, siuvau, kišau, pasėmiau, trūko, reikė, ardyt, davė, pradėjo sektis, išėjo, dariau, duosiu, būtų gražesnė, sena, turės	širdele, širdis, jas, vatą, siūlą, man (3k.), siūluką, šniūrą, širdį, ją, tėtei, tėtės	dvi raudonas, labai blogą, naują (2k.), graži, daug gražesnę	šiandie, daug kartų, po to, pakabint, į mašiną, jau, dabar	
	Iš viso	6	15	14	6	7	58
6.	„Veliame spalvotus kamuoliukus“	kamuoliukai, daryt, feiris, rutuliai, jį	dariau, vėliau (2k.), yra, darysiu, patiko, putojo, reikė, būtų sausiau, skėtėsi, nesisekė padaryt, nešiosiu	kamuoliukus (2k.), iš vilnos, spalvų, iš kamuoliukų, gyvūnėlių, rutuliukus, man, servetėlių, jų, betarpečių	mano, tokių, geltonos, juodos, pilkos, oranžinės, vėžlį, telefono	šiandien, labai (2k.), daug, pakabuką, žaisliuką prie kuprės	
	Iš viso	5	12	10	8	6	56
7.	„Konstruojame gyvūnėlius“	mes, visi (2k.), šventimas	Jūngėm, pasidarėm, siuvinėjom,	rutulukus, detales, žaisliukus, veidus, kūnelius, dieną (2k.),	šitą, kitas, gyvūnėlių, kiškučio, gimimo (2k.), į savo	pamoką, su viela, su karoliukais, po	

			vaidinom, ėjom (2k.), susitikom, nupirkom, nuėjom, šventėm, pasibaigė	su kirmėlia, meškučiu, dovaną		to, pas jį į svečius, kartu, į svečius, namus	
Iš viso		4	11	10	7	8	53
8.	„Gėlė visada papuoš“	aš (3k.), mokytoja	nėriau, dariau, pradėjau daryt, nesisekė, parodo, galima daryt, sekėsi, padariau (3k.), siuvau, sukau, galima dovanot	pynutę, gėlę, su vašelu, su pirštais, man (2k.), pynę, ją, žiedą, gėlei, viela, spalva, lapus, siūlo, mamai, močiutei	tą, žalia, gėlės, žalio, mamos	šiandien, labai, po to, tada (2k.) sunkiai, dieną	
Iš viso		4	13	16	5	7	64
9.	„Ant vieno kotelio daug vėliavėlių supasi?“	aš (2k.), medis, jis	dariau, naudojav, lengviausia buvo suvert, sukt, buvo sunku, turi, reikė sukt, priklijuot, klijavau, nusideginau, pasiliksiu, padarysiu	medį, karoliukus (2k.), viela, šakų, šakučių, šakas, jį, klįjais, pirštą, darbelį, kitą	visokių spalvų, mano, iš trijų didelių, mažų, visas tris, į vieną, karštais, šitą	labai, labai daug, vietą, prie akmenio, biski, pas save, dovanojimui	
Iš viso		4	12	12	8	7	58
10.	„Gaminame iš karoliukų“	aš, jis, zuikis, spalvos, triušis	dariau, yra gražus, gali būti pilkas, gali būti mėlynas, gali būti baltas, švelnus, gali nušokti, lengviausia buvo daryt, sunkiausia	zuikį, man (3k.), kūną, ausis, kojas, pakabuką, spalvą, Simsoną Haumerį, jį (2k.), darbelį, mugei, pakabukui, dalykams	šitos, antrą, Kaziuko (2k.), telefono, kitiems	kaip triušio, apie du metrus, mugę, žaisti	

			buvo daryt, daryčiau, keisčiau, norėčiau padaryt, mačiau, galima panaudot (2k.), atrodo				
	Iš viso	5	16	16	6	4	72

2 lentelė

Simono rašytinių tekstų turinio (content) analizė

Nr.	Tema	Sakinio dalys					Teksto žodžių kiekis
		Veiksny	Tarinys	Papildinys	Pažyminys	Aplinkybės	
1.	„Siuvinėjame ant popieriaus“	aš, spalvos, mokytoja, remai	siuvau, raudona, mėlyna, dariau, reikė narstyt, padėjo, klijavau, juodi	paveikslą, jį, remus	gražu, mano	pas logopedę, su adata, sunkei, per skylę, dauk	
	Iš viso	4	8	3	2	5	28
2.	„Save puošiamė patys“	mokytoja (2k.), aš, pats, spalvas, darbelis	rodė, dariau (2k.), buvo sunku, nemoku daryt, mokė, sunku buvo daryt, patiko, gražus išėjo	tušynukus, pasikabinimukus, tušyny, spalva, man	ruda, žalia, tas	šendien, labai ilgai	
	Iš viso	6	9	5	3	2	33
3.	„Kad skirtukas ratų draugą“	mokytoja, pirštai, siūlai, darbelis	pyniau, galėtum, skaityt ysidėt, davė, patiko, buvo, krito, susipynė, gražus	juosta, spalvų, man	balta (2k.), raudona, ruda, pylka	į knygą, dauk, labai	

	Iš viso	4	9	3	5	3	28
4.	„Širdele mano...“	aš (2k.), nosis, mokytoja	dariau (2k.), siuvau, morkinė, nemoku siūt, leido siūt, siuvau, nemažai būtu, nedariau, nenorėjau	darbely, akis, sagas, blakstienų	gražu, širdy, šviesei mėlynas	ant lupu, raudonai, ten, penkes	
	Iš viso	4	10	4	3	4	31
5.	„Širdele mano...“	mes, visi, siūlė, aš	baigėm, darėm, siuvom, kišom, padariau, butų pasikabint, sekėsi susiūt, sunki, padovanosiu, galima parduot	šyrdis, širdutes, mežegas (2k.), vata, pakabinimą, šyrdį, mamai, tėtei	tas abi, šę, kazuko	šendien, dvi, į vidų, sunkei, į mašina, mugėj	
	Iš viso	4	10	9	3	6	41
6.	„Veliame spalvotus kamuoliukus“	aš (3k.), kamuolys	dariau (5k.), sekėsi padaryt, esa gyvūnėlis, noriu padaryt	darbely iš vilnos, kiškutį, spalvos, detales, kamuoliukus, juosteles (2k.), kišky, kirmina	baltos, pilkos, rudos, lengva, mano, megemiausias	sunkiause	
	Iš viso	4	8	9	6	1	37
7.	„Konstruojame gyvūnėlius“	aš, kirmėlė, vėžlys, meškutis, visi	jungiau, siuvinėjau, dariau, siuvau (2k.), baigėm, darėm (2k.), atėjo, šventėm	rutuliukus, ausis (2k.), zuiky, karoleis, sagas, su viela, kojas, rankas, vaidinimą, pas mane, gimtadieny	Mano	prie galvos, toliau, prie kūno, į namus	
	Iš viso	5	10	12	1	4	41
8.	„Gėlė visada	Aš	mezgiau, dariau	pynutę, pražę,	raudoną (2k.)	rankom, labai	

	papuoš“		(2k.), sunku buvo daryt, lengva, siuvau, apsukau, pabaigiau	pynele, prie sagutes, gėlytė, kota		ilga, paskui (2k.), žalei	
	Iš viso	1	8	6	2	5	28
9.	„Ant vieno kotelio daug vėliavėlių supasi?“	aš, spalva, medis, ji, mokytoja, darbelis	dariau (2k.), išlankstėm, išsirinkau, patiko, nesisekė daryt, padėjo, klijavau	darbely su karoliukais, karoliuku, medį, spalva, man, sakas, medy, ant akmenio	iš tų, labai graži, šviesei mėlyna, tas, labai gražus (2k.), ta	labai	
	Iš viso	6	8	8	6	1	41
10.	„Gaminame iš karoliukų“	aš (2k.), pakabukas, jos	dariau, galima padovanot, naudoju, esa gražios, nesekeisi pervers, lengva daryt, noriu padaryt	su karoliukais, drieža, ant telefono, raktų, jį, kažkam, spalvas, karoliukus, rankas, kojas, zuikį	juoda, balta, raudona	du kartus	
	Iš viso	4	7	11	3	1	39

3 lentelė

Daivos rašytinių tekstų turinio (content) analizė

Nr.	Tema	Sakinio dalys					Teksto žodžių kiekis
		Veiksny	Tariny	Papildiny	Pažyminy	Aplinkybės	
1.	„Siuvinėjame ant popieriaus“	aš, logopedė praktikantė, paveikslas, jis, logopedė, gimtadienis	siuvau, davė, patiko, dariau (2k.), fainiauses, buvo sunku padaryt, nemoku, mokė, išmokau, patiko siuvinėt, stengiausi,	paveikslą, popierių, ma (3k.), man, mezga, jo, rėmus, mamai	su skylėm, logopedės, juodas, juodą, pats, jos	labai (2k.), paskui, pirmadieny	

			patiko, gavosi, dovanosiu				
	Iš viso	6	15	10	6	4	49
2.	„Save puošiame patys“	aš (4k.), jis, jos	pyniau, išlydo, dariau, sekėsi, sudėt, pavyko, sutraukti, renkausi, pritinka, atrodo, sekėsi, padariau, galima panaudoti, galima padaryti	tušinuką, pakabuką, man (4k.), siūlus, siūlą, spalvas, prie drabužių, dalyką, siūlą, lėkštes, baldus, puodukus	ant kaklo, geltona, morkinė, šį, šių	iš pradžių, tada, labiausiai, nelabai, geriausiai, pirma, ant kaklo, ant rankos, ant telefono	
	Iš viso	6	14	15	5	9	62
3.	„Kad skirtukas ratų draugą“	aš (2k.), mokytoja	pyniau, pavyko dėlioti, pynti, daryčiau, nėra, panaudočiau, galima panaudoti, naudojau, gyre	skirluką, man, pirštus, daiktą, ant raktų, ant knygos, jį, simbolį, spalvas, mane	šy, draugystės, raudoną, rudą, pilką, rožinę, baltą	labiausei, blogiausiai	
	Iš viso	3	9	10	7	2	37
4.	„Širdelė mano...“	akys, nosis	dariau (3k.), siuvau (3k.), buvo sunku, nemoku daryt, padaryt nespėjau, baigsiu	širdį, veidą, akis (2k.), nosį (2k.), lūpas, iš sagų, sagas, mezgo, burną, siūlu, blakstieniu	juokingą, mėlynas, geltoną, raudonu	šendien, kitą kartą	
	Iš viso	2	10	13	4	2	41
5.	„Širdelė mano...“	aš, logopedė praktikantė, siūlė	turėjau baigti, dariau (2k.), siuvinėjau, daryti sekėsi, moku, sakė, siuvau (2k.), buvo sunku,	darbą, blakstienas, mezgus, širdelės kraštus, man, vata, ją, pasikabinimą, širdį, tėtėi	šę	juodai, geriau, po to, labai, daug, į vidų, į golfa, per gimtadieny, valentynke	

			nemokėjau, buvo sunki, padėjo, nesisekė, kišau, duosiu, pasipuoštu, galima padovanot				
	Iš viso	3	18	10	1	9	56
6.	„Veliame spalvotus kamuoliukus“	aš, jis (3k.), meškos, meškutis	gaminau, buvo raudonas, buvo morkvinis, buvo pilkas, buvo geltonas, yra plešrus, minta, panaudoti galima, galima sutikti, būna rudos, būna baltos, bus žaislinis	iš vilnos, meškiuka, žuvimi, gyvūnėliais, lapais, uogom, jį, pakabuko, telefono, jį	mažyčiais, raktų, zoologijos, mano	sode, cirke, paprastai	
	Iš viso	6	12	10	4	3	47
7.	„Konstruojame gyvūnėlius“	mes 4, kiškis, visi	vaidinom (2k.), susitikom, nupirkom, nudundėjom, pabeldėm, atidarė, pakvietė, išgėrėm, ėjome	kiškį, vėžlį, kirmėliuką, meškiuką, gimtadienį, su kirmėliuku, vėžliu, kiškiui dovaną, pas kiškį, duris, kavutės	kiškio, į kiškio	per vaidinimą, duris, į gimtadienį, prie stalo, po gimtadienio, namo	
	Iš viso	6	10	11	2	6	46
8.	„Gėlė visada papuoš“	Aš, gėlė, spalva, logopėdė, pynutė, jis	nėriau (2k.), nemoku, sekėsi, mokėjau nert, raudona, gražu, nunėriau, davė, siuvau, buvo ilga,	pynutę, pirštais, vašeliu, man (2k.), koteli, viduriu, lapelius, galą, viską, kotą	mano (2k.), raudona, su gėlės	gerai, labai (2k.)	

			kirpau, susuvau, padariau, žalias				
	Iš viso	6	15	11	4	3	46
9.	„Ant vieno kotelio daug vėliavėlių supasi?“	aš (2k.), ji, tai, spalva	atėjau, pasakė, darysim, išsirinkom, pradėjom vert, sekėsi suvert, sukt, įsirinkau, patiko, panaudočiau, dovanočiau	pas praktikante logopede, medį (2k.), karoliukus (2k.), man, seksyjos, draugui, draugei	ši, šy	gerai, į viela, prastai, labai	
	Iš viso	5	11	9	2	4	40
10.	„Gaminame iš karoliukų“	aš, jis, gyvūnas (2k.), tai, laumžirgis	dariau, buvo gražiausias, pasirinkau, yra spalvos, didelis, skraidantis, įkyrus, skraido, daryti sekėsi, patiko, pasikabinsiu, parduosiu, norėčiau padaryt, esa	laumžirgį (2k.), man (2k.), katę	pats, ružava, balta, juoda, mėlyna, mano mėgstamiausios, Kaziuko, juoda, mano mėgstamiausias, mylimiausias	labai, nuo gėlės ant gėlės, gerai, prie telefono, mugei	
	Iš viso	6		5	10	5	

4 lentelė

Rasos rašytinių tekstų turinio (content) analizė

Nr.	Tema	Sakinio dalys					Teksto žodžių kiekis
		Veiksny	Tarinys	Papildinys	Pažyminis	Aplinkybės	
1.	„Siuvinėjame ant popieriaus“	Aš	siuvau (2k.), dariau (2k.), narstyt reikė, sunku buvo daryt,	paveikslą, jį rėmelius, su adata, siūlu, per skylės,	Juoda (2k.), raudoną, juodus	po apčia, taip labiau	

			lengva, klijavau, patinka	skrituly, kvadrata, rėmeli, jy, man			
	Iš viso	1	9	11	4	2	38
2.	„Save puošiame patys“	aš, mokytoja	pyniau, padėjo pasidaryt, padarė, galima pynti, patiko pint, galima parduot, padovanot	pakabuką (2k.), man (2k.), siūlus, pradžia, lėkštės, puodelius, pintines, daiktus, jį	gražų, kitus, visokius, Kažiuko	ant kaklo, labiausia, mugėj	
	Iš viso	2	7	11	4	3	35
3.	„Kad skirtukas ratų draugą“	aš (2k.), mokytoja, siūlai, juostelės	pyniau, sekėsi pinti, naudoju, nesisekė tempti, turėjo padėti, krito, gavosi, buvau įtempus, padarysiu, atnešiu parodyt	skirtuką knygai, man, skirtuką, spalvas, man (3k.), siūlų, nuo pirštų, siūlą, mokytojai	patį, pilką, rudą, rožinę, mėlyna, laisva, geresne	lengviausiai, nepakankamai, namie	
	Iš viso	5	10	11	7	3	46
4.	„Širdele mano...“	akys, nosis, lūpos, lupos	dariau (3k.), buvo nupiešta, siuvau (2k.), padariau, sunku buvo daryt, gavosi, sekėsi	širdutę, veidą, akis (2k.), nosy (2k.), iš sagų, sagas, saga, lūpas, siūlu, blakstienas, man	įdomų, širdutės, juodas, mėlyna, raudonu	ant mežiagos, nelabai	
	Iš viso	4	10	13	5	2	44
5.	„Širdele mano...“	aš, medžiaga	siuvau, reikėjo susiut, prikišt, nesisekė siūt, judėjo, dariau, butu galima kabint, galima padovanot, parduot	širdy, pakabinimą, darbelį	raudonos medžiagos, iš siūlų, šį, kaziuko	dvi dalis, į vidu, lygiai, per valentynke, mugej	
	Iš viso	2	9	3	4	5	35

6.	„Veliame spalvotus kamuoliukus“	aš (3k.), jis	pasirinkau, nedariau, nenorėjau, galima panaudoti, naudoju, galima sutikti, minta, gali valgyt	šimtakojį (2k.), kamuoliukų, jį, tėteli, spalvas, lapais, uogas, augalus	mašinos, raudoną, juodą, oranžinę, pilką, medžių	šimto, veidrodyje, visur, miške, laukia, drevėje	
Iš viso		4	8	9	6	6	38
7.	„Konstruojame gyvūnėlius“	mes, visi gyvūnėliai (2k.), kirmėliukai	sujungėm, patiko verti, suvaidinom, nuėjom, nunešėm, pabaliavojom, ėjom, patiko būti, patinka	kamuoliukus, su viela, man, vaidinimą, gyvūnais, gimtadienį, pas kiškutį, dovaną, man (2k.), kirmėliuku	tuos, veltus, su mūsų veltais, kiškio	šendien, labai (2k.), tada, į namus	
Iš viso		4	9	11	4	5	43
8.	„Gėlė visada papuoš“	aš (2k.), darbelis	mezgiau, dariau, patiko megst, mezgėm, moku, buvo lengva, padariau, susiuvau, apvyniavau, išėjo, galima pamerk, padaryt, galima duoti dovanų	pynę, gėlę, mokytoją, viską, gėlę, vielutę, siūlą, jį, gėlių, jas, mamai, kartu, dovana	savo, žaliu, gražus, visokių, yvairių spalvų, mamyčių, kita	šiandien, labai (2k.), pirma, prieš sagos, į vazą, dieną	
Iš viso		3	13	13	7	7	60
9.	„Ant vieno kotelio daug vėliavėlių supasi?“	aš (2k.), viela (2k.), medis	vėriau, dariau (2k.), pasirinkau, lengva buvo suverti, sunku sukti, nesisekė sukti, susipainiojo, sulūžo, susukau	su karoliukais, medų, šakas, spalvų, karoliukus, šakas (3k.), ją	dideles, mažų, visokių, visas	tris, daug (2k.), iš pradžių, labai, toliau	

			(2k.), gavosi				
	Iš viso	5	12	9	4	6	46
10.	„Gaminame iš karoliukų“	aš (3k.), jis, voveraitė, ji	gaminau, pasirinkau, buvo lengvas, rinkausi, buvo maža, buvo graži, galima sutikti, pamatyti, stovi, žiūri, valgo, šoka, sekėsi verti, sekėsi rišti, sunku buvo, reikė perverti, panaudoti galima	voveraitė, ji, man (2k.), spalvas, grybus, riešutus, karoliukus (2k.), darbą	oranžinę, mėlyną, pilką, rožinės, šį, Kaziuko	labai (3k.), truputy, miške, medelyje, nuo šakos ant šakos, lengviausei, sunkiausei, du kartus, mugėj	
	Iš viso	6	17	10	6	11	70

Lino pasakojimų turinio (content) analizė

Nr.	Tema	Sakinio dalys					Teksto žodžių kiekis
		Veiksny	Tarinys	Papildinys	Pažyminys	Aplinkybės	
1.	„Siuvinėjame ant popieriaus“	aš (2k.), mokytoja, siūt, darbelis	dariau (2k.), davė, leido pasirinkti, išsirinkau, sekėsi, nemokėjau daryt, išsiuvau, siuvau, gavosi, patiko	darbelį (2k.), paveiksluką, lapą, spalvas, siūlą, man (2k.), mazgų, rėmus, juos	gražų, mėlyną, visą, juodus, gražus	šiandien	
Iš viso		5	11	11	5	1	39
2.	„Save puošiame patys“	aš (4k.), širdelė	dariau, reikėjo pinti, sekėsi (2k.), padariau, klausiau, sunku buvo, slydo, pabaigiau	tušinuką, jį, man, mokytojos	pirmas (2k.)	šiandien, dėl to, iš pradžių, paskui, geriau	
Iš viso		5	9	4	2	5	35
3.	„Kad skirtukas ratų draugą“	mes visi, aš (2k.), jie	pynėm, nepaklystumėm, skaitom, naudoju, sunku buvo įtempt, krito, sekėsi, galima panaudoti, padovanot, dovanosiu	skirtukus, spalvas, siūlus, pirštų, darbą, kam nors, mamai	į knygą, raudoną, rudą, ružavą, šį, draugystės	ten kur, paskui jau, kaip, simbolį, ant gimtadienio	
Iš viso		4	10	7	6	5	46
4.	„Širdele mano...“	aš (2k.)	dariau (2k.), reikėjo padaryt, reikėjo	širdį, veiduką su sagom, su sagom,	linksma, jos, gražias, iš juodų, iš	gražiai	

			siūt, siuvinėjau, padariau, išsiuvinėjau	akis (2k.), nosį, lūpas (2k.), su siūlu, sagų, nosį, sagos, spalva, žandukus, blakstienas	geltonos, raudona, raudonus		
	Iš viso	2	7	15	7	1	45
5.	„Širdele mano...“	aš (2k.), širdis (2k.), mokytoja	pabaigiau, reikė susiūt, reikėjo susiūt, kišau, išsipūstų, siuvau, davė, sekėsi, išėjo, duosiu	širdį, širdis, jas, vata, siūlu, tėtei	dvi, vienodo dydžio, medžiagas, blogu, gerą, graži	šiandien, į vidų, iš pradžių, tada, į mašiną	
	Iš viso	5	10	6	6	5	37
6.	„Veliame spalvotus kamuoliukus“		vėliau, dariau (2k.), darysiu, reikėjo nedaryt	vilną, kamuoliukus su vilna, vandeniu, feiriu, kamuoliukus, kamuoliukų, vėžlį, kamuoliukų su tarpeliais	tokius, geltonos, juodos, oranžinės, pilkos, spalvos, iš tų	šiandien, kitą pamoką	
	Iš viso	0	5	8	7	2	31
7.	„Konstruojame gyvūnėlius“	aš (2k.), vėžlys, gimtadienis, visi	jungiau, padariau, linksmas gavosi, padarėm, vaidinom, ėjom (2k.), šventėm, buvo, pasveikinom, nunešėm, pašventėm, buvo smagu	rutuliukus, karoliukus, vėžlį, meškiuku, gyvūnėlius, kirmėliuku, zuikį, dovaną	spalvotus, mano, jo	per pamoką, su viela, kada, į zuikio namus, ten, namo	
	Iš viso	5	13	8	3	6	44
8.	„Gėlė visada	aš, mokytoja	nėriau (3k.),	pynutę, vašeliu, man,	žaliu	šiandien, iš	

	papuoš“		nemokėjau, nesisekė, nunėriau, davė, siuvau, dariau, apsukau	pirštais, saga, viela, gėlei žiedą, kotą, siūlu		pradžią, labai, tada (2k.), po to	
	Iš viso	2	10	9	1	6	35
9.	„Ant vieno kotelio daug vėliavėlių supasi?“	aš, medelis, medis	dariau (3k.), margas, sunku buvo sukt, susukau, sukau, reikėjo priklijuoti	medelį, iš karoliukų, spalvų, šakas (2k.), šakutes, šakučių, jas, medį	visokių, mano, tris, dideles (2k.), mažų, mažas, visas tris, tą	šiandien, daug, į medį, prie akmenio	
	Iš viso	3	8	9	9	4	43
10.	„Gaminame iš karoliukų“	aš, mokytoja, jis	Dariau, pasirinkau, gražiausias buvo, rodė, naudoju, lengva daryt, sunku buvo padaryt, reikėjo skaičiuot, norėčiau padaryt (2k.), gražus, mačiau	zuikį iš karoliukų, zuikį (2k.), man, spalvas, zuikučiui kūną, ausis, kojas, Simsoną Haumerį	pilką, mėlyną, baltą, kitą, kitokių spalvų, Kaziuko	todėl, labai (2k.), daug, muge	
	Iš viso	3	12	9	6	5	55

2 lentelė

Simono pasakojimų turinio (content) analizė

Nr.	Tema	Sakinio dalys					Teksto žodžių kiekis
		Veiksny	Tarinys	Papildinys	Pažyminys	Aplinkybės	
1.	„Siuvinėjame ant popieriaus“	logopedė (2k.), aš, mokytoja	mokė, siuvau, mačiau, rodė, buvo sunku, turėjo padėt, išsiuvau, priklijavau	mus, paveikslą, man, viską, rėmelį	nauja, tokį, raudoną, mėlyną, juodą	šiandien	

	Iš viso	4	8	5	5	1	31
2.	„Save puošiame patys“	aš, mokytoja, širdutė, spalvos, darbelis	pyniau, padėjo padaryt, padaryt, pasirinkau, dariau, nesisekė sutraukt, iškrito, patiko, išėjo gražus	tušini, siūlus, pradžia, spalvas, siūlus, man (2k.)	rudą, žalią, tos	ant širdutės (2k.), sunkiai, labai	
	Iš viso	5	9	7	3	4	37
3.	„Kad skirtukas ratų draugą“	siūlai, visi siūlai, juostelė	pyniau, įsidėt, žinočiau, skaitau, išsirinkau, nesisekė, krito, susipynė, dariau, išėjo	juostelę, spalvas, man, nuo pirštų, viską	balta, raudoną, rudą, pilką	į knygą, iš naujo	
	Iš viso	3	10	5	4	2	30
4.	„Širdele mano...“	mes visi, aš (2k.),	siuvom, dariau (3k.), siuvau (2k.), pabaigsiu, tikiuosi	sagas (2k.), širdį, akis, nosį, lūpas, veidą	penkias, mėlynas, morkvinę, raudonas, tokį, kitą	šiandien, į akis, nosį, į lūpas, pamoką	
	Iš viso	3	8	7	6	5	31
5.	„Širdele mano...“	aš (2k.), medžiaga, širdis	pabaigiau, siuvau (3k.), kišau, būtų išsipūtus, dariau, galima būtų, pakabint	širdį, medžiagas, vatą, pakabinimą, ją	dvi, viena, praeitą, kita nauja,	šiandien, kartą, į vidų, kur	
	Iš viso	4	9	5	4	4	34
6.	„Veliamė spalvotus kamuoliukus“	aš, viskas	vėliau, darysiu, dariau	rutuliukus iš vilnos, juosteles, kiškuti, spalvos	baltos, pilkos, rudos	šiandien	
	Iš viso	2	3	4	3	1	17
7.	„Konstruojame gyvūnėlius“	mes visi, gyvūnėlis, zuikis, vėžlys,	jungėm, siuvom, puošėm, zuikis,	gyvūnėlių detales, gyvūnus, juos,	savo, mano (2k.), gražus, tokį	po to, pas mane į svečius,	

		meškutis, kirmėliukas, visi svečiai, gyvūnėliai	išėjo, darėm, atėjo, šventėm (2k.), atsisveikinom, išėjo	vaidinimą, gimtadienį (2k.)		linksmai, tada	
	Iš viso	8	11	6	5	4	46
8.	„Gėlė visada papuoš“	aš, pynė, mokytoja,	mezgiau (3k.), padarė, padariau, siuvau, dariau, apsukau, pabaigiau	pynutę, pradžia, pynę (2k.), sagos su medžiaga, žiedą, viską, siūlu, gėlę	raudonos spalvos, ilgą, baltos, gėlės, žaliu	šiandien, rankom, labai ilgai, po to	
	Iš viso	3	9	9	5	4	36
9.	„Ant vieno kotelio daug vėliavėlių supasi?“	aš (3k.), mokytoja	dariau, pasirinkau, patiko vert, daryt padėjo, sukau, klijavau, galima panaudot	darbelį su karoliukais, karoliukus (2k.), šakas (2k.), medį, prie akmenio su šautuvu, jį, dovanai	medelį, labai gražius, šviesiai mėlynus	po to	
	Iš viso	4	7	9	3	1	36
10.	„Gaminame iš karoliukų“	aš, jos, jis, Linas	dariau, vėriau, naudojau (2k.), gražios, lengva daryt, sunku, reikia vert, noriu padaryt, gražus, darė,	darbelį su karoliukais, driežą, spalvas, jas, rankas, kojas, per karoliukus, kiškutį, man, jį	juodą, baltą, raudoną, labai	šiandien, du kartus, labai	
	Iš viso	4	11	10	4	3	47

3 lentelė

Daivos pasakojimų turinio (content) analizė

Nr.	Tema	Sakinio dalys					Teksto žodžių kiekis
		Veiksny	Tarinys	Papildinys	Pažyminys	Aplinkybės	
1.	„Siuvinėjame ant popieriaus“	aš (2k.), praktikantė, mokytoja, jis, logopedė praktikantė	atėjau, vedė, siuvau, dariau (2k.), rodė, buvo	pas logopedę, man (2k.), man pamoką, paveikslą, jį, spalva,	juoda, juodus	šiandien, ant popieriaus, po to	

			gražiausias, nesisėkė, daryt, mokė	mezgus, mane, rėmus			
	Iš viso	6	10	10	2	3	42
2.	„Save puošiame patys“	aš (3k.), siūlai, jos, jie	pyniau (2k.), norėjau nupint, nesilaikė, krito, rinkausi, pasirinkau, pritinka, mačiau, buvo pinti	tušinuką, pasikabinimą, spalvas, jas, drabužių, golfo, lėkštes, baldus, puodukus, medžio	ant kaklo, geltoną, morkvinę, mano, nupintus	šiandien, iš pradžią, po to, todėl, mugėj	
	Iš viso	6	10	10	5	5	49
3.	„Kad skirtukas ratų draugą“	aš (3k.), mokytoja (2k.), darbas pinti	dariau (2k.), naudojau, pavyko dėlioti, pinti, gyre, baigiau, buvo, laukėm	skirtuką, spalvas, man (2k.), pirštus, mane, darbelį, kitų vaikų	raudoną, rudą, pilką, ružavą, balta, lengvas	labai (2k.), labai greitai	
	Iš viso	6	9	8	6	4	41
4.	„Širdele mano...“	logopedė, aš (3k.), lūpas	mokino siūt, reikėjo daryt, siuvau, dariau (2k.), reikėjo padaryt, nespėjau, padarysiu, pabaigsiu	mus, sagas (2k.), veidą, akis, nosį, lūpas, siūlu, blakstienas	gražų širdies, mėlynas, nosį, geltoną, juodas	šiandien, į širdį, į akis, nosį	
	Iš viso	5	9	9	5	4	39
5.	„Širdele mano...“	aš (3k.), siulė, medžiaga, širdis	baigiau, siuvau, reikėjo susiūt, kišt, buvo sunki, judėjo, dariau, būtų galima pasikabint, gali būt	širdį, blakstienas, širdis, vidų, vatą, man, pasikabinimą, kam nors, ją	tokia, gera	juodai, po to (2k.), dvi, labai (2k.), kur nors, per valentynkę	

			dovana, dovanosiu				
	Iš viso	6	10	9	2	8	50
6.	„Veliame spalvotus kamuoliukus“	aš (2k.), meškutis (2k.), meškos, jis	vėliau (2k.), buvo lengva, naudojai, bus žaislinis, gali būti rudos, gali būti baltos, gali būt, bus spalvotas, padėsiu, padovanosiu	su vilna meškiuką, kamuoliukus, man, spalvas, jį sesei, draugei	raudoną, morkvinę, pilką, geltoną, mano, tikros, žaislinis, visokių spalvų	šiandien, labai, ant spintelės	
	Iš viso	6	11	7	8	3	50
7.	„Konstruojame gyvūnėlius“	mes (3k.), visi (2k.), kiškis	pasidarėm, pabaigėm, darėm, vaidinom, susitikom, nupirkom, nuėjom, pakvietė, pasodino, pasivaišinom, ėjome	gyvūnėlius, vaidinimą, gimtadienį, kirmėliuku, vėžliuku, kiškiui dovana, mus	savo, kiškučio	per pamoką, tada, pas kiškį, į kambarį, prie stalo, po gimtadienio, namo	
	Iš viso	6	11	7	2	7	43
8.	„Gėlė visada papuoš“	aš (3k.), pynutė, mokytoja, Rasa	dariau (2k.), reikėjo nert, patiko nerti, moku, buvo raudona, sakė, padariau, reikėjo kirpt, siuvau, padovanojom	gėlę, pynutę, man, pirštais, lapus, kotą, siūlu, gėlę, logopedei	mano, labai ilgą, žaliu	šiandien, iš pradžių, labai, po to (2k.), prie vidurio	
	Iš viso	6	11	9	3	6	51
9.	„Ant vieno kotelio daug vėliavėlių supasi?“	aš (2k.), mokytoja, medis, medelis, pardavėjos	vėriau, reikėjo sukt (2k.), reikėjo daryt, pasirinkau, padėjo, gavosi, reikėjo	karoliukus (3k.), man (2k.), vėlav, medį, jį (2k.)	rožinius, gražus, toks kaip Palangoj	šiandien, į vėlav, daug, prie akmenio, sekcijoj	

			priklijuot, gavosi, pardavinėja, pasidėsiu, padovanosiu				
	Iš viso	6	12	9	3	5	46
10.	„Gaminame iš karoliukų“	aš (2k.), jis (2k.), laumžirgis, mokytoja	dariau (2k.), patinka, naudoju, didelis, įkyrus, skraido, padarė, reikėjo pririšt, noriu padaryt, panaudosiu, parduosiu	laumžirgį iš karoliukų, jį, man (2k.), spalvas, sparnus, katytę, laumžirgį	ružavą, baltą, juodą (2k.), mėlyną, Kaziuko	todėl, labiausiai, pastoviai, nuo gėlės ant gėlės, savo telefono, mugėj	
	Iš viso	6	12	8	6	6	53

4 lentelė

Rasos pasakojimų turinio (content) analizė

Nr.	Tema	Sakinio dalys					Teksto žodžių kiekis
		Veiksny	Tarinys	Papildinys	Pažyminys	Aplinkybės	
1.	„Siuvinėjame ant popieriaus“	rėmai	siuvau (2k.), dariau, reikėjo verti, sunku buvo daryt, padaryt buvo lengviausia, klijavau, gavosi, nedovanosiu, pasikabinsiu	paveikslą, jį, su adata, apskritimą, kvadrata, popierių, darbelio niekam	juodą, raudoną, spalvotą, juodos spalvos, šito	per skyles, po apačia, miegame ant sienos	
	Iš viso	1	10	7	5	3	40
2.	„Save puošiame patys“	aš (2k.), mokytoja, jis, Linas	pyniau, nesisekė padaryt, padarė (2k.), norėčiau	pakabuką, man, siūlus (2k.), pradžia, baldus, puodelius,	ant kaklo, tuos, visokius, gražias, labai gražų	šiandien, labai, per pamoką	

			padaryt, sunkus	gėles, tušinuką			
	Iš viso	5	7	9	5	3	39
3.	„Kad skirtukas ratų draugą“	aš, spalvos, skirtukas	pyniau, būtų galima įsidėt, nepaklystum, skaitai, neglamžytum, pilka, ruda, rožinė, mėlyna, gavosi laisvas, neįtempiau, galima daryt	skirtuką, knygos lapų, siūlo, jį draugui, draugei	savo, mano (2k.), gražios, pilko, mėlyno, draugystės	knygą, labai, stipriai, simbolį	
	Iš viso	3	12	6	7	4	47
4.	„Širdele mano...“	aš	siuvau (2k.), dariau (3k.), padariau, gavosi	sagas (2k.), su sagom, veidą, akis (2k.), nosį (2k.), lūpas (2k.), siūlu (2k.), adata, saga, blakstienas	įdomų, širdutės, juodas (2k.), vieną, mėlyną, raudonu	dvi, po to, gražiai	
	Iš viso	1	7	15	7	3	41
5.	„Širdele mano...“	aš, medžiaga	baigiau, išsikirpau, siuvau, buvo sunku, glamžėsi, kišau, dariau (2k.), galėčiau pakabint	širdį (2k.), iš medžiagos, jas, vata, pasikabinimą, jį, iš siūlo	savo, lygiai tokią pačią, raudoną, abi, juodą	šiandien, labai, po to	
	Iš viso	2	9	8	5	3	36
6.	„Veliame spalvotus kamuoliukus“	aš, kamuoliukai	norėjau daryt, tingėjau daryt, dariau (2k.), raudoni, pilki, oranžiniai, juodi, jungsiu, galima	šimtakoji, kamuoliukų (2k.), kirmėliuką, juos, su karoliukais, viela, jį	pakabinamą, visokių, spalvotų, kitą, tėtės,	šimtą, tada, mažiau, pamoką, veidrodžio	

			panaudoti				
	Iš viso	2	10	8	5	5	37
7.	„Konstruojame gyvūnelius“	aš (2k.), kirmėliukas, visi	pabaigiau, gražus, darėm, vaidinom, susitikau, nupirkom, nuėjom, pabaliavojom, ėjom,	kirmėliuką, vaidinimą, gimtadienį su meškučiu, vėžliu, kiškiui dovaną, namus	savo (2k.), mano, kiškio	šiandien, tada (2k.), pas jį	
	Iš viso	4	9	7	4	4	34
8.	„Gėlė visada papuoš“	aš, mokytoja, gėlė, kotas	mezgiau, nemoku, moku, mokė, dariau (2k.), siuvau, mėlyna, apsukau	pynę (2k.), vašeliu, rankom, gėlę, su adata, kotą, vielą, siūlu	mūsų klasės, mano, gražus žalias, ilgą, žaliu	per pamoką, rankom, po to	
	Iš viso	4	9	9	5	3	39
9.	„Ant vieno kotelio daug vėliavėlių supasi?“	aš, logopedė, viela, medis, jis	dariau (3k.), išsirinkau, sukt padėjo, buvo sulūžus nutrūkus, pasitaisiau, nematyt, bus žaislinis, margas	medelį su karoliukais, šakų (2k.), spalvų, šakas, man, tos vietos	iš trijų didelių, mažų, visokių, balta, mėlyną, raudoną, nematomą, juodą, mano	daug, pati, todėl	
	Iš viso	5	10	7	9	3	48
10.	„Gaminame iš karoliukų“	aš, spalvos, voverytė (2k.), voverė	dariau, vėriau, rožinė, oranžinė, pilka, mėlyna, maža, ruda, galima sutikti, valgo, žaidžia, šokinėja, turi, gyvena, lengva buvo vert, sunku	voverę (2k.), ant vielos su karoliukais, ją, riešutus, grybus, uogas, skylę, karoliukus (2k.)	spalvotais, mano, gražios, skanius, visokias	šiandien, miške, medelyje, medyje, ten	

			rišt, išėjo graži, marga				
Iš viso	5	18	10	5	5	55	

Stebėjimo protokolas (Lino verbalinė raiška)

Pam. nr.	Stebiniai	Mokytojo veikla (kartai)	Mokinio veikla (kartai)	
			Paskatinus	Neskatinus
1.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	3	3	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	0
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	1	1	0
2.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	1	0	0
	Emocijų sužadimas	3	3	0
	Prisiminimų sužadimas	2	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	1	0	0
3.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	1	1	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	1	0	0
	Emocijų sužadimas	2	1	0
	Prisiminimų sužadimas	2	2	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	1	1
4.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	2	2	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	1	0
	Emocijų sužadimas	3	3	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	2	1
5.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	1
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	2	2	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	2	0
6.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	1	1	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	1	0	0
	Emocijų sužadimas	2	2	1
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	2	0
7.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	1	1	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	1
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	2	0

Pam. nr.	Stebiniai	Mokytojo veikla (kartai)	Mokinio veikla (kartai)	
			Paskatinus	Neskatinus
8.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	1	1	0
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	0	0	1
9.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	2
	Emocijų sužadimas	3	2	0
	Prisiminimų sužadimas	0	0	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	0	0	1
10.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	0	0	1
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	0	0	1
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	2
	Emocijų sužadimas	0	0	2
	Prisiminimų sužadimas	0	0	1
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	0	0	3
Iš viso (kartai):		74	67	19

2 lentelė

Stebėjimo protokolai (Simono verbalinė raiška)

Pam. nr.	Stebiniai	Mokytojo veikla (kartai)	Mokinio veikla (kartai)	
			Paskatinus	Neskatinus
1.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	3	3	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	0
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	1	0	0
2.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	1	0	0
	Emocijų sužadimas	3	2	0
	Prisiminimų sužadimas	2	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	1	0	0
3.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	1	1	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	1	0	0
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	2	2	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	0	0
4.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	2	2	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	1
	Emocijų sužadimas	3	2	0

Pam. nr.	Stebiniai	Mokytojo veikla (kartai)	Mokinio veikla (kartai)	
			Paskatinus	Neskatinus
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	1	0
5.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	1
	Emocijų sužadimas	2	1	0
	Prisiminimų sužadimas	2	2	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	1	0
6.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	1	1	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	1	1	0
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	2	0
7.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	1	1	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	1
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	2	0
8.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	1	1	0
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	0	0	0
9.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	1
	Emocijų sužadimas	3	2	0
	Prisiminimų sužadimas	0	0	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	0	0	1
10.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	0	0	1
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	0	0	1
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	2
	Emocijų sužadimas	0	0	2
	Prisiminimų sužadimas	0	0	1
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	0	0	0
Iš viso (kartai):		74	61	12

3 lentelė

Stebėjimo protokolas (Daivos verbalinė raiška)

Pam. nr.	Stebiniai	Mokytojo veikla (kartai)	Mokinio veikla (kartai)	
			Paskatinus	Neskatinus
1.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	3	3	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0

Pam. nr.	Stebiniai	Mokytojo veikla (kartai)	Mokinio veikla (kartai)	
			Paskatinus	Neskatinus
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	0
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	1	1	0
2.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	1	1	0
	Emocijų sužadimas	3	3	0
	Prisiminimų sužadimas	2	2	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	1	1	0
3.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	1	1	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	1	0	2
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	2	2	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	1	0
4.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	2	2	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	1
	Emocijų sužadimas	3	3	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	2	0
5.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	1
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	2	2	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	1	0
6.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	1	1	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	1	1	0
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	2	0
7.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	1	1	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	1
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	2	0
8.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	1	1	0
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	0	1
9.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0

Pam. nr.	Stebiniai	Mokytojo veikla (kartai)	Mokinio veikla (kartai)	
			Paskatinus	Neskatinus
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	1
	Emocijų sužadimas	3	3	0
	Prisiminimų sužadimas	0	0	1
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	0	0	1
10.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	0	0	1
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	0	0	1
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	1
	Emocijų sužadimas	0	0	2
	Prisiminimų sužadimas	0	0	1
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	0	0	1
Iš viso (kartai):		74	71	16

4 lentelė

Stebėjimo protokolas (Rasos verbalinė raiška)

Pam. nr.	Stebiniai	Mokytojo veikla (kartai)	Mokinio veikla (kartai)	
			Paskatinus	Neskatinus
1.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	3	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	0
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	1	0	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	1	1	0
2.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	1	1	0
	Emocijų sužadimas	3	2	0
	Prisiminimų sužadimas	2	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	1	0	0
3.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	1	1	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	1	1	0
	Emocijų sužadimas	2	1	0
	Prisiminimų sužadimas	2	2	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	2	0
4.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	1	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	2	2	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	1
	Emocijų sužadimas	3	2	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	0	0
5.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	1
	Emocijų sužadimas	2	1	0
	Prisiminimų sužadimas	2	2	0

Pam. nr.	Stebiniai	Mokytojo veikla (kartai)	Mokinio veikla (kartai)	
			Paskatinus	Neskatinus
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	1	0
6.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	1	1	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	1	1	0
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	2	0
7.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	1	1	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	2
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	2	2	0
8.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	1	0	1
	Emocijų sužadimas	2	2	0
	Prisiminimų sužadimas	1	1	0
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	0	0	0
9.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	2	2	0
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	1	1	0
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	1
	Emocijų sužadimas	3	1	0
	Prisiminimų sužadimas	0	0	1
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	0	0	0
10.	Skatinimas pasakoti apie veiklą	0	0	1
	Skatinimas pasakoti apie sukurta gaminį	0	0	1
	Pasakojimo demonstravimas	0	0	2
	Emocijų sužadimas	0	0	1
	Prisiminimų sužadimas	0	0	1
	Pasidalinimas gyvenimiška patirtimi	0	0	1
Iš viso (kartai):		74	59	14